

Asvn Wankláán Ání Luka Lówanlín

1 Onumnyampu Tiofilo:

Ahá tsotsaotsa babó mbódí wanlín tóá ilesba anito tswi. **2** Bowanlín tóá ahá ámúvú bvbv iñu tsú mó nfiasí, bvgyi mó asúmpu amu bowun, dá mó əkan amu bebláa anı péréépē. **3** Onumnyampu Tiofilo, mí é nabó mbódí kwí mótó wankláán tsú mó nfiasí. Mú su ndekléá nówanlín mó péréépē há fú, **4** méní fébiá atá ámúvú basúná fú amu igyi ənəkwali.

Asú Əbəpú Yohane Kwí Asón

5 Bréá Herode dé iwíe gyí Judea əmátó á, Bulu igyi əhapú əku létsiá, butetí mu Sakaria. Otsú Bulu igyi ahapú əpasua kvá butetí mu Abiato. Mu ka gyí Elisabet, otsú Bulu igyi əhapú Aaron abí-anátó.

6 Mua mu ka asón da əkpa Bulu ansító. Butegyi anı Wíe Bulu mbla pó mu nhilié féeésú péréépē. **7** Buma obí, tsúfíe Elisabet mégyí ətsi kwíipú. Mua mu kulu fée bahié dan.

8 Eke əku ilesu Sakaria aná əpasua ání amú əbéha Bulu igyi. Sakaria lýo əbu Bulu ansító əde mu agyómá yo. **9** Abi butətswi pvlé əhá ání obébitíwíe Əwankíkpá iñu yówa əhién ogyá, igyi ahapú amu amándié ənó. Bətswi a, ileyi Sakariasu. **10** Bréá əde əhién amu ogyá wa á, ədəm ání bəyo ətswékpa iñu fée bulí kpankpá bude mpái bə.

11 Bulu-əbəpu əku lébelí afədi-e-asubwi amu gyəpisu, lé iwí əwan súná Sakaria. **12** Bréá olowun Bulu-əbəpu amu a, ələwan, ifú lowie mu ayetə.

13 Inv Bulu-əbəpʊ amu lébláa mu əbée, “Sakaria, mánya ifú! Bulu lanú fú isú. Fú ká obénya əmé kwíi obi yinhé há fú. Dinka mu dá ‘Yohane.’ **14** Obí ánfi kwíi bówa mlı ədwę, wá mlı ansigyí. Ibówa ahá tsətsəotsə é ansigyí. **15** Tsúfē kebi ámu əbóbwę əha kpənkəpənti Bulu ansító. Nta buhé kuku máda mu ənó ekekeekę. Əjə Wankíhé əbóbvlá mvtə tsú bréá əbu mu yin iwito. **16** Əbéha Israelfə tsətsəotsə bédamlí klvntə ba amó Wíe Bulu wá. **17** Bulu ənásó ətjípó Elia túmi pó mu ənjé bétsiá mvtə. Obégya ani Wíe nkpa bá. Əbéha abí así bódwę amú abí, əbédamlí ahá ání bvtəkús líi Bulusu agywun, ibwę fé yilé abwəpú klé, ménı əbéla ahá yáí wankláán há ani Wíe.”

18 Sakaria léfité Bulu-əbəpʊ amu əbée, “Ntə nópvbí ání asón ánfi ibéba mvtó? Tsúfē mí ká anilapən.”

19 Inv Bulu-əbəpʊ amu lébláa mu əbée, “Mí dá gyí Gabriel. Bulu ansító əlúpú ngyi. Mvlawá mí əbée, mbébláa fu asvn wankláán ánfi. **20** Tsú nde pýya ekeá asvn ánfi ibéba mvtó á, fótə omúmu, tsúfē fvñhə mí asvn blihé anfi ibéba mó brétó anfisv gyi.”

21 Iləbwę ali á, iməwánkí ahá ámúú bulí bvgyo Sakaria amu tóá svá alawá əpá ətswékpa obutótó inv ali. **22** Bréá əledalı ba a, alató omúmu. Mó sv bowun ání alawun tóku obutótó inv. Iniá əmetálí tóí sv á, ələpən mu ibi múa mu nwun bláa amú asvn.

23 Sakaria létsiá ətswékpa inv yéfvn ekeá əleha Bulu igyí tá, oleyinkí yó wóyí. **24** Nke ámu əma a, Elisabet lénya əmé, tsíá ɳáin iwí alu tsra anu kéké. **25** Elisabet léblí əbée, “Iní mí Wíe Bulu labwé há míní. Alawun mí nwę, dínkí nsúpa lé mísú ahátó.”

Yesu Kwíú Iwi Asón

²⁶ Bréá Elisabet əmé ləhə tsra asie á, Bulu lówa mu əbəpu Gabriel wúlu kvá ibu Galilea əmáktá, butetí mó Nasaret. ²⁷ Bulu lówa mu obitebí əkvá əməkvdí oyin wá kí, butetí mu Maria wá. Alí bré ámvtə bvdəpu obitebí ámu há oyin əkvá butetí mu Yosef, ogyi owié Dawid mu na bęe otsía. ²⁸ Bulu-əbəpu amu léba Maria wóyítá bəha mu itsiá, bláa mu əbée, “Bulu lagyi fu buale, alahíe yúlá fú!”

²⁹ Asón ánfi leha Maria légyigýáa, əlefíté mu iwi əbée, “Ngya ntə itsiá odu əhá ánfi lahá mí al?” ³⁰ Bulu-əbəpu amu lébláa mu əbée, “Maria, mánya ifú. Bulu lahíe yúlá fú! ³¹ Ki, fénya əmé kwíú obi yinhé. Dinka mu dá ‘Yesu.’ ³² Əbóbwé əha yilé. Béti mu Əsüsúvísú Bulu mu Bi. Anı Wíe Bulu əbéyaí mu mu nain Owíe Dawid obiásó. ³³ Obégyi iwíe Yakob* wóyísó bré féeztó. Mu iwíegyí móamə ənó ekékéeké.”

³⁴ Maria léfté Bulu-əbəpu amu əbée, “Nkálí əbóbwé asa íni ibéba móttó, tsúfē mmeyín oyin.”

³⁵ Bulu-əbəpu amu lélé mu ənó əbée, “Əhe Wankíhé əbéba fuṣu. Əsüsúvísú Bulu ámu túmi bóbun fuṣu. Íni su ahá béti Obi wankíhé amúó fókwíú ámu bęe, ‘Bulu mu Bi.’ ³⁶ Ki, fú obusuanyin Elisabet kúráá əbá bəkwíú obi yinhé mu tsidéhen anfitó. Ahá bęe, megyí ətsi kwíúpó ogyi, támę mu əmé lahə tsra asie dodo. ³⁷ Tsúfē tətə mədón Bulu bwé!”

³⁸ Inu Maria lébláa Bulu-əbəpu amu əbée, “Bulu osúmbi ngyi. Ibá móttó ha mi fé alia fablí.” Inu á, Bulu-əbəpu amu lénatí sí mu.

Maria Léyesindáa Elisabet

* **1:33** Israelfə gyí Yakob abí-aná.

39 Nke ámutə á, Maria lókvá atá, wa əsa yó Yudea abusú wúlu kvtó. **40** Múú olowie Sakaria wóyító há Elisabet itsiá. **41** Elisabet lénya nú itsiá ámu alí kebi ámu lékan iwi mu iwító, Əjé Wankihé lóbulá mutə. **42** Inv ələkplón blí əbée, “Bulu layúlá fú atsí féetó. Alayúlá fú iwító obí ámu é. **43** Iyé! Mí Wíe mu yin onutó lába mí wá á? Ntogyi sú Bulu lawá mí numnyam anfı odu? **44** Ki, nenyanú fú itsiá ámu alí obí ámuv əbu mí iwító ámu lékan iwi ansigyisó. **45** Bulu layúlá fú, tsúfē fahogyi ání tóá alahíé há fú ibéba mótó.”

Maria Bulu Kanfú Ilv

46 Inv Maria lówa ilv əbée,
“Mí əkláa dέ mí Wíe Bulu kanfú.
47 Mí Nkpa Əhópú Bulu lahá ansí de mí gyí.
48 Tsúfē alakáín mí mu osúmbi ání əma tótə
bwetósú, wun mi nwε.
Tsú séi póya a, abí-aná fée béblí bεε, Bulu layúlá mí.
49 Bulu Otúmípú amu labwé ató kpənkəpənti há
mí.
Ələwankí.
50 Otowun ilín kugyíkvtə
ahá ání bwtenyá mu ifú nwε.
51 Alapú mu túmi bwé ató akpənkəpənti,
pódá iwi atsupú nwuntə asón sáin.
52 Alakplí awié mbíású,
tsú ahá ání bwma tótə bwetó fúá.
53 Alahá ahiánfə bamli iwi anyapú,
há iwi anyapú banatí ibikpan.
54-55 Alakpá mu asúmpú Israelfə.
Ométan ání əleblí əbée, mówun anı anáin Abra-
ham
muva mu abí-aná nwε bré féeε,

fé aliaá əlebláa amú.”
Alí Maria lómá mu ilv ámu ənó ní. ⁵⁶ Oletsiá Elisabet wá fé tsra asa asa oleyinkí yó wóyi.

Asú Əbəpú Yohane Kwí

⁵⁷ Bréá Elisabet lóbəkwí á, ələkwí obi yinhé.
⁵⁸ Mu abusuanfó pó mu aba bonu ání anı Wíe Bulu lahíé wun mu nwé. Mú sv ansí légyi amú fée.

⁵⁹ Obí ámu lénya ndawótsví á, mu iwisu ahá bəba mu obuto əlekpa, abutin mu keté, dinka mu dá. Teki bəe abvpv mu sì dá Sakaria dinka mu, ⁶⁰ támē mu yin lébláa amú əbée, “O-o! Mlidinka mu Yohane.”

⁶¹ Ahá ámu bəbláa mu bəe, “Anumókónú abutí fó obusuanyin əkvku alí kí.” ⁶² Inu bəbwé mu sì ibi, fíté mu aliaá butí kebi ámu.

⁶³ Sakaria lóbwé ibi əbée butsúu təkv ha mu amuwlanlin mu dinka mósú, ələwanlín əbée, “Mu dá gyí ‘Yohane.’” Ilofwie amú féeétó. ⁶⁴ Invnú mu ədandu lesankí, ələtái kánfú Bulu. ⁶⁵ Ifú lekitá apíó aba ámu féeé. Alí asún ánfí lekleí wá Yudea abvsu awúlu amu féeétó. ⁶⁶ Əhagyíha ání olonu asún ánfí léfité mu iwí əbée, “Ntə obí kebi ánfí əbóbwé ekekú?” Tsúfē əlwankí amú ání Bulu ibi dín musu.

Sakaria Bulu Kanfú Ilv

⁶⁷ Inu á, Əhe Wankíhé ləbvlá Sakariatə, əlowa asún ání Bulu lapóhá mu blí bi.

⁶⁸ Əbée,
“Mlíha akanfú anı Wíe Israel Bulu.
Tsúfē alabelə mu ahá, há anlagyi iwí.

⁶⁹ Alalé Əhápv Əwvnlpó əkv
tsú mu osúmpú Owíe Dawid abusuantə há anı.

⁷⁰ (Fé aliaá əleblí tsun mu ənósú atəípó wankihé amusu tswi dodoodo.)

⁷¹ Əbée, mélé anı tsú anı alupó

pó ahá ání bvtamafia anı ibítə.

- 72-73** Obéε, mówun anı anáin nwε.
Obéεtan mv ntam wankihé amúú oléka há anı náin Abraham amvsv.
74 Obéε, méle anı tsú anı alupú ibítə,
ménı abétalí súm mv, anuméenya adún ifú.
75 Obéha abóbwε mv ahá,
bwε yilé mv ansísú anı nkpatə fée.

76 Mí bí, fú mó á, ahá béti fú bεε, ‘Osúsvúsú Bulu ámu
ənósú etéipú.’

Tsúfε fégya anı Wíe nkpa,
lá əkpa há mv.

77 Fébláa mv ahá fεε, Bulu obétalí hə amú nkpa
tsvn lakpansikiésó.

78 Anı Wíe Bulu nwewúun sv
Kristo amu obédali fε owí tsú əsúsó ba anı wá.
79 Obówankí wólí ahá ámúú bvtsie oklúntə pó
lowu əkpasv ámu féeesv.

Obékpa anı tsvn iwilwii əkpasv.”
Inı Sakaria lópmó mv asón ənó ní. **80** Kebi ámu
lédan, nya Obéεtə əwanlín. Oletsia dimbísú alı yófvn
ekeá əlele iwi əwan súná Israelfo.

2

Yesu Kristo Kwí (Mateo 1:18-25)

1 Alı bré ámu tə á, Roma owié dəhen Augusto lówa
mbla obéε, bvklaa ahá ání bvbv Romafə ası fée,
abvwamlın amú adá. **2** Múgyí ahákla gyankpapv nı.
Alı bré ámu tə á, oyin əkvá bvtetí mv Kirenio dé Siria
əmású gyí. **3** Inı sv əhagyísha lóyo dá əwanlín kpá
mv onutó wúluto.

4 Yosef é lókvssú tsú Nasaret wúlu ání ibv Galilea ɔmátó dó yó Judea ɔmátó, Owie Dawid wúluts Betlehem. Tsúfé Owie Dawid mu na ógyi. **5** Mua Maria amúv bapóhá mu bée otsía, ɔna odwinsu ámu nyó lóyo dá ámu ɔwanlínkpá. **6** Bréá bwbu Betlehem inu á, ikwú lekan Maria, **7** olékwí mu bití, ogyi oyin. ɔlékíklí mu wá tatidat, pú mu tswi mbwi atogyihé dákat, tsúfé bwmenya otsiákpá afó ɔswúkpá.

Akúfa Akpapú Pó Bulu-abopu

8 Alí bré ámutó á, akúfa akpapú akv bwbu inu fún dimbító, bude amú akúfa iwí gyo onyé. **9** Bulu-ɔbopu léle iwí ɔwan súná amú, Bulu numnyam lówankí wólí amúsú. Mú su ifú lehie kítá amú. **10** Inu á, Bulu-ɔbopu amú lébláa amú ɔbée, “Mlumánya ifú! Mlíki, napú asvn wankláán ání ibówa mlia ɔyító ahá féé ansigyí ba mli. **11** Nde bakwíi nkpa ɔhópu, aní Wíe Kristo, (ɔhá amúv Bulu ladá mu ofúli amú) há mli Owie Dawid wúluts! **12** Tójá mlópubí mu gyí, mlówun kebi bəbwé ɔkvá bapú tatida kíklí mu iwí, ɔda mbwi atogyihé dákat.”

13 ɔtsawule pé á, Bulu-abopu tsotsaotsa bəba bətsiá Bulu-ɔbopu amutó, bude Bulu kanfú bée,

14 “Mlha apu numnyam ha Buluá ɔbu ɔsúsvúsvú!

Iwí ilwii ahá ání Bulu ansí tegyi amú iwí ɔsulósvu.”

15 Bréá Bulu-abopu amú beyinkí yó ɔsúsvú á, akúfa akpapú amú bəbláa aba bée, “Mlha aye Betlehem, ayekei itó ánfi ularba, Bulu lalé súná aní ánfi.”

16 Inu su bəwa ɔsa yó. Lélé á, bowun Maria muva Yosef pú kebi bəbwé amú, ɔda mbwi atogyihé dákat. **17** Bréá bowun kebi amú a, bəle mu iwí asvn amúv bonu amú bli. **18** Akúfa akpapú asvn ánfi

lówa ahá ání bonu mó féeé wánwan. **19** Támę Maria mó lékítá asón ámu féeé wá nwuntó, tsíá gywín mó iwl. **20** Bréá akúfa akpapú ámu beyinkí bøyá á, buña bunde Bulu adábi da, kánfú mó, asón ámúú bonu pú itó ámúú bayówun fé alí ámúú Bulu-əbəpú amu lébláa amú ámu sv.

Yesu Idá Dinká

21 Kebi ámu obuto əleké á, betin mu keté, dínká mu dá Yesu. Idá ánfi Bulu-əbəpú amu léha mu asa mu yin lénya mu omé ní.

Yesu Puya Bulu Ətswékpa

22 Bréá mu akwíupú bógyvráa iwl Mose Mbla ənó ləfún a, bəpú mu dú yó Yerusalem, pú mu yópu wá Bulu ibító. **23** (Tsúfé bəwanlín wá Mose Mbla ámvtó bəe, “Ilehián ání Israelfə bópu amó bití okugyíékv há Bulu.”) **24** Mó sv bøyábə afədię ámu Mbla ámu ənó. Abródvma anyə ntéé aklobi anyə bəpʊbó alí afədię ánfi há Bulu.

25 Alí bré ámvtó á, oyin dehen əku bv Yerusalem, bvtetí mu Simeon. Yilé əbwəpú ógyi, otenyá Bulu ifú. Əŋe Wankihé bv musu, otsie ogyo bréá Bulu əbəpú Əlepú ba mu ahá Israelfə. **26** Əŋe Wankihé amu lélé súná mu ání omóowu, yófun bréá alawun Kristo, (əhá ámúú Bulu ladá mu ofúli amu) asa. **27** Əŋe Wankihé amu léha Simeon lýyo Bulu ətswékpa wunsinésú. Alí bré ámvtó á, Yesu akwíupú baba mu amándié ánfi əbwəkpá fé alíá Mose Mbla ámu leblí. **28** Inu Simeon lýhə kebi bəbwə amu, əlekafú Bulu əbēe,

29 “Mí Wié! Asón ámúú feblí tswi amu llaba móttó. Séi mó á, mí fú osúmbi anfi nətalí wú iwilwiitə ngya.

30 Tsúfé mí onutó napú mí ansíbi wun Əlepú ámu.

31 Fú onutó falá mu bwé ahá fée ansító.
32 Wankí ogyi, əbélé fú súná ahá ání bvmegyí Israelfó,
 pú numnyam ba fú ahá Israelfó.”

33 Asún ánfi Simeon léblí tsú kebi bəbwé anfi iwi
 leha ənó lobwie mu akwípú. **34** Simeon lóyulá amú,
 əlebláa obí mu yin Maria əbée, “Ina kebi ánfi su
 Israelfó əfan bédida, əfan é bélí. Osúna ogyi tsú
 Bulusv, ahá bókvsú líi mvsu. **35** Ini su Bulu əbéha ahá
 tsotsətsə klvnsu asún bélín əwan. Fú é á, awirehó
 béhie kítá fú kln. Ibóhó fu əsin fé ədayí iya anyo
 bakpíe yi fu.”

36 Ətsi dehen əkvá ogyi Bulu ənósú ətəípú é bu
 inu. Mu dá gyí Hana. Mu si gyí Fanuel, otsú Asa
 abusuanto. Ətsi dehen anfi mva mu kulu betsiá aba
 nfinsienó, mu kulu lówu. **37** Olosu isvra alu bəfún
 bréá əlhó nfi adukwe-na (84). Ələpú Bulu ətswékpá
 wunsinésó inu mlí mu ədikpa, əde Bulu súm, klí ənó,
 bó mpái əpa múa onyé. **38** Mu é əledalí ba bəkanfó
 Bulu, blí kebi bəbwé amú iwi asún súná ahá ámúv
 bvdé Yerusalemfó iwígyí əkpa kíi amu.

Yesu Yinkia Ya Nasaret Wúluto

39 Bréá Yesu akwípú bəbwé amándié ámu tá
 Bulu mbla ámu ənó á, beyinkí kplí yó amú wúluto
 Nasaret, Galilea əsulúsuv. **40** Kebi ámu lédan, nyá
 əwvnlin, nyá nyánsa, Bulu é lóyulá mu.

Yesu Bu Bulu Ətswékpá

41 Yesu akwípú bvtetsiá yó Yerusalem yégyi Is-
 raelfósu Katsvn Nke ofifigyiöfi. **42** Bréá Yesu lóhó
 nfi dúanyó á, mva amónyo bøyó nke ámu ogyikpá
 fé alia bvtayó yáí. **43** Bréá begyi nke ámu té beyinkí
 á, Yesu akwípú bvmegbí ání alasin inu. **44** Buki bée
 mva mu abanyó ná. Mú su benatí ekevwéle owító asa

bəwa mu dunká apíó abatə bi. ⁴⁵ Bréá bodunká mu kásian á, beyinkí yó Yerusalem, yódunká mu. ⁴⁶ Eke sáásí a, boyówotí muṣu Bulu ətswékpá wunsinésú iṇu. Otsie Mose mbla asunápú wá, əde asu yáa amú asónth, əde amú asón fité. ⁴⁷ Onó lobwie ahá ání bubu iṇu fée, tsú alá əde asón ámu asi nu pú alia əde mu ənó le. ⁴⁸ Onó lobwie mu akwiúpó bréá bowun mu. Mu yin léfité mu əbée, “Mí bí, ntogyi su fabwé ani alí? Mía fú sínyo ansí lapé anidé fú dunká.”

⁴⁹ Iṇu Yesu léfité amú əbée, “Ntogyi su mlidé mí dunká? Iléhián ání mlébi ání mí Sí wóyító nétsiá.” ⁵⁰ Támē mu akwiúpó bumanu asón ání əde amú bláa asi.

⁵¹ Muva amúnyo beyinkí yó Nasaret, əleba iwiásı há amú. Maria lékitá asón ámu fée wá kpawunuto, tsíá gywiún mu iwl. ⁵² Yesu lédan, wa əwunlín, nyá nyánsa, Bulu muva anyánkpúsa fée ansí legyi mu iwl.

3

Asú Əbəpú Yohane Bulu Asón Okanda (Mateo 3:1-12; Marko 1:1-8; Yohane 1:19-28)

¹⁻² Roma owié dəhen Tiberio iwigeyí ofi dúanusitə á, Bulu lébláa mu igyí əhapú Sakaria mu bi Yohane dimbísú əbée, ədáa mu asón əkan. (Ali bré ámvtə á, Pontio Pilato dé Yudea əmású gyí. Herode dé Galilea əmású gyí. Herode mu dəhen Filipo é dé Iturea pú Trakoniti əmású gyí, Lisania é dé Abilene əmású gyí. Bulu igyí ahapú dəhen ání bubu iṇu ali bré ámvtə é gyí Hana muva Kaiafa.) ³ Mó su Yohane léki Yordan bvnkpa ənó, əde əkan da bli

əbéε, “Ml̄udamli kl̄vnt̄o, aml̄isi lakpan bwε. Bulu osikie mli, ambo mli asú.”

⁴ Bulu ənósú atéípóYesaia lówanlín Yohane iwi asón wá mu əwulótá əbéε,

“Óku dékplvn dimbísú əbéε,

‘Ml̄ila anu Wíe əkpa.

Ml̄itswii əkpa ha mu!

⁵ Mltin bvnkpa kugyíkv,

aml̄ibwiebwie abu móa nkúku fée.

Ml̄itswii əkpa,

aml̄ila móssú wankláán.

⁶ Ahá fée bówun Bulu nkrahóo.’ ”

⁷ Ədəm bεba Yohane wá bεε, əbó amú asú. Əlefíté amu əbéε, “Abε abí-aná, nt̄o gyá mli, ml̄isrí Bulu ısubití ámúv ibá ámu? ⁸ Múmú ml̄iswie abí oduá ibósuná ání lélé ml̄iladámli kl̄vnt̄o. Ml̄umákı ml̄iaa, mli náin gyí Abraham. Ndε mli bláa mbéε, Bulu əbetalı há abwi ánfı ibédamlí Abraham abí-aná. ⁹ Séi á, Bulu lapú efé yi nyí-atsitsito. Oyígoyí ání imoswie abi wankláán á, bókun mó dá, wá mó fée oyá.”

¹⁰ Ədəm amu bεfité Yohane bεε, “Nt̄o mεε abwéε?”

¹¹ Yohane lébláa amú əbéε, “Fúá fvbu atadiε anyo á, pı́ kvle ha əhá ání əma kvkv. Fúá fvbu atogyihe é bwε mó ali.”

¹² Lampóo ahópv akv é bεba asú əbəkpá. Bεfité Yohane bεε, “Osunápó, nt̄o ilehián ání abóbwε?”

¹³ Yohane lébláa amú əbéε, “Ml̄umátswi dínká ahá. Mlhə tóá bεε ml̄ihóo.”

¹⁴ Isá akəpó akv é bεfité Yohane bεε, “Anı é mé, nt̄o abwéε?”

Yohane lébláa amú əbéε, “Ml̄umápó əwvnlín swíí əhaa kóba, nt̄éε wá afunu dínká əhaasv. Mli akatua igyí mli ansí.”

15 Iniaá amú ansí dün Kristo amusu, bude mu əkpa kú sv á, imowánkí amú ní Yohane gyí Kristo amu.
16 Mú sv Yohane lébláa amú əbée, “Ókvá ədvn mí bu əma əbá. Mməfən ání nésankí mu ntukvta əfē kóráá. Mí mu á, ntsu ndepubó mli asú. Mu əbópu Ójé Wankihé pú ogyá bó mli asú ní. **17** Əde mu ilín, əbópfúní ntéte lé ayó ámvtó. Əbekpa ayó ámu wá mu odudutó. Támé əbéfeí ofuníkpá iñu wankláán, kpá ntéte amu wá ogyá ání itamadunto.” **18** Yohane léda asun wankláán ámu əkan, bláa ahá ámu asún tsatsəatsə əbée, bvdáqli klvntó.

19 Isu ogyípú Herode laswiú mu dəhen Filipo mu ka Herodia tsía, trá bwé lalahé tsatsəatsə tsía móvtó. Mú sv Yohane lékiná há mu. **20** Múá idvn kóráá gyí, Herode léha bekítá Yohane wá obu.

Yesu Asúbø (Mateo 3:13-17; Marko 1:9-11)

21 Bréá Yohane dé ahá ámu asú bø á, Yesu é léba, Yohane lóbø mu asú. Bréá Yesu dé mpái bø á, nwulútáa lefinkí, **22** Ójé Wankihé lédamlí fé abródvma, kplí bogyonká musu. Óme ku lotsu əsúsú əbée, “Fúgyí mí bíá ntədwé, mí ansí tehíé gyi fú iwi ní.”

Yesu Andain Ilintø (Mateo 1:1-17)

23 Bréá Yesu lóhø fé nfí advasa á, olefi Bulu asún əkanda ası. Ahá mu bøyin ání Yosef mu bi ní. Yosef mu sı gyí Eli. **24** Eli mu sı gyí Martat. Martat mu sı gyí Lewi. Lewi mu sı gyí Melki. Melki mu sı gyí Yanai. Yanai mu sı gyí Yosef. **25** Yosef mu sı gyí Martatia. Martatia mu sı gyí Amos. Amos mu sı gyí Nahum. Nahum mu sı gyí Hesli. Hesli mu sı gyí Nagai. **26** Nagai mu sı gyí Mahat. Mahat mu sı gyí

Martatia. Martatia mu s̄i gyí Semein. Semein mu s̄i gyí Yosek. Yosek mu s̄i gyí Yoda. ²⁷ Yoda mu s̄i gyí Yohanan. Yohanan mu s̄i gyí Resa. Resa mu s̄i gyí Serubabel. Serubabel mu s̄i gyí Sealtiel. Sealtiel mu s̄i gyí Neri. ²⁸ Neri mu s̄i gyí Melki. Melki mu s̄i gyí Adi. Adi mu s̄i gyí Kosam. Kosam mu s̄i gyí Elmadam. Elmadam mu s̄i gyí Er. ²⁹ Er mu s̄i gyí Yosua. Yosua mu s̄i gyí Elieser. Elieser mu s̄i gyí Yorim. Yorim mu s̄i gyí Martat. Martat mu s̄i gyí Lewi. ³⁰ Lewi mu s̄i gyí Simeon. Simeon mu s̄i gyí Yuda. Yuda mu s̄i gyí Yosef. Yosef mu s̄i gyí Yonam. Yonam mu s̄i gyí Eliakim. ³¹ Eliakim mu s̄i gyí Melea. Melea mu s̄i gyí Mena. Mena mu s̄i gyí Martata. Martata mu s̄i gyí Natan. Natan mu s̄i gyí Owie Dawid. ³² Owie Dawid mu s̄i gyí Yisai. Yisai mu s̄i gyí Obed. Obed mu s̄i gyí Boas. Boas mu s̄i gyí Salmon. Salmon mu s̄i gyí Nahson. ³³ Nahson mu s̄i gyí Aminadab. Aminadab mu s̄i gyí Admin. Admin mu s̄i gyí Arni. Arni mu s̄i gyí Hesron. Hesron mu s̄i gyí Peres. Peres mu s̄i gyí Yuda. ³⁴ Yuda mu s̄i gyí Yakob. Yakob mu s̄i gyí Isak. Isak mu s̄i gyí Abraham. Abraham mu s̄i gyí Tera. Tera mu s̄i gyí Nahor. ³⁵ Nahor mu s̄i gyí Serug. Serug mu s̄i gyí Reu. Reu mu s̄i gyí Peleg. Peleg mu s̄i gyí Eber. Eber mu s̄i gyí Sala. ³⁶ Sala mu s̄i gyí Kainan. Kainan mu s̄i gyí Arfaksad. Arfaksad mu s̄i gyí Sem. Sem mu s̄i gyí Noa, Noa é mu s̄i gyí Lamek. ³⁷ Lamek mu s̄i gyí Metusela. Metusela mu s̄i gyí Enok. Enok mu s̄i gyí Jared. Jared mu s̄i gyí Mehalaleel. Mehalaleel mu s̄i gyí Kenan. ³⁸ Kenan mu s̄i gyí Enos. Enos mu s̄i gyí Set. Set mu s̄i gyí Adam. Adam é mu s̄i gyí Bulu.

4

*Yesu Isóki
(Mateo 4:1-11; Marko 1:12-13)*

¹ Bréá Yesu léyinkí tsú Yordan ntsu ənó á, Əhe Wankihé ləbvlá mvtə, 1lekpa mv ya dimbísú. ² Bréá obu inu á, Əbunsám létsiá bəsə mv kí nkə advana kéké. Yesu mégyii tətə nkə ámvtə fée. Mú su bréá nkə ámu ləmə ənó á, akón híe de mv.

³ Inu Əbunsám ləbláa mv əbée, “Ní Bulu mv Bi függi á, mómú ha ibwi ánfi 1damli bodobodo.”

⁴ Yesu lélé mó ənó əbée, “Bəwanlín wá Bulu asón ámvtə bęe, ‘Megyi atogyihé wule nyankpusa ogyii tsia nkpa.’ ”

⁵ Əbunsám lópv mv ya ibu fúáhé kvsu. Olosuná mv əyító iwie ogyíkpá fée ətsawvle pé. ⁶ Móó əlebláa mv əbée, “Nópv əmá ánfi fée túmi pú amú numnyam há fú, tsúfē mí ibitə bapówá. Əhá ání ndeklé a, mv nápvhá. ⁷ Mú su ní fosúm mí á, nápv mó fée há fú.”

⁸ Yesu ləbláa mv əbée, “Bəwanlín wá Bulu asón ámvtə bęe, ‘Da akpawunu ha fú Wíe Bulu. Mv nkulé fv súm.’ ”

⁹ Əbunsám lékpa mv ya Yerusalem, əlpv mv yéli Bulu ətswékpá obu ámu ətántra. Inu əlebláa Yesu əbée, “Ní Bulu mv Bi függi lélé á, tu kpayi. ¹⁰ Tsúfē bəwanlín wá Bulu asón ámvtə bęe, ‘Bulu əbéha mv abəpv békí fvsv. ¹¹ Békpatá fú ibitə, méní fú yabi méeda ibwi kvkvsv.’ ”

¹² Yesu lélé mó ənó əbée, “Betrá wanlín bęe, ‘Mákapó fú Wíe Bulu kí.’ ”

¹³ Bréá Əbunsám lómo isóki anfi fée ənó á, ələkv nátí sí mv asa.

*Yesu Gyumagyihé Asitsuá Galilea Əmátó
(Mateo 4:12-17; Marko 1:14-15)*

¹⁴ የዚ Wankihé túmi lekpa Yesu, oleyinkí yó Galilea ሽማትő. Mu iwi asún lekleí wa ሽማ ámu féeétó.
¹⁵ Oletsiá súná ató Yudafə ofiakpa, ahá ámu féeé békafvú mv.

Bvməhə Yesu Mv Wúluto (Mateo 13:53-58; Marko 6:1-6)

¹⁶ Inv Yesu léyinkí bá Nasaret, ḥtínéá oletsiá dan. Fé alia otetsiá bwé á, ḥløyø Yudafø ofiakpa ḥkpónó ḥdaké. Bréá ḥlökusú yélú amú ansító ḥbékla Bulu asón á, ¹⁷ botsu Bulu ḥnósú ḥtápípú Yesaia ḥwvló há mu. Ḫlesankí mó á, olowun ḥtinekvá b̄owanlín wá b̄ee.

18 “Anı Wíe Bulu ladá mí ofúli.

Iní su mu Čnejé bu misu.

Alalé mí ḥbée, ndáa asvn wankláán ámu ḥkan suna
ahá ání buma tætæ.

ঝেঁ, ম্বেঁভাা ন্কপাবি ম্বেঁ, মাসি অমু ত্বি হামু।

Mí ambla ansibi abwiepú mbéε, mabwíí amó
ansíbi.

Obéé mbébláa ahá ání bvd
mbéé, malé amú ipiantó.

¹⁹ Fówun mí ambli mbée,
anlı Wie ahá nwewúunbi lafyn.”

20 Inv ollokuntá ḥwulú ámu, yínkia ha mísú əkipu, ḥlowəí tíá asi. Ahá ámuú bobu ofiakpa inv ámu fée besi bude mu kú díin. **21** Inv Yesu lébláa amú ḥbée, “Nde, Bulu asun wanlínhé anfi laba móts. Mú mlilanú á.”

22 Ahá ámu fée bonu asvn wankláán ámúú ilédalı mu ɔnó ámu. ɔnó lobwie amú, bëfíté bëe, “Megyí Yosef mu bi ámu ni?”

23 Yesu lébláa amú əbée, “Nyin ání mléha mí yébi anfi mliaa, ‘Ilo ətsapó, tsa fú iwí! Mlélabláa mi

ml̄aa, ‘Bw̄e ató ámúú anilanú ání fúd̄ebw̄e Kaper-naum amu fú wúluto nfi é.’ ” ²⁴ Inv oleyinkí bláa amú əbée, “Oñokwalı nde ml̄i bláa. Bvtamah̄ Bulu ənósú ətɔípú əkvku asún mu wúluto.

²⁵ “Mlinu, Bulu ənósú ətɔípú Elia bísú á, nyankpu mótswie nfinsa múa ifvn kéké. Akón lehie ba Israel əmátó fée. Ibv mútó ání asurapu tsətsəotsə betsiá Is-rael əmátó alı bré ámuto, ²⁶ támē Bulu méha Elia ɔȳ amútó əkvku wá. Osurapu əkvá əbv Sarefat wúluto, Sidon əmátó nkvl̄e wá əleha mu əloȳ. ²⁷ Il̄ p̄ep̄e alɔpú tsətsəotsə é betsiá Israel əmátó Bulu ənósú ətɔípú Elisa bísú. Támē əmeha əkvku iw̄i m̄ep̄l̄i, dvn Naaman ání otsú Siria nkvl̄e.”

²⁸ Objl̄ lehie kítá ahá ámúú bv̄bu ofiakpa inv ámu, bréá bonu Yesu asvn blíhé anfi. ²⁹ Bəkvsú gya mu dál̄i amú wúluto. Wúlu amu idin bvsu. Begya mu alu yówie wúlu amu ənó, b̄ee abvwuta mu wa tsonkolito. ³⁰ Yesu lénatí tsvn amútó yó ətínéá ɔȳ.

Yesu Əj̄e Laláhe Gyáa

(Marko 1:21-28)

³¹ Inv Yesu lékpl̄i yó Kapernaum, Galilea wúlu kt̄o. Olosuná amú ató amú ofiakpa əkpónú ədaké. ³² Mu atosunáh̄e lobwie amú ənó, tsúf̄e olosuná amú ató túmisv. ³³ Oyin əkv bu ofiakpa inv, əj̄e laláhe bu mvsu. Əlkpl̄n blí əbée, ³⁴ “Kí mi! Yesu Nasaretyin, amansu bu ania fvnyc̄ nsiné? Nt̄éé anı əhikpá fəbá lóó? Nyin əhá oduá fúgyi. Fúgyí Bulu Əha Wankihé amu ni!”

³⁵ Yesu lókpl̄n wa əj̄e ámu əbée, “Kpa ənó bun, af̄dalı mvt̄o.” Inv əj̄e laláhe amu léfin oyin ámu dá ahá ámuto inv, dál̄i mvt̄o. Tət̄o məbw̄e mu.

³⁶ Ənó lobwie amú fée, b̄efit̄e aba b̄ee, “Amansu ni? Oyin ánfi bu túmi, ədekp̄l̄n wa əj̄e laláhe, id̄e mu

bu, dálı ahátó?” **37** Mu iwlı asón lekleí wá ɔmá ámu féeetó.

Aləpv Tsətsəətsə Tsa

(*Mateo 8:14-17; Marko 1:29-34*)

38 Yesu lédalı Yudafə oflakpa inu yó Simon wóyító. ɔloyo á, owísó lakítá Simon mu sia tsíhé, ɔda kínkíinkín. Bebláa Yesu bεε, ogyíi mu bvalé. **39** Yesu lókpukpqué tú ətsı ámu, ələkplún wa owísó ámu əbée, ikúsú muvsu. Invnū iləkvusú muvsu, ətsı ámu lókvusú bwé amú afató.

40 Bréá owí deta á, ahá bəsvrā amú ahá ání bvde ilə ətsan-ətsan lə ba, Yesu lópv ibi dínká amúsó tsá amútó okugyíoku ilə. **41** ɔhe laláhe bu amútó akvto. Yesu lókplún wa ɔhe laláhe amu. Bedalı, bvde okitikiti bεε, “Fúgyí Bulu mu Bi ámu ni.”

Támę Yesu lówa mbla wá ɔhe laláhe amu ání bvmátó, tsúfē buyin ání muvgýí Kristo, (ɔhá ámuú Bulu ladá mu ofúli amu) ni.

Bulu Asón ɔkanda Yudafə Oflakpa

(*Marko 1:35-39*)

42 Mú oyı kehe bake a, Yesu lédalı wúlu amvtó yó itsétó ətineku. Ahá bodunká mu alı yótı mu, bokokóli mu bεε ɔmánatı sí amú. **43** Támę əlebláa amú əbée, “Ilehián ání néda Bulu iwiegýi iwlı asvn wankláán ámu əkan awúlu atráhe amu ésv. Tsúfē mu əbwækpá Bulu lówa mí ní.”

44 Inı su oleki Judea ɔmátó fée, dá Bulu asvn wankláán amu əkan amú oflakpa.

5

Yesu Akasípó Gyankpapv Ti

(*Mateo 4:18-22; Marko 1:16-20*)

1 Eke əkv Yesu lú Genesaret paati* ənó, ahá tsotsətsə beba boputá mu ání bónu Bulu asón. **2** Olowun nklvn anyo paati ámu ənó. Aye alepú ámu bakplí yó bude amú asawutə da. **3** Yesu lódu wié kuleá igyi Simon kléto. Múv əlebláa Simon əbée, osún mó kpalobi dinka ntsusv. Inv oletsia mónta súná ahá ámu ató.

4 Bréá olötái tá á, əlebláa Simon əbée, “Mlipla əklvn amu ya okluklúkpá, amliyətswi asawu le aye.”

5 Múv Simon lébláa mu əbée, “Owíé, anilóbwé kásíán ígye onyé fée, anuménya teto. Táme inviá fee ayó, su nónyətswi asawu amu.” **6** Bréá bøyətswi asawu amu a, bele aye tsotsətsə. Mú su asawu amu lówa titú bi. **7** Inv bəbwé ibi tí amú agyúmá ayəbá ámu bvbv əklvn nyɔəsítə ámu bee bvbétsa amú. Beba betsa amú, bele aye amu bvlá nklvn anyo ámu dédéédé, ideklé imé. **8** Bréá Simon Petro lówun mó alí á, əleda akpawunu Yesu ayabito, bláa mu əbée, “Mí Wíé, mákpukpé mantáa mi! Lakpan əbwepú ngyi.”

9 Tsúfē aye amúv balé ámu lówa mua mu aba ámu wánwan. **10** Alí kén lówa Sebedeo abí Yakobo mua Yohane, bvgyi Simon agyúmá ayəbá ámu é wánwan ní.

Múv Yesu lébláa Simon əbée, “Mánya ifú! Tsú nde puya a, anyánkpúsa félé.” **11** Simon mua mu aba ámu benya plá nklvn amu besi otsubúnc alí, besi tógyító tswi, kplá buo Yesu.

*Ilə Pepe Ələpú Əkv Tsa
(Mateo 8:1-4; Marko 1:40-45)*

* **5:1** Genesaret paati: Mú kén gyí Galilea əpu ni.

12 Eke əku Yesu bu wúlu kvsu, ilo pəpe ələpú əku lówun mu. Inu əlebeda akpawunu, pú əsvkpí yi əsvlótə, kókóli mu əbée, “Owíé, ní fótsulá á, fétalí há mí iwi bélpli.”

13 Yesu létinkí ibi da mu, bláa mu əbée, “Natsúlá, fó iwi iplúi.” Inunu ilo ámu léja le mu iwi. **14** Inu Yesu léda mu əlá əbée, “Mábla əhaa. Natí laa afvpu fó iwi yosuná Bulu igyí əhapú, afvha mu iwigyvrátə amúú Mose mbla losuná tsú ilo pəpetsa iwi ámu. Igyi adánsie suna ahá ání fó iwi laplúi.”

15 Táme Yesu iwi asón létrá kleí yó ntíné dínká mýsú. Ədəm bəba mu atosunáhé onukpá, ətsa amótó aləpv é ilo. **16** Táme oletsiá dálı amótó bré ku yó dimbísú ətineku mu nkvlé yábo mpái.

Tsukvle Osínpv Tsa (Mateo 9:1-8; Marko 2:1-12)

17 Eke əku Yesu dé ató suná. Farisifə, Mose mbla asunápú akvá botsú Galilea pú Yudea əmátó pú Yerusalem bəba betsiá ası inu. Bulu túmi bu Yesutə há ilətsa. **18** Inu á, ayin aku bəsvará tsukvle osínpv akpasu ba. Bekléa bópv mu wié wóyítá, pú mu tswi Yesu ansító. **19** Ədəm amu sv bumenya əkpa. Inı sv bəyádu obu ámu awunso, dá mó ətineku tíí, bəkplía akpa amu tswi ahá ámvtə Yesu ansítá inu. **20** Bréá Yesu lówun ání bahə mu gyi a, əlebláa tsukvle osínpv amu əbée, “Opío, nasí fó lakpan kíé fú.”

21 Mose mbla asunápú pú Farisifə ámu bəblí wá nwuntə bəe, “Ma gyi oyin ánfi əde abususv blí ánfi? Ma əbétalí sí lakpan kíé ahá dvn Bulu nkvlé?”

22 Yesu lébi amú agywun. Mó sv əlefíté amú əbée, “Ntogyi só mlidé íní odu gywíin? **23** Məmv lópən ha blí? ‘Nasí fó lakpan kíé fú.’ lóó, ntée ‘Kvsu tsu

fú akpa afvñati?" 24 Támë ndekléá mlíbú ání mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfí mbv túmi oyí ánfító sí ahá lakpan kíé amó." Inv əlebláa tsukvle osínpv amv əbée, "Nde fú bláa mbéé, kvsu. Tsu fú akpa afvñati yø wóyí!"

25 Invnvnvnu tsukvle osínpv amv lókvsv líí amv fée ansító, tsú mu akpa, olópv akpa oyó wóyí ñde Bulukanfv. **26** Ónó lobwie ahá ámu fée. Ifú lowie amv féeító, békafv Bulu bëe, “Ndé anlawun ofúla!”

Lewi T₁
(Mateo 9:9-13; Marko 2:13-17)

27 Mó əma bréá Yesu lédalı ınv á, olowun lampoo
əhópv əkvá bvtetí mv Lewi, tsie mv lampoo əhókpá.
Yesu lébláa mv əbée, “Bobuo mi.” **28** ınv Lewi lákvsv,
sí mv tógyító əmagyáa, yóbuo mv.

29 Mó əma a, Lewi lótswi əpúnó mu wóyító há Yesu. Lampóo ahópu tsətsəətsə pú aha bambá é bəba ató ámu ogyíkpá. **30** Farisifə pú Mose mbla asunápó ání bubu Farisifə ámutə bəfíté Yesu akasípó amu bəe, “Ntogyi sú mlia lampóo ahópu pú lakpan abwəpó mlidé ibi wa gyi ató, mlidé ntá nú?”

31 Yesu léle mű ənő əbée, "Aləpvu léhián ilə ətsapú, megyí ahá ání iwí bv amú ənlín. **32** Mmeba aha wankláán ətikpá. Mboún lakpan abwepú ətikpá neba, mén̄i bédamlı klvntə."

*Onókli Iwí Asvn Fitéhé
(Mateo 9:14-17; Marko 2:18-22)*

³³ Aha akv bəbláa Yesu bεε, “Asú Ḍbəpú Yohane akasípú bvtetsiá klí ənó bó mpái. Farisifə akasípú é bvtəbwé ali, támē fú akasípú mý bvdəgyí, budenúu.”

34 Yesu léfité amú əbée, “Otsi əkpaínpó anyawié békli ənó bréá əbv amú wá? Ekekéeké! **35** Támé eke

əku béba ání békpa mu nátí sí amú. Alı nkə ámuñə
békłí ənó ní.”

³⁶ Inu əleha amú yébi əbée, “Ohaa tamapó tati
pəpwə tan tati dada. Ní əbwé mó alı á, alayíntá
pəpwə amu, pəpwə amu pú dada amu ansí é
iméékanáa aba. ³⁷ Alı kén bvtamapó nta pəpwə
wá əwulú-kpákpá kente wuhétó ní. Nta pəpwə amu
ibófu fá kente amu tsítsá, yíntá kente amu é. ³⁸ Ini
su əwulú-kpákpá kente pəpwətə bútəpó nta pəpwə
wá. ³⁹ Ohaa tamafíté nta pəpwesu bréá alańu dánhe.
Tsúfē əteblí əbée, ‘Idánhe amu bu alé dvn.’ ”

6

Okpónó Ədaké Mu Wie

(Mateo 12:1-8; Marko 2:23-28)

¹ Yesu mva mu akasípó bətsvn ayó ndə kvə
əkpónó ədaké. Mu akasípó amu bəprúvn ató-abí amu
kv, bəpusáa mó wí. ² Farisifə ámu akv bəfité amu
bəe, “Ntogyi sú mlidé tóá aní mbla məha əkpa ání
bvbwéé əkpónó ədaké bwə?”

³ Yesu léfité amú əbée, “Mlumókúkla nu tóá
Owie Dawid líbwə bréá akón de mva mu abúopu
ki? ⁴ Olebitíwíé Bulu osúmkpa yótsu bodobodoá
bapóhá Bulu igyí ba, mva mu abúopu amu be-
gyi. Bulu igyí ahapó nkvlə bəle əkpa býtegyi alı
bodobodo amu.”

⁵ Mvv Yesu ələmə mu asón ənó əbée, “Mí,
Nyankpusa-Mu-Bi ánfı gyí əkpónó ədaké mu wie.”

Ilətsa Okpónó Ədaké

(Mateo 12:9-14; Marko 3:1-6)

⁶ Yesu lóyo ató osunákpá Yudafə ofiakpaəkpónó
ədaké bámbá. Oyin əkvá mu gyəpı ibi lawú bu inu.

⁷ Mose mbla asunápó pú Farisifə akv bəte Yesu ki

bεε, əbέtsa ilo əkpónú ədaké, méní bénya mv iwi asún, púyénatí mvsu súná ahande. ⁸ Yesu yin amó nwuntó asún. Mú su əlebláa oyin ámuú mv ibi kule lawú ámu əbέe, “Kvsu belí amú ansító nfi.” Inv oyin ámu lókvusú belí amú ansító. ⁹ Múú Yesu lébláa amú əbέe, “Nde mli fité, ntó mbla ámu léha əkpa ání abwéé əkpónú ədaké? Yilé lóó, ntéé lalahé? Ahóó əha nkpa lóó, ntéé amóó mv?” ¹⁰ Inv əledamlí ki amú féeé fiá. Múú əlebláa oyin ámu əbέe, “Tinkí fú ibi amv.” Olenya tinkí ibi amv ali pé, ənjé lowie móntá.

¹¹ Əbló lekitá amú, bεfité aba bεε, “Ntó kóún abéhié bwé Yesu anfi?”

Akasípú Amv Adá

(*Mateo 10:1-4; Marko 3:13-19*)

¹² Eke əkv Yesu lódv yó ibusv yóbó mpái há Bulu tsú onyé yéha əyi kehe. ¹³ Mú əyi kehe a, əleti mv akasípú, əlele amótó dúanyó, əleti amú mv sumbí ayopú. ¹⁴ Amúgyí, Simon ání əledinká mv Petro mva mv pio Andrea; Yakobo mva Yohane; Filipo, Bartolomeo, ¹⁵ Mateo, Toma, Alfeo mv bi Yakobo, Simon ání ogyi iwisutsiá adunkápú əpasuató əha; ¹⁶ Yakobo əkv mv bi Yuda pú Yuda Iskariot ání əlebele Yesu há.

Yesu Atósund Múa Iló Tsa

(*Mateo 4:23-25*)

¹⁷ Yesu mva sumbí ayopú ámu bεkplí tsú ibu ámuvsu ba əsvlúv tantasu. Mv abúopu tsətsəətsə pú ədəm kρənkρəənkρəəntiá botsú Yudea əmáti, Yerusalem pú əpu əná awúlu Tiro múa Sidonsu bεba iñu. ¹⁸ Bεba bεe bεbá bonu mv asvn blíhé, ətsa amú ilo. Ahá ání ənjé lalahé de amú háan é bεba, olegya ənjé lalahé lé amótó. ¹⁹ Amú féeé bekleá bópv ibi da mv, tsúfē ənjé dədalı mvto, əletsa amú féeé ilo.

*Oyúla Asín
(Mateo 5:1-12)*

20 Yesu lótsu ansí kí mu akasípó, əlebláa amú əbéé,
“Bulu layúlá mliá mlímá tötö,
 tsúfē mlíbó mu iwíegyí amu ní.
21 Bulu layúlá mliá akón dē mlí séi,
 tsúfē mléba begyi mwε.
Bulu layúlá mliá mlidésú séi,
 tsúfē mléba bōməsí.
22 “Bulu layúlá mliá bvde mlí lu, bvde mlí gyáa le
amútó, síá mlí, tí mlí ida laláhe mí, Nyankpusa-Mu-
Bi ánfi su. **23** Ansí igyí mlí eke ámu, amlifuli kpayi
ansigyísú, tsúfē mlí iköká tsø əsósó. Alí amú anáin
bōbwε Bulu ənósó atóipó amu ní.
24 Támε mlí ání mlilanyá iwi séi, mlígyowí ní.

Tsúfē mlí ansigyí fée mlilanyá á.

25 Mlí ání mlilamwé séi, mlígyowí ní.
Tsúfē akún béba békítá mlí.
Mlí ání mlidéməsí séi, mlígyowí ní.
Tsúfē mléba begyi awírehə, su.

26 “Mlí ání ahá fée bvde mlí kanfú, mlígyowí, tsúfē
alí mlí anáin békánfú Bulu ənósó atóipó afunupu
amu é ní.

*Alupúdwε
(Mateo 5:38-48; 7:12a)*

27 “Támε nde mlí ání mlónu bláa mbéé, Mlidwε
mlí alupó, amlibwε yilé ha amú. **28** Mlyula ahá ání
bvtəlwíí mlí, amlibə mpái ha ahá ání bvtésia mlí.
29 Ní əha ədá fú isvtə a, damli nyəɔsi é ha mu əda.
Ní əku əswíí fú tati á, wəi fú atadie é ha mu. **30** Ní əku
əkvlí fú ató á, ha mu. Ní əku é otsú fó ató á, máyóhə
mu. **31** Bwε ha ahá alia füdeklé fée bvbwéé ha fv.

32 “Ní fú adwepú nkule fútədwé á, ipán məməv fénya? Lakpan abwepú kúráá bvtədwé amú adwepó. **33** Ní əhá ání ətəbwé yilé há fú nkule fútəbwé yilé há á, ntogyi sú Bulu ədáa fú ipán? Lakpan abwepú é bvtəbwé ali. **34** Ní əhá ání fuyin ání obénya há fú nkule fütəhá ipán a, ntogyi sú Bulu ədáa fú ipán? Lakpan abwepú óó bvtəpú atá pan amú aba, yínkí hó mó ali. **35** Mú sú mlidwé mlí alupú, mlıbwé yilé ha amú, mlıpan amú atá, mlımáti amú akə, ménı Bulu əbéka mlí ikə tsətsəətsə. Fówun mlılabwé ɔsúsúvósú Bulu ámu abí. Tsúfē əbu awítəle há ahá ání atá tamagyı amú ansí pú aha laláhē fée. **36** Mlbwé nwé awúnpv fé alia mlí Sí Bulu gyí nwé owúnpv.

*Ilále
(Mateo 7:1-5)*

37 “Mlumále ahá ilá, ménı Bulu méelę mlí ilá. Mlumáha əhaa ipón, ménı Bulu é əméeha mlí pón. Mlsıi mlí aba ilá kie amú, Bulu osı mlí klé kie mlí. **38** Ml̄ha ahá tóá dę amú hián, Bulu əbelahá mlí. Əbópv atə susúhe wankláán wá mó, wósuv mó, sılá mó, ibóbulá tsıtsá há mlí. Tsúfē tóá fəpósusu ha fó bá á, mó kén Bulu əbópvusu ha fu ní.”

39 Yesu létrá ha amú yébi əbée, “Nsibi obwiepó əbétalí kpá nsibi obwiepó? Amú fée bvméekpa wíe əbótó? **40** Əkasípó tamadvn mu wie, táme əkasípó əkásí bí á, ətəbwé fé mu wie.

41 “Ntogyi sú fóde ipí túkúrúíbi wúun fó bá nsíbisv, táme fvmedé ogyakpatín ání idın fó klésv mó wúun? **42** Ntée ntogyi sú fóde fó bá bláa fee, ‘Mí píó, ha mí andınkı ipí fó nsíbisv’, táme fvmedé ogyakpatín ání idın fó klésv mó wun? Apinabwəbi əbwepó, gyankpa dınkı ogyakpatín ámu fó nsíbisv,

méní fówun ató wankláán, tálí dínkí ipí ámu fú bá klésu.

*Oyi Pó Mú Abi Swiehé
(Mateo 7:6-20; 12:33-35)*

43 “Oyi wankláán méeetalí swié abi laláhe. Alí kén oyí laláhe é méeetalí swié abi wankláán ní. **44** Tsúfé oyí-ibí bútəpóbí mó. Bütamakpótí kankaba okplóto oyísú, bütamakpótí tsəkpvn é tunkpa iflasu. **45** Oha wankláán telé tsiátó wankláán ḡwan tsú mu klvntó, ḡha laláhe é telé tsiátó laláhe ḡwan tsú mu klvntó. Tsúfé tóá idvñ ḡha klvn a, mútédálí tsu mu ḡnó.

*Bvtású pó Osublútə Obuyií
(Mateo 7:24-27)*

46 “Ntogyi só mlidé mí ti mlhaa, ‘Mí Wié! Mí Wié!’ támē mlitamagyí mí asvn blíhésu? **47** Nósuná mli alia ḡha ání əleba mí wá bonu mí asón, gyí dínká mósú gyí. **48** Ogyi fé ḡha ání əbá beyi obu á, olegyankpá kwí mó ntswiasi əbó yótú bütá, ələwa ntswiasi ámu dínká mósú. Bréá ntsu lóbulá kítá mó á, imetalí kpínkí obu ámu, tsúfé oleyi mó wankláán. **49** Támē ḡhagyí ḡha ání olonu mí asvn blíhé, omegyi mósú gyí fé ḡha ání oleyi mu obu ḡsvlúsú keke, ḡməwa mó ntswiasi. Bréá ntsu lóbulá wa mó á, ilobwie dá gblloo invnu, yíntá fée!”

7

*Romafo Isá Akəpú ḡhande Osúmpú ḡkv Ilə Tsa
(Mateo 8:5-13; Yohane 4:43-54)*

1 Bréá Yesu lébláa ahá ámu asón ánfi fée tá á, əloyo Kapernaum wúluto. **2** Romafo isá akəpú ḡhande ḡkv bu inu. ḡbu osúmpú ḡkvá ətehíé kle mu asón. Osúmpú amu délo, odekclé owu. **3** Bréá isá akəpú

əhande amu lónu Yesu nka á, ələwa Yudafə ahandə akv sí sí Yesu əbée, buyókokóli mu əbetsa mu osúmpó amu ilə ha mu. ⁴ Ahandə amu behié kókóli Yesu bée, “Abwíí iipa, ní əkv léhián fú mbua á, mórmó oyin ánfi ní! ⁵ Tsúfē ətədwé anı pi. Muléyi anı ofiakpa kúráá há anı ní.”

⁶ Mú sv Yesu mua amúnyə bəpu əkpa. Bréá beta woyí ámvtə wie tá á, isá akəpú əhande amu lówa mu anyawíe əbée buyéfia Yesu, abubla mu bée, mbéé, “Owíé! Máhan fú iwí, tsúfē mməfún ání fəba mí woyító. ⁷ Nawun ání mí é mməfún ání néba fú wá. Fú mó bli asuvanku, iwí bówa mí osúmpó amu ənlin. ⁸ Tsúfē mí é mbu ahandə akv ası. Isá akəpú akv é bubu mí ası. Nelé ənó mbée amútə əkv ənatí á, ətenatí. Ní mbée əbá é á, əteba. Togyítóá nebláa mí osúmpó mbée əbwéé á, ətəbwé.”

⁹ Bréá Yesu lónu asún ánfi á, ənó lobwie mu, əledamlí bláa ədəm amúv bubuo mu amu əbée, “Ənəkwali asún, nde mli bláa, mməkúwun əhá ání əbu hógyi kpənkəpənti ánfi odu Israelfətə kúráá kú!”

¹⁰ Bréá abəpu amúv isá akəpú əhande amu lówa ámu beyinkí yó woyító a, bowun ání osúmpó amu iwí lawá mu ənlin.

ɔsvrapu ɔkv Mv Bi Tsinkí

¹¹ Iməwa əpá kvku Yesu lóyə Nain wúluto. Ədəm bubuo mua mu akasípó. ¹² Bréá olowie wúlu ənó á, əlotu akv, busun fúli akpasu əbebá. Obi yinhé əkvle pé ogyi há əsvrapu əkv. Ədəm kpənkəpənkəpəntiá botsú wúlu amvtə é bubuo ətsi ámu. ¹³ Bréá anı Wíe lówun ətsi ámu a, mu asún lówa mu nwé, əlebláa mu əbée, “Másu!” ¹⁴ Móv ələyópu ibi da akpa amu, asvrápú amu besi liú. Inu əlebláa fúli amu əbée,

“Oyasubi, nde fú bláa mbéé, kvsu!” **15** Inv fúli amu lókvsú tsíá, wá tóí bì. Yesu lípu mu wá mu yin ibitó.

16 Ifú lekitá ahá ámu fée, békantfú Bulu bée, “Bulu labobvá mu ahá! Mu onósú otóipú kpənkpənti oku lalin anító!”

17 Yesu iwi asún ánfi lekleí wá Yudea omá pú awúlu ání ibu nsiné inv féétó.

*Yesu Mva Asú Obəpú Yohane
(Mateo 11:2-19)*

18 Asú Obəpú Yohane akasípó bəyébláa mu asún ánfi fée. Mú su olowa amótó abanyó sisí Yesu obéé, **19** bəyéfité mu bée, “Fúgyí ohá ámúvú obéba amu ni, ntéé akú oha bambá okpa?”

20 Bréá ahá ámu bəeba bowie Yesu wá á, bəbláa mu bée, “Asú Obəpú Yohane obéé abéfité fú aniaa, ‘Fúgyí ohá ámúvú obéba amu ni, ntéé akú oha bambá okpa?’”

21 Yesu létsa aləpu pú ahá ání iwi dé amó osun tsatsətsə alí bré ámvtó. Olegya oŋe laláhe lé ahátó, bwíi ansibi abwiepó tsatsətsə é ansíbi. **22** Inv ɔlele Yohane akasípó asún ámu onó obéé, “Mliyinki yəbláa Yohane tóá mlilabowun pú múa mlilabonu. Mlilabowun ání ansibi abwiepó bvdé ató wúun, abə buna. Ilə pəpe aləpó iwi dəplíi, isu atínpv bvdé asún nu. Afúli bvdetsinkí, ahiánfó é bvdé asún wankláán ámu nu. **23** Bulu obóyulá ohá ání mí bwəlhé məkvsú líi mvsu.”

24 Bréá abí ámúvú Yohane lówa sumbí ámu beyinkí bəyá á, Yesu lówa tóí tsú Yohane iwi súná ɔdəm amu bì. Obéé, “Bréá mlilédalı yə dimbisó inu á, ntə okíkpa mlilóyo? Fitáa ání afú de mó tsvun lóó? Ekekeeké! **25** Ní megyí mó á, ntə kóún okíkpa mlilóyo? Ohá ání ɔdídí ntsrim. Ekekeeké! Ahá

ání bvtedídá tati ámu odu gyi ədwé á, awié wóyí bvtetsiá. ²⁶ Ml̄bla mi! Bulu ənósú ətəípó ml̄lédalí yéki? Ee, Yohane ni. Ədvun Bulu ənósú ətəípó. ²⁷ Mu iwi asún Bulu léblí bəwanlín mó tswi bée, ‘Ki, nde obí wa gya fu nkpa. Mu əbélá əkpa há fú ní.’ ” ²⁸ Yesu lóyo mu asónsú əbée, “Ndé mli bláa mbéé, əhagyíøha ání əha tsihé lakén kwiú mófún mu, támē mu é əməfún Bulu iwíegyí ámuñə əkusú kúráá.”

²⁹ Aha ání bonu Yesu asón ánfi pú lampóo ahópu kúráá bowun ání Bulu asón da əkpa. Botsulá há Asú ɔbəpó Yohane lóba amú asú. ³⁰ Támē Farisifó pú Mose mbla asunápó amu mó bvmeha Yohane əbə amú asú. Bekiná tóá Bulu léhihíe ha amú bwé.

³¹ Yesu lóyo mu asónsú əbée, “Séi ánfi á, amendú nópvkápó ndembá-abí ánfi? Ntə belian? ³² Buggyi fé nyebiá bvtsie dinsu bvde aba kpolí, bli bée, ‘Anılapléi ansigyísó, mlímétsa. Mó su anlawá awirehə ibu, támē mlímósú.’ ³³ Ml̄gyí fé nyebí ánfi, tsúfé Yohane léba á, oletsiá klí ənó, omonu ntá, támē ml̄iaa, ‘Oŋe laláhé bu mvtə!’ ³⁴ Mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfi mó naba nde ató gyí, nde ntá núu. Mó é ml̄iaa, ‘Mlíki opotsuapó pú nta əbvpó. Lakpan abwepó pú lampóo ahópu onyawíe.’ ³⁵ Támē əhá ání əbu Bulu nyánsa á, mu tsíátó telé mó əwan.”

Otsi Lakpan ɔbwepó ɔku

³⁶ Farisiyin əkvu léti Yesu ató ogýkpá mu wóyító. Bréá Yesu tsie əpónú ámu ası á, ³⁷ ətsi əkvá əbu wúlu amvtə, ogyi lakpan əbwepó lónu Yesu nka ání batswi əpónú há mu Farisiyin amu wóyító. Inu olotsu mu ofobí fánfán ání ibu bíá prəntva wankláán əbə ba inu. ³⁸ ɔlebeda akpawunu Yesu ayabiasi, əlekpa isú yi woo. ɔləpú mu ntsú fwí Yesu

ayabiasi, pú mu nwunsu-imí tsítsi mú. Olókulá Yesu ayabi pútá, tséí ofobi fánfán ámu wólí mu ayabisu. ³⁹ Bréá Farisiyin amúú əletí Yesu amu lówun íní á, əleblí wá nwuntó əbée, “Ní Bulu ənósú ətəípú oyin ánfí gyí lélé á, tékí alawun əhá oduá ətsí ánfí gyí asa ədəpú ibí da mu, tsúfé lakpan əbwəpú ogyi.”

⁴⁰ Yesu lébláa oyin ámu əbée, “Simon, mbu asvanku bláa fu.”

Simon léfité mu əbée, “Osunápó, amansu igyi? Bla mi.”

⁴¹ Yesu lébláa mu əbée, “Ahá abanyó akv bəpan sika oyin əkv wá. Əkule lépan bliba-anu (5,000,000), əkule é lépan mpím lafanu (500,000)*. ⁴² Bu menyá kóba amu ká. Mó su oyin ámu lésikíé amú abanyó fée. Bla mi, amútó əməmu əbódwe oyin ámu dvn?”

⁴³ Simon lébláa mu əbée, “Nahogyá əmvamúú mu ıká tsə dvn amu.”

Yesu lébláa mu əbée, “Oñəkwali igyi.” ⁴⁴ Inv Yesu léyinkí kí ətsí ámu, əlebláa Simon əbée, “Fawun ətsí ánfí? Neba fu wóyító a, fumeha mí ntsu anfwí ayabiasi. Támē ətsí ánfí mó lapó mu ntsú fwí mí ayabiasi, pú mu nwunsu-imí tsítsi mú. ⁴⁵ Fumelatá mí pútá, támē tsú bréá neba nfí əpá á, ətsí ánfí mókúsí mí ayabi kvlá pútá. ⁴⁶ Fumetseí ofobi wólí mí nwuntó, támē mu mó alatséí ofobi fánfán wólí mí ayabisu. ⁴⁷ Mú su nde fu bláa mbée, ədwə tsatsəatsə ánfí alalé súná mí ánfí idesuná ání Bulu lasí mu lakpan tsatsəatsə ámu fée kíé mu. Támē əhá ání Bulu osíí lakpan kpalobí kíé á, ədwə kpalobí ətelé súná.”

* **7:41** Sika ánfí igyi sika futútú lafanu (500) móá aduenu (50), igyi əha nké lafanu (500) móá aduenu (50) ıköká.

48 Inv Yesu lébláa ɔtsı ámu ɔbée, “Nasí fú lakpan fée kíe fú.”

49 Ahá ámúú amúa Yesu buntsie ɔpónvásı ámu, bεblí wá nwuntə bεe, “Ma gyí oyin ánfı ɔbée muña munde ahá lakpan sikié amú.”

50 Múú Yesu lébláa ɔtsı ámu ɔbée, “Fú hógyi lahə fu nkpa. Natu iwilwiitə.”

8

Atsıd Bobuo Yesu

1-2 Imowa ɔpá kuvu, Yesu léki awúlu móa nkuda ası, ɔde Bulu iwíegyí ámu iwi asun wankláán ɔkan da. Mu akasípó dúanyo ámu pó atsı akvá olegya ɔŋe laláhe lé amútə, tsá amú ilə bobuo mu. Atsı ámu gyí, Magdalayintse Maria ánı Yesu légya ɔŋe laláhe asiená lé muñtə. **3** Owíe Herode wóyíssú ɔkípu Kusa mu ka Yohana. ɔtsı ɔkvá buntetí mu Susana pó atsı tsotsøotsøá betsiá pó amú ató ki Yesu muva mu akasípósu.

Ató-abí Owunyápı Iwi Yébi (Mateo 13:1-9; Marko 4:1-9)

4 Bréá ɔdəm kpənkpaonkpaontı botsu awúlu-awúlusu ba befia Yesu wá á, ɔleha amú yébi ɔbée,

5 “Odatəpu ɔku lóyə ató-abí owunyákpa. Bréá ɔde mu wunyáa a, iku lówulí ɔkpato, ahá bentsatsáa mýsú, mbubwi é bətswətswéé mu fée. **6** Iku lówulí abutásó, ɔtíneá isi kpalobí dín. Ilowa ɔsa kwę, támę bréá owí lelin a, ilətə mu mó, tsúfę imenya ntsu. **7** Abí ámu ku lówulí awuto, awu ámu lóbvlá kítá mu, umedan. **8** Abí ámu ku lówulí ɔsvlúu wankláánsú, dan. Iloswie abí tsotsøotsø fē mu ámúú olodu ámu odu tsé lafa.”

Yesu lámo mu asún ənó əbée, “Oħá ání əbu asu onúu.”

*Tħad Svá Yesu Lótxi Ayébisu
(Mateo 13:10-17; Marko 4:10-12)*

⁹ Yesu akasípú befitē mu yébi anfi asi. ¹⁰ Oħebláa amú əbée, “Bulu laħá mli əkpa əbée, mlibú mu iwiegħi ámu iwi asu njainhé. Táme nde aha bambá asún bláa ayébisu, méni bówun, táme bvméebi. Bónu, táme bvmóonu mu asi.

*Ató-abí Owunyápnu Yébi Amu Asi
(Mateo 13:18-23; Marko 4:13-20)*

¹¹ “Yébi amu asi ní. Ató-abí ámu gyi Bulu asón. ¹² Abí ámu iləwulí əkpato ámu gyi ahá ání bu tonú asón ámu, táme ɔbvonsám teba bekké mū lé amú klu ntá, méni bvmóohha mósú gyi, fowun bénja nkpa ání itamatá. ¹³ Abí ámu iləwulí abutású amu gyi ahá ámu bonú asón ámu pé, bahā mū ansigyi sú, táme buma nlín. Mú su bvtamahogyi wa əpá. Ní tsáki ku inyá tú amu pé, badida. ¹⁴ Abí ámu iləwulí awutə ámu gyi ahá ání bonú asón ámu a, bahā mū, táme ɔyí ánfitá ató hiánhe iwi gywün, pú mütó atonyahé iwi ansigyi tegyi asón ámu sv. Iní su bvtamaswié abí dan. ¹⁵ Abí ámu iləwulí əsvlúv wankláánsú ámu gyi ahá ámu bonú asón ámu a, bvtħo mu wá klu wankláán ání itonú asón, gyi mósútá. Iní su bvtotomi swié abí tsotsaotsa.

*ɔkandíe Iwi Yébi
(Marko 4:21-25)*

¹⁶ “Oħaa tamanywé ɔkandíe pú ató bun mósú, ntéé púwá mpá ayası. ɔfvákpá etəpóbian, méni ibówanki há ahá ání bέba wóyí ámu tə.

17 “Tsúfē tətə má iñvá ibéjaín, iméelín əwan. Asun ənáinhé kuku é ma iñvá bvméebi mó.

18 “Mlíkí wankláán mli asún-nutó. Tsúfē əhá ání odeckléá obónu mí atosunahé amv ası á, Bulu əbópv iku tsia móttá há mv. Támē əhá ání omedékléá obónu mó ası á, Bulu əbóswí mv kpalobí ámvó olodusú ání alabí ámu kúráá.”

Yesu Abusuanfø Onuto

(Mateo 12:46-50; Marko 3:31-35)

19 Yesu mv yin mva mv apíó beba mv wá, támē ədəm amv sv bvmetalí wíé ba mv wá. **20** Ahá ámvó iku lébláa Yesu əbée, “Fó yín mva fú apíó bvlí kpankpá, bvdékléá bówun fv.”

21 Yesu lébláa amú əbée, “Mí yín mva mí apíó gyí ahá ání bvtónú Bulu asón ámv, gyi móssú.”

Atsuñí Asibá

(Mateo 8:23-27; Marko 4:35-41)

22 Eke əku Yesu lébláa mv akasípó əbée, “Mlíha afa Galilea əpu yo mó əbün.” Mó sv bəpəv əkpa bəyó.

23 Bréá bəyó á, Yesu lédidi. Inu afú kpənkpaənkpaənti kv líwa tsúvn bi. Ntsu ámu ideda wíé əklvn amvó, ideklé ume. Ilətu amú ansí pəpe. **24** Mó sv betsinkí Yesu, bláa mv bəe, “Anı Wíe! Anidé ntsu wie!”

Yesu lókvású lé ənó wa afú múa ntsu ámu, inu fée ləlvá. **25** Inu əlefíté amú əbée, “Mlí hógyi me?”

Ifú lekitá amú, ənó lobwie amú, bəfité aba bəe, “Nyankpusa əməmu ni, alalé ənó wa afú múa ntsu kúráá, banú mv əme ali?”

Əŋe Laláhə Gyáa Lə Ogbedépvtó

(Mateo 8:28-34; Marko 5:1-20)

26 Yesu mu akasípú bëfa ɔpvu tsú Galilea yówie Gerasefo* ɔsvlúsvu. **27** Bréá Yesu dédalí ɔklun amvtø á, oyin ɔkvá otsú wúlu amvtø, ɔnjé laláhe bu mvtø lébefia mu. Oyin ánfí lékpa ató, tú dálí wóyító, yá otsie afúli opulákpá ilawá ɔpá. **28** Bréá olowun Yesu a, ɔləsurá okitiktí, dá akpawunu Yesu ayabitø, kplón bli ɔbée, “ɔsósúvsú Bulu mu Bi Yesu, amansv igyi? Kókoli, mápití mí ató.” **29** Alí bré ámvtø á, Yesu lakplón wa ɔnjé laláhe amu ɔbée, idálí mvtø dodo. Mú su oyin ámu léblí alí ní. ɔnjé laláhe amu itowié mvtø brégyibré. Mú su bvtowá mu ibí pú mu ayabi ikan, gyo mu iwí. Mú óó á, otebiá ikan amu, ɔnjé laláhe amu itehá mu ɔtesrí wíe apetu.

30 Inv Yesu léfité mu ɔbée, “Nkáli bvtetí fú?”

Oyin ámu lélé mó ɔnó ɔbée, “Mí dá gyí ‘ɔdəm.’ ” Tsúfí ɔnjé laláhe tsətsətsø bu mvtø. **31** ɔnjé laláhe amu bokokóli Yesu ɔbée, ɔmagya amú yówa llán klúklúúklúá ɔma ɔkatø.†

32 Mprákuo tsətsətsø akv bvdégyí okúku kvsu inu fún. Mú su ɔnjé laláhe amu bokokóli Yesu bëe, ɔhá abiyowie mprákuo ámvtø. ɔleha amú ɔkpa ɔbée bvyá. **33** Invnu bedalí oyin ámvtø yówie mprákuo ámvtø, amú féeé besrí kpákplí okúku amu wíe ɔpvtø, wúwu.

34 Bréá mprákuo akpapú ámu bowun tóá ilaba a, besrí yéblí asón ánfí wúlutsø pú ɔmá ámvtø. **35** Inv ahá beba bekí tóá ilaba. Bowun ání oyin ámúú teki ɔnjé laláhe bvbv mvtø ámu ansító ladí, alawá atadíe otsie Yesu wá. Ilawa amú ifú. **36** Ahá ámúú bowun itó ámúú ileba amu bebláa amú alia oyín ámúú ɔnjé laláhe bvbv mvtø ámu lénya mu iltstsá. **37** ɔmá ámvtø

* **8:26** Gadarafó bu nwolú dada amu akvtø.
klúklúúklúá ɔma ɔka gyí ɔnjé laláhe isv ɔbitíkpá.

† **8:31** llán

ahá fée bokokóli Yesu bεε, ədálı amú əmátó, tsúfē ifú lehie kítá amú. Mú su Yesu lówie əklvn amvtó əbée amvnati. ³⁸ Oyin ámúvó tekí ənjé laláhε tsie mv̄tó ámu lokokóli mu əbée, “Ha mí ambuo fu yo.” Támε Yesu méha mu əkpa.

³⁹ Mboúñ əlebláa mu əbée, “Yinki yo wóyí, afvyebláa mlı pı toyileá Bulu labwé há fú.”

Mú su oyin ámu léki wúlu amu fée flá, əde toyilé ámúvó Yesu labwé há mu amu blí wúlu amvtó fée.

*Əhandə Əkv Mv Bi Mva Ətsı Əkv İlə Tsa
(Mateo 9:18-26; Marko 5:21-43)*

⁴⁰ Bréá Yesu léyinkí yówie əpv amu əbun a, ədəm bəhə mu atúu, tsúfē bvde mu əkpa kú. ⁴¹ Inv oyin əkvá bveteti mu Yairo, ogyi Yudafə ofiakpa əhandə léba beda akpawunu mu ayabitə, kókóli mu əbée, əbá abvə mu wóyító. ⁴² Mu bi tsihé əkvle péá əbu, alahə nfí dúanyə da odewu.

Bréá Yesu lópu əyó inv á, ədəm amúvó bvbuo mu amu bækpa buo mu yee. ⁴³ Ətsı əkvá obugya de mu wvlí nfí dúanyə ní, əhaa mákutálí tsá mu, alayíntá mó iwısu ató fée ilə atsapó ibitó bu ahá ámvtó. ⁴⁴ Ətsı anfí lótsvn yo Yesu əma, pú ibi da mu tati osiebí. Invnvn obugya amu leka itin. ⁴⁵ Múvó Yesu léfité əbée “Ma lápú ibi da mi?”

Bréá ahá ámu fée bęe bvməkópó ibi da mu a, Petro léfité Yesu əbée, “Mí Wíé, ədəm anfí bvp̄u fú anfí á, mó fúde asón anfí fité?”

⁴⁶ Támε Yesu ləblí əbée, “Əkv lapú ibi da mi. Nawun ání ənjé ku ladálı mító.” ⁴⁷ Bréá ətsı ámu lówun ání itó ámúvó mabwé ámu lalın əwan á, əledalı ba. Ədekpinkí kpakpakpakpa, əleyéda akpawunu Yesu ayabitə, bláa mu ahá ámu fée ansító tóá svá məpv̄u ibi da mu, pú alia manyá ilətsá. ⁴⁸ Inv Yesu

lébláa mu əbée, “Mí bí, fú hogyi latsá fú ılo. Natı iwiliwiito.”

49 Bréá Yesu bu mu tóí anfisu á, əkv lésrí tsú Yairo wóyító ba bębláa Yairo əbée, “Fú bí ámu ədikpa mowa alé. Mátепí trá wa osunápó tóí.”

50 Bréá Yesu lónu asún ánfi á, əlebláa Yairo əbée, “Mánya ifú. Fú mó hogyi wule, obénya nkpa.”

51 Bréá Yesu lówie wóyító inu á, əmeha əhaa obuo mu yo obuá kebi ámu da mútó, dvn Petro, Yohane, Yakobo pú kebi ámu akwúpó. **52** Alı bré ámu to á, ahá ámu fée budesú, bude okitikíti. Yesu lébláa amú əbée, “Mlisi okitikíti surá. Əməkúwú, dıdí əde.”

53 Ahá ámu fée bøyin ání otsibi amu lawú. Mó su bəməsí Yesu. **54** Inu Yesu lékitá otsibi amu ibi, kpólí mu əbée, “Obí, kvsu!” **55** Əjé lelawié mu, ələkusú lúi ətsáwule pé. Móú Yesu lébláa amú əbée, “Mlidunka təku ha mu ogyi.” **56** Ənó lobwie otsibi amu akwúpó, támē Yesu léda amú əlá əbée, “Mlimábláa əhaa asún ánfi.”

9

Akasípó Dúanyo Ámu Sumbíwa (Mateo 10:5-15; Marko 6:7-13)

1 Yesu léti akasípó dúanyo ámu fia, əleha amú túmi, há amú əkpa əbée, bvgýáa əŋe laláhe fée, abutsa ılo. **2** Ələwa amú əbée, bvyéda Bulu iwiegýí amú əkan, abutsa aləpu. **3** Əlebláa amú əbée, “Ní mløyá á, mlímátsu təto. Mlimátsu oyi yiáhé, akpankogyo, atogyihé, kóba ntéé atadie nyəosi.

4 Wóyígýiwóyítóá bóhə mlı á, mlıtsia inu yófun ekeá mlédalı wúlu amutə. **5** Ní bvməhə mlı wúlu kvsu, mlidédalı mløyá á, mlkpakpa mlı ayabitə-ısı wúlu wúlu amutə, isuna ání bvməbı bwé.”

6 Benatí kí nsiné iñu awúlu féeésú, bude asun wan-kláán ámu ḥakan da, tsá ilo.

*Herode Légyigyáa
(Mateo 14:1-12; Marko 6:14-29)*

7 Bréá Galilea əmású ogyípú Herode lónu tóá idé mósvú yo á, olegyigyáa. Tsúfē akv budeblí bεε, “Asú ɔbəpú Yohane lakúsú tsú afúlito.” **8** Akv é bεε, “Bulu ənósú atípú dada Elia lálé iwi əwan.” Akv é bεε, “Bulu ənósú atípú dada amvtə akv lákúsú tsú afúlito.” **9** Herode léblí əbée, “Nahá batin Yohane. Ngya oyin əməmu iwi asún ntráa ndenu alí?” Mó su əlebə mbódí ání mówun Yesu.

*Ahá Mpím-nu Atogyihé Ha
(Mateo 14:13-21; Marko 6:30-44; Yohane 6:1-14)*

10 Yesu sumbí ayopú amu beyinkí bá bεbláa mu tóá bayóbwé. Əlekpa amú buo iwi, amú nkule boyə Betsaida wúluto. **11** Bréá ədəm amú bεbí ání əbu iñu á, begya mu əkpa yó iñu. Yesu líhə amú atúu, əlebláa amú Bulu iwigeyí amu iwi asún, əletsa amvá budele.

12 Bréá owí depóon a, sumbí ayopú dúanyə amu bεba bεbláa Yesu bεε, “Ha amú abvnati, méní bétalí yó awúlu ání ibu mantáa nfisu yódunká atogyihé móva ədikpa, tsúfē anuméenya tətə há amú dimbí ánfitj.”

13 Támé Yesu lélə mu ənó əbée, “Mlidunka ató ha amú abvgyi.”

Akasípú amu bεbláa mu bεε, “Tóá anibv fée gyí bodobodo apin anu pó ntsutso iye bwáhé anyə. Nkéti anilayóhə atogyihé ba ahá ánfi fée.” **14** (Ayin ání bvbv iñu bóbwe fí mpím-nu (5,000).)

Yesu lébláa akasípú amu əbée, “Mliha amú abvtsia okútó. Iku kvlə ibwéé fí ahá aduenu (50).”

15 Akasípú amu bəbwə dínká mósú, əhagyíoha létsiá ası. **16** Inv olotsu bodobodo anu pú ntsutso iye bwáhé anyə ámu. Inv olotsu ansí fúá kú əsósú, əleda Bulu ipán. Múú olebiabía mútó púhá akasípú amu əbée, bøyée mó ha ahá ámu fée abugyi. **17** Amu fée begyi mwé sian. Bréá akasípú amu bətəsí isianhē amu a, ləbvlá alakpá dúanyə.

*Əhá Aní Yesu Gyí
(Mateo 16:13-19; Marko 8:27-29)*

18 Eke əku Yesu nkule dé mpái bə, mu akasípú amu bvbv inv. Múú əlefíté amú əbée, “Ma ahá bəe ngyi?”

19 Belə mó ənó bəe, “Aku bəe, fúgyí Asú Əbəpú Yohane. Aku bəe, Bulu Ənású Ətəipú Elia. Aku é bəe, Bulu ənású ətəipú dada əku lákúsú tsú afúlitə.”

20 Múú əlefíté amú əbée, “Ml̄i é mé? Ml̄ia mígyí ma?” Petro lélé mó ənó əbée, “Fúgyí Kristo, (əhá ámuú Bulu ladá mu ofúli amu) ni.”

*Yesu Iwəsin Pú Mu Lowu Iwi Asón Blí
(Mateo 16:20-28; Marko 8:30-9:1)*

21 Inv Yesu léda amú əlá kpákpáákpá əbée, bvmábláa əhaa mu iwi asón ánfi. **22** Əletrá bláa amú əbée, “Ilehián aní mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfi néhię wun iwəsin tsətsəətsə Yudafə ahande, Bulu igyí ahapú dəhen pú Mose mbla asunápó ibitə; amú fée békina mí, há bómə mí, támə Bulu əbelakúsúa mi tsú afúlitə eke sáásí.”

23 Inv əlebláa ahá ámu əbée, “Ní əku dékléá obóbuo mi á, osii tóá otekle bwə, otsu mu oyik-palihə ekekegyíeke bobuo mi. **24** Tsúfē ní əku lépri mu nkpa á, əbóhulúi mó. Ní əku é lési mu nkpa há mí sv é á, Bulu əbóhə mu nkpa. **25** Ní əku onyá əyító ató fée, támə əhúli mu əkláa a, labi məməv iləwa há mu? **26** Ní əku onyá mí atosunáhē péli a,

mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí é nénya mu pélí bréá nna mía mí Sí pú mu abópu wánkíhé numnyamtə nebá. ²⁷ Onokwali nde mlí bláa. Akv bvbv mltə nfí bvmóowu asa bówun Bulu iwíegyí amv.”

*Yesu Iwitséé
(Mateo 17:1-8; Marko 9:2-8)*

²⁸ Yesu léblí asón ánfí ndawótswí əma a, əlekpa Petro mva Yohane pú Yakobo buo iwi, bədu yó mpái əbəkpá ibu kvsu. ²⁹ Bréá əde mpái ámu bə á, mu ansító letse. Mu atadié lofulí hónánáná, idé ogyá kpa. ³⁰⁻³¹ Inv á, ahá abanyó ání batsíá ki, bvgyi Mose mva Elia bele iwi əwan əsúsú numnyamtə. Amúa Yesu bətái tsú mu lowuá Bulu léhié tswí mu ání imóowa əpá obówu Yerusalem iwi. ³² Petro mva mu aba ámu bedidi. Bréá bəwan tsinkí á, bowun Yesu numnyam, ahá abanyó ámu é bvlí mu wá. ³³ Bréá ahá abanyó ámu bvdənatí á, Petro lébláa Yesu əbée, “Mí Wié, ibu aléá abétsíá nfí. Ha ada abú asa. Fú klé kvlé, Mose klé kvlé, Elia é klé kvlé.” (Əməbi tásá ədeblí).

³⁴ Bréá əde asón ánfí bli á, agyinde ku lobobun amú féésó. Inv ifu lekitá amú abasá ámu. ³⁵ Inv á, əme ku ledalı tsu agyinde amvtə əbée, “İni gyí mí Bíá nalé ní. Mliyaa asu amlinu mu əme.”

³⁶ Əme amv lótsutsúa ibeka tin á, ilasí Yesu nkvlé inv. Akasípú amv bekpa ənó bun asón ánfisv nkə amvtə. Bvmebláa əhaa itásá bayówun.

*Ilə Díddahə Ələpú Tsa
(Mateo 17:14-18; Marko 9:14-27)*

³⁷ Mó əyi kehe a, Yesu mva akasípú abasá ámu bekplí tsú ibu ámu sv, ədəm amv befia mu. ³⁸ Inv amvtə əkv lókplvn əbée, “Osunápú, kókoli, damli ki mí bí ha mi. Obi yinhé əkvle pé ogyi mí. ³⁹ Əhe

laláhe ku towié muṭo, ḥtəkplón. Ḫtedıda gbla, ḥdeko tsikitsiki, mu ḥnó təbwé afu. Ipiantə asa itesí mu, idé mu yintá. **40** Nobobwií ipa há fú akasípú amu mbéε, bvgýáa mu le muṭo, támę bvmetalí.”

41 Yesu lélé mu ḥnó ḥbéε, “Ndembá-abía mlumá hógyi, mli tsiátó ma ale. Alí nétsiá mli wá, nyá kluṇ há mli ekekegyíεke ní?”

Inu ḥlebláa oyin ámu ḥbéε, “Kpa fú bí ámu ba mi.”

42 Bréá ḥlekpa kebi ámu ḥbá á, ḥŋe laláhe amu léfun mu dá, ḥdeko tsikitsiki. Támę Yesu lkplón wa ḥŋe laláhe amu, tsá kebi ámu. Inu oleyinkia mu há mu si.

43 Bulu túmi kpənkənti ámu leha ḥnó lobwie ahá ámu fée.

Yesu Lowu Iwí Asón Blí Otse Nyəəsi

(Mateo 17:22-23; Marko 9:30-32)

Bréá mu bwéhé idé ḥhagyíøha wánwan wa á, Yesu lébláa mu akasípú ḥbéε, **44** “Mlihüe yaa asu amlinu. Bélę mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí há adón bómø mí.” **45** Támę akasípú amu bomonu mu asi. Bulu lópv mu asinu ḥján amó. Mu su imowanki amó asón ání ḥdeblí. Ifú é de amó ání békíté mu.

Ma ḥbóbwę ḥhande?

(Mateo 18:1-5; Marko 9:33-37)

46 Nwéen ku léba akasípú amu nsiné, tsú amótó ḥhá ání ḥbóbwę ḥhande iwí. **47** Yesu lébi amó agywün. Mu su ḥlekpa kebi ḥku beli mu iwí wá.

48 Múv ḥlebláa amó ḥbéε, “Ḥhagyíøha ání ḥləhə kebi ánfí mí dátó laho mi. Ḥhagyíøha ání ḥhə mi é laho ḥhá ámuv ḥləwa mí ámu. Tsúfē ḥhá ání ogyi ḥtráhə mlito fée gyí ḥdéhen.”

Anı Obúopv

(Marko 9:38-40)

49 Yohane lébláa Yesu əbée, “Mí Wíé, anilówun oyin əkvu dépv fó dá gya əŋe laláhe, aniléka mu tin, tsúfē əma anító.”

50 Támē Yesu lébláa amú əbée, “Mlumáka mu tin! Tsúfē əhá ání əməkvsú líi mlisv buo mli.”

Samariafö Bvumhō Yesu

51 Bréá nkéá Bulu obótsu Yesu ya əsúsú dækpvkpé ba a, əlobwé agywun ání əbóyø Yerusalem kokooko.

52 Ələwa abí gyankpá yó Samaria wúlu kvsu əbée, bvyéla inu ya t ha mu. **53** Támē bvmhō mu wúlu amvtó, tsúfē Yerusalem əyó. **54** Bréá mu akasípú Yakobo mva Yohane bowun ali á, bəfté mu bee, “Aní Wíé, fvdeklé fée ahá ogyá itsu əsúsú bəhə amú mó?”

55 Támē Yesu lédamlí, wá iyin wá amó.* **56** Múú bəpv əkpa yó wúlu bámbású a.

Ahá Aní Bee Bóbwé Yesu Abuopv

(Mateo 8:18-22)

57 Bréá buna əkpató bøyó á, oyin əkvu lébláa Yesu əbée, “Nóbuo fu yó ətínegyí ətínéá føyó.”

58 Yesu lébláa oyin ámu əbée, “Awíá bvbv mbó, mbubwi é bvbv asia, támē mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfi mó á, mma ətínéá nópu mí nwun tswi.”

59 Yesu lébláa əha bambá é əbée, “Bobuo mi.”

Támē oyin ámu lébláa mu əbée “Owíé, ha mí anyopulá mí sí asa ambobuo fu.”

60 Múú Yesu lébláa mu əbée, “Si awupó† abvpula amó afúli. Támē fó mó yø afvyeđa Bulu iwigégyí ámu əkan.”

* **9:55** Inu bv nwvló dada amó akvtó: Əbée, “Mluméyín əŋe oduá ıde mli kpa. Tsúfē Nyankpusa-Mu-Bi ámu méba ahá əməkpa, nkpa əhókpa ələba.” † **9:60** Awupó gyí ahá ání bawú əŋétó.

61 Ọkv é lébláa mu əbée, “Mí Wíé, nóbua fu, támē ha mí anyinki yeklá mí wóyító ahá asa.”

62 Yesu lébláa mu əbée, “Dhá ání ətesrí dámli ki ɔma mófún ha Bulu iwíegyí ámuñtə agyómá yo.”

10

Akasípú Aduesienó-nyo Sumbi Wa (Mateo 10:7-16)

1 Iní ɔma a, Yesu lélé mu akasípú aduesienó-nyo (72)* akv é, ələwa amú abanyó-abanyó əbée bwygánkpa yó wúlugyíwúluá mu onutó móyə mósú. **2** ɔlebláa amú əbée, “Ató kpətihé amu itsə, támē mu akpətipú bwmətsá. Mú su mlíkokoli ndə mu wie, əwa akpətipú tsətsə abuba bəkpətí mu ató ámu. **3** Mlínati, mlíbí ání nde mlí wa fé akúfabí ɔyó adúndutə. **4** Mlímátsu sika kente, akpankogyo ntéé ntukuta kítá. Ní mlíná əkpata á, mlímálí túntun ahá. **5** Ní mlowíé wóyígýwóyítá a, mlígyankpa bla amú mlíaa, ‘Bulu əhá mlí iwilwii.’ **6** Ní wóyí mu wie amu tekle iwilwii a, mlí iwilwii bésin wóyí ámuñsu. Támē ní ətamakle iwilwii a, ibésankí bá mlí wá. **7** Mlitsia wóyí amúv bəhə mlí móntə ámuñtə. Mlíggi ató, amlinu tógyítá bέha mlí, tsúfé agyómá ɔyəpú bvtéká lkə. Mlímátu láyétsiá wóyí bámbátó. **8** Ní mlowíe wúlu kvsu, bəhə mlí á, mlígyi tóá bέha mlí. **9** Mlitsa aləpə ání bvbv wúlu amuñtə, amlibla wúlu amuñtə ahá mlíaa, ‘Bulu iwíegyí lawié wóyí tá.’ **10** Támē ní mlowíe wúlu kvsu, bwməhə mlí á, mlídalı yelíí brənusv, amlibli mlíaa, **11** ‘Anidé mlí wúlutsə otútúu amúv ilawvíli aní ayabiası amu kóráá kpakpáa wvlí. Támē mlíbí ání Bulu iwíegyí ámu lawié wóyí tá.’

* **10:1** Aduesienó-nyo (72): Aduesienó (70) bu nwuló ámu akvətə.

12 Nde mli bláa mbéε, Bulu əbébití wúlu amvtó ahá isu dvn Sodomfó mu asón ogyíké amv.

*Ahá Aní Bvmedamli Klvntó Asýngyi
(Mateo 11:20-24)*

13 “Korasinfó, mlígyowí. Betsaidafó, mlígyowí ní. Ní Tiro pú Sidon awúlu laláhe amvtó nəbwé ofúla akpənkpəntí ánfi nəbwé mlitó ánfi á, teki buda akpekpetó, bakpá nsúó wá nwuntó púsúná ání badámlí klvntó. **14** Támē mlíbí ání Bulu əbébití mli isu mu asón ogyíké dvn Tiro móá Sidonfó. **15** Mli Kapernaumfó, mlidéklé mlíaa mlótsu iwi fúá alu yówá əsúsv? Ekekeeké! Bulu əbéba mli asi yówie afúlito.”

16 Yesu lébláa mu akasípó amv əbée, “Ohá ání əho mli asón lahó mi. Ohá ání olekiná mli asón hə lakíná mí asón hə. Ohá ání olekiná mí asón hə é lakíná mí Sí ámuú ələwa mí ámu asón hə.”

Akasípó Aduesienó-nyo Ámu Yinkí Ba

17 Akasípó aduesienó-nyo ámu beyinkí ba ansi-gýisv. Bebláa Yesu bée, “Aní Wié, ní akplón wa əŋe laláhe kúráá fú dátó a, bvtobú aní.”

18 Yesu lébláa amú əbée, “Nowun ání Satan lékpa tsú əsúsv fé alia nsaintó təfwí ibí beda əsvlító pø.

19 Mlinu! Nahá mli túmi ání mlutsatsa awó pú nyankpvkpiesv tsvn, amlígyi Ohvnsám túmi féesv. Tətəotó móəbwé mli. **20** Támē ansí mágyi mli ání əŋe laláhe labú mli. Mboún ansí igyi mli ání Bulu lawánlín mli adá tswí əsúsv.”

*Ansí Legyi Yesu
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)*

21 Alí bré ámvto á, Əŋe Wankihé léha ansí lehię gyi Yesu. Múú əleblí əbée, “Mí Sí, əsú muva asi Owié! Nedá fú ipán ání falé tóá fəpvnjáin anyansapu pú

asón abípó ḥwan súná ahá ání būmeyín əlala, būgvi
fē nyebí. Ee, Mí Sí! Alí fvdeklé fée ɪbá móntó ní.”

22 Móó əlebláa mu akasípó amu əbée, “Mí Sí lapú²² tógyító wá mí ɪbitó. Ḫhaa méyín əhá ání Obí ámu gyí,
nkéti Ḫsi ámu nkule. Ḫhaa méyín Ḫsi ámu é, nkéti Obí
ámu, pó əhá ání Obí ámu latsúlá ání əbélé mu súná
mu.”

23 Bréá ḥhaa má amú wá á, əledamlí kí amú, bláa
amú əbée, “Mlí mó á, Bulu layúlá mli, mlidé ató ánfi
wúun. **24** Nde mli bláa mbéé, Bulu ənósú atóipó pú
awié tsətsəotsə bekle ání bówun ató ánfi, abvnu
asón ánfi mlidénu, táme būmenya mó alí.”

Samariayin Awitəlepü Ḥkv

25 Mose mbla osunápó əku lókvusú líi fíté Yesu asón
ánfi púsə mu kí. Əlefíté mu əbée, “Osunápú, ntə
mbwéé asa anya nkpa ání itamatá?”

26 Yesu lébláa mu əbée, “Nkálí Mose Mbla léblí?
Nkálí fonu mó así?”

27 Oyin ámu lébláa mu əbée, “Pv fú klvn, fú əkláa, fú
əwvnlí pú fú agywun fée dwé fú Wíe Bulu, afudwé
fú bá fé fú iwlí.”

28 Yesu lébláa mu əbée, “Mó fablí á. Bwé mó, fénya
nkpa ání itamatá.”

29 Támē oyin ámu lékléá obósuná ání mó asón da
əkpa. Mó su əlefíté Yesu əbée, “Ma gyí mí bá?”

30 Yesu lébláa mu əbée, “Bré kusv oyin əku lékplí
tsú Yerusalem ḥyó Yeriko. Bréá əna əkpata á, ol-
eyéfia ogyo atswapú akv. Ahá ánfi békpa mu tati,
swíi mu ató fée, dá mu sian mu mə, nátí sí mu tswi.

31 Bulu igyí əhapú əku ná əkpa ámu kénsv. Bréá
olowun mu sisí á, əlebaí tsvn ifóntó nátí sí mu. **32** Alí
kén Lewiyin əku é lóbətu mu, báí tsvn ifóntó nátí ní.
33 Támē Samariayin əkuá əna əkpa ámu svu mó léba

bowotií mvsu. Bréá olowun oyin ámu a, oləwa mu nwé. ³⁴ Olenatí yótú mu. Oletsei nta kpekplé wólí mu nləsu, yí ofobí wá mó, klí mó, tsú mu dínká mu afrímúsú, pú mu ya afóó əswíkpá yéki mvsu. ³⁵ Mú əyi kehe a, Samariayin amu lélé sika futútú anyo há afóó əswíkpá inusu əkípu əbée, ‘Ki mvsu ha mi. Ní feyintá toku tsia a, neyínkí néka fó.’ ”

³⁶ Yesu lámo mó ənó əbée, “Fú ato kihetó á, ahá abasá ánfító eməmu gyí oyin ámúú olefia ogyo atswapú ámu mu ba?”

³⁷ Mose mbla osunápú amu lébláa mu əbée, “Oyin ámúú olowun mu nwé ámu.” Yesu lébláa mu əbée, “Múmó yo afuyəbwé mó odu.”

Marta Mva Maria Wá Yó

³⁸ Bréá Yesu mva mu akasípú buña əkpató boyó Yerusalem a, bowie wúlu kvsu. Otsi əkvá bvtetí mu Marta lóhó mu afóó, əlekpa mu ya mu wóyító.

³⁹ Mu pio tsihé gyí Maria. Maria anfi lébetsiá Yesu ayabiasi, əde mu atosunáhé nu. ⁴⁰ Marta nkvlé dédamlí tsun móntó, alia iibóbwé əbóbwé amú afóóto. Ilədvn mu. Múú əlenatí yó Yesu wá, yéfité mu əbée, “Mí Wié, fawun ání mí pió lasí agyúmá ámu féeé tswí mi nkvlésu? Bla mu əbetsa mí.”

⁴¹ Yesu lébláa mu əbée, “Oo Marta, Marta! Fudé fú iwi háan ntobi tsotsaotsa iwi. ⁴² Toku kvlé pé déhián, Maria lalé móá ibu alé dvn. Ohaa méetalí swí mu.”

11

Mpáibə Iwi Atosundhé

(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Eke əku Yesu bu ətineku əde mpái bə. Bréá ələbə mpái ámu tá á, mu akasípú amvta əkvle lébláa mu

əbée, “Mí Wíé, suna anı mpáı bo fé alia Asú Əbəpú Yohane lósuná mu akasípó.”

² Yesu lébláa amú əbée, “Ní mlóbo mpáı á, mlıbo mó ali.

‘Anı Sí,

ahá bubüu fú dá.
Ba begyi iwíe.

³ Ha anı atogyihéá ibófın anı ekekegyíekε.

⁴ Si anı lakpan kie anı,
fé alia anitesíkié ahá ání bvtəpú ilá gyi anı.
Mákpa anı wá isókitə.’ ”

⁵ Inv əlebláa amú əbée, “Ní mltə əkv bv onyawíe a, əbókvsú yó mu wá ɔyínsiné yébláa mu əbée, ‘Mí nyawíe, pan mı bodobodo apin asa. ⁶ Mí nyawíe əkv labəswíi mí sésééséi. Mma tətəá néha mu obégyi.’

⁷ “Mu nyawie amu əbébláa mu sísi əbée, ‘Máwa mí tóı. Mía mí abí anıladí. Nafin obu, mméetalí kúsú bəha fú tətə.’ ⁸ Ndə mlı bláa mbée, fialı onyawíe əkpasú á, əmőókvsú há mu. Támə alia əde mu kokóli kótóó su á, əbókvsú há mu alia odekclé.

⁹ “Mú su ndə mlı bláa mbée, mlıkvı Bulu, əbéha mlı. Mlidunka, mlówun. Mlıda mu klvnsú, obéfinkí mó há mlı. ¹⁰ Tsúfé əhá ání ətəkólí ató tenyá. Əhá ání otodúnká ató towun. Əhá ání ətedá klvnsú bótefinkí há. ¹¹ Csí əməmu bv inu, mu bi əkúlí mu iye a, əbékítá iwə wá mu ibitə? ¹² Ntée ní əkúlí mu bənə a, əbékítá nyankpukpíe wá mu ibitə? ¹³ Mlı lakpan abwəpú kúráá mlıyin alia bvtəpú ató wankláán há mlı abí. Ntogyi sú mlı Sí ámúú əbu əsósú ámu móopu Əhe Wankihé há ahá ání bvdə mu kvlí?”

*Yesu Mva Beelsebul
(Mateo 12:22-30; Marko 3:20-27)*

14 Yesu légya ɔŋe laláhe lé oyin əkvá alatá omúmutə. Bréá ɔŋe laláhe amu kédalı a, oyin ámu lówa tóí bi. Mú su ənó lobwie ədəm amu. **15** Támē amútó akv bəblí bəe, “ɔŋe laláhe owié Beelsebul túmi ədəpugya ɔŋe laláhe lé ahátə.”

16 Amútó akv é bekleá bósə Yesu kí. Mú su bəbláa mu bəe, əbwéé osúna pvsuna ání lélé otsú Bulu wá. **17** Támē Yesu lébi amú agywun. Mú su əlebláa amú əbée, “Iwíe ogyíkpá ání ilaye anyə, bvde aba kə tədida. Wóyi oduá móttó atsiápó bvde aba kə é tobwíe. **18** Ní Satan iwíe ogyíkpá labóí anyə, bvde aba kə á, mu iwiegýi bédida. Támē mlidéblí mliaa, Beelsebul dátó nde ɔŋe laláhe gyáa le ahátə. **19** Ní Beelsebul túmi ndepugya ɔŋe laláhe lé ahátə á, mórmó ma túmi mli abí é bvdepugya ɔŋe laláhe lé ahátə? Mli abí ámu onutó obegyi mli asón. **20** Támē íná Bulu túmi ndepugya ɔŋe laláhe su á, mlibi ání Bulu iwiegýi ámu laba mli wá dodo.

21 “Tsúfē ní əwvnlnpó bu akətə, əde mu wóyí gyo a, mu tətə tamafwí. **22** Támē ní əhá ání əbu əwvnln dvn mu əbá begyi mvsu á, ətəswíi mu mu akətó ámúv mu ansí din mósú ámu, yée mu atóá olenya étó.

23 “Əhá ání omobuo mi dé mí lu. Əhá ání əmedé mí tsa akpa ahá ba Bulu é dé amú gyáa teía mi.

*ɔŋe Laláhe Yinkí Ba Əhatə
(Mateo 12:43-45)*

24 “Ní ɔŋe laláhe idálı əhatə á, iteyéki dimbísú dúnká otsiákpá, támē itamanyá. Inv itəblí ání ibéyinkí yó mó wóyí dadatə. **25** Ní isánkí yó á, itowun ání baféí móttó, lá móttó wankláán. **26** Iteyinkí yékpa mó aba asienó ání bvtəbwé lalahə

dvn mv, bvteba betsiá inu. Inu ohá ámu tsiátó teyíntá dvn alia igyi yái.”

Oyúla Onutó

²⁷ Bréá Yesu dé asón ánfí blí á, ətsi əku bv ədəm amvto. Ətsi ámu lótsu əme fúa blí əbée, “Bulu layúlá opúni amúú fedı mótó pú nyópu amúú fonyopú ámu.”

²⁸ Táme Yesu lébláa mv əbée, “Ahá ání butonú Bulu asón, gyí mísú mboún Bulu layúlá!”

Bodunká Ofúla

(Mateo 12:38-42)

²⁹ Bréá ədəm amu bvdemóni tsia a, Yesu léblí əbée, “Ndembá-abí laláhē, mlidé osúna dunká amliwun, táme mlumóowun kuvvukv dvn Bulu ənósú ətəípú Yona osúna amu. ³⁰ Tsúfē alí amúú Yona lóbwé osúna há Niniwefá amu a, alí mí, Nyankpusa-Mv-Bí ánfí é nábwé osúna há ndembá-abí ní. ³¹ Seba owié tsihé əbókvusú líí Bulu asón ogyíké, há mli ndembá-abí ánfí ipón. Tsúfē olotsu əsaasí əmá kvtó kéis gya əkpa ba, bonu Salomo nyánsa atosunahé. Mlkı, ohá ání ədvon Salomo líí nfí á. ³² Niniwefá é bókvusú líí Bulu asón ogyíké amu, há mli ndembá-abí ánfí ipón. Tsúfē bréá Yona léda Bulu asón əkan súná amú á, bədamlí klvntó ba Bulu wá. Mlkı, ohá ání ədvon Yona onutó líí nfí á.

Nyankpusa-oyí Əkandíe

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³ “Əha tamanywé əkandíe pónjáin, ntéé pú əló bun mísú. Əfvákpá ətəpúbian, ménı ibówankí há ahá ání béba wóyí amvto. ³⁴ Fú ansíbi igyi əkandíe há fú nyankpusa-oyí. Ní fú ansíbi bv alé á, fú nyankpusa-oyí amu féeé bówankí. Táme ní fú ansíbi ma alé a, fú nyankpusa-oyí amu féeé ibóklun.

35 Mú su mlíkí ání wankí onutó bó mltó, megyí oklún. **36** Ní fú nyankpusa-oyí ámu lówankí, oklún ma ḷtinetne a, fú iwi fée bówankí fé alia ḷkandíe tówankí wólí fósú.”

***Mose Mbla Asunápú Pó Farisifə Tsiádó
(Mateo 23:1-36; Marko 12:38-40)***

37 Bréá Yesu lótóí tá á, Farisiyin ḷkv léti mu ató ogyíkpá mu wóyító. Mú su Yesu lóyá yétsiá ḷpónú ámu asi. **38** Iləwa Farisiyin amu wánwan ání Yesu mófwí ibi pogyóra iwi asa ḷde ató ámu gyí. **39** Iní su Yesu lébláa mu ḷbée, “Mlí Farisifə mltófwí mlí nwé pú mlí ablanwé wankláán, támē ḷnsípe múa owuntəln sónón lábúlá mlí. **40** Mlí aha mimláhe, megyí mótó múa ḷma fée Bulu lóbwé? **41** Mlupu mlí atonyahé ámu ha ahiánfó, tógyító iwi bétin ha mlí.

42 “Farisifə, mlígyowí ní! Mlíteye mlí ḷtsutsú pú kpántánkplámá aná féeító idú, pó idúsí amu há Bulu. Támē mlumédé Bulu mbla ámúú ihié dehián, igyi asóngyi ḷnəkwalsu pú Buludwé ámusu gyí. Módéhián ní, támē mlumákiná iyéto dúsí amu é ha.

43 “Farisifə, mlígyowí ní! Mlítekle otsiákpá yilé tsiá Yudafə ofiakpa. Mlítekle mluaa, ahá bvbún ha mlí itsiá dinsu. **44** Mlígyowí ní! Mlílabwé fé ntsán ání bvmehiés mó nsu*, ahá bvtətsvn mósó bvmeyín ání ntsán igyi.”

45 Mose mbla asunápú amvto ḷkvle lébláa Yesu ḷbée, “Osunápú, ní feblí ali á, fasíá aní é o.”

46 Yesu léblí ḷbée, “Mose mbla asunápú, mlí é mlígyowí ní! Tsúfē mlitəpú ato dwindwín súrá

* **11:44** Yudafə amándié ḷnó á, ní fetsá ntsánsú a, ifin lada fu. Mó su bvtəkpá mó afá futútú, pohié mó nsu.

ahá, támē mlítamapó osrebi əkvle kóráá tsá amú svrá. ⁴⁷ Mlígoyowi ní! Tsúfē mlítapwé Bulu ənósú atóipó amúú mli anáin bəmə ámu ntsán wankláán. ⁴⁸ Iní désuná ání mlilatsúlā dínká mli anáin bwəhé ámuusú ní. Tsúfē mli anáin bəmə amú, mli é mlilapwé amú ntsán. ⁴⁹ Mú su Bulu lópvu mu nyánsa blí əbée, ‘Nówa mí ənósú atóipó pú mí sumbí ayəpó amútá. Bómə akv, dínká akv ésú.’ ⁵⁰ Bulu əbéfité mli ndembá-abí ánfí mu ənósú atóipó ámu obugya amúú iləwulí ası tsú bréá oyí lelin ɔpá ámu. ⁵¹ Obéfité tsú Habel obugyasu alu bəfvn Sakaria klésu. Mu bəmə afədię-asubwi múa Bulu ətswékpa amú nsiné ní. Ee! Ndə mli bláa mbéε, Bulu əbéfité mó tsú mli ndembá-abí ánfí wá.

⁵² “Mose mbla asunápó, mlígoyowi ní! Tsúfē mlidé asónbi sáafí amu. Mlíméfinkí wié, mlíméhá ahá əkpa é abuwie.”

⁵³ Bréá Yesu lénatí inu oyá á, Mose mbla asunápó pú Farisifá ámu bəpvu mu iwi əbló, yó bvdé mu asún tsatsəatsə fité pófını mu yibi, ⁵⁴ kí bεε bénya mu ənótó asvanku pükítá mu.

12

Apinabwεbibwε Iwi Oláda

(Mateo 10:26-27)

¹ Igyi ali, bréá ahá mpím-mpím bεba befia inu, bvdé aba ayabiasi tsatsáa a, Yesu légyankpá dá mu akasípó amu əlá əbée, “Mlíki wankláán Farisifá Bodobodotu-afásó,* tsúfē apinabwεbí abwəpú bvgyi. ² Tətə má inuá babun ató músú ání bvmóobwií mósú. Tógyító é ma inuá ileŋaín ání

* **12:1** Farisifá Bodobodotu-afá gyí amú afunu atosunáhé. Kí Mateo 16:12.

iméelín əwan. ³ Béda asón ání mliléblí nklobító əkan. Kugyíkvá igyi, ıpló bóbón.

*Əhá Ání Abénya Ifú
(Mateo 10:28-31)*

⁴ “Apíó aba, nde mli bláa mbéé, mlímánya nyankpusa ifú. Əbétalí mó mli əyulúv, támé əméetalí bwé mli tátó mó əma. ⁵ Nósuná mli əhá ání mlinyá ifú. Muyí Bulu. Mu əmó mli əma a, əbu túmi tswí mli əkláa é wá ısvbití ogyá ání itamaduntó. Ee! Mu mlinyá ifú ní!

⁶ “Afini bvtókvuk fe akénsire anu kéké? Megyi kóba ana? Amú kóráá á, Bulu tamatan əkvukusu, ⁷ méní bee mliá Bulu yin mli nwunsu imi kóráá klátó. Mú su mlímánya ifú. Mlibu ibiá duñ akénsire tsatsaotsa!

*Adánsiegyí Pú Asýnkind
(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Nde mli bláa mbéé, ní əku létalí gyi mí iwí adánsie ahátó á, mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí é négyi mu iwí adánsie Bulu-abəpv ansító. ⁹ Támé ní əku lékiná mí ahátó á, mí é nékiná mu Bulu-abəpv ansító.

¹⁰ “Chagyíha ání əleblí mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí iwí asón laláhé a, Bulu əbétalí sikié mu. Támé ní əku léblí Əhe Wankihé amu iwí abususu a, Bulu méesikié nde, oméesikié mu əke.

¹¹ “Ní bəkpá mli ya Yudafə ofiakpa, ntéé əmásó agyípú pú awié ansító á, mlímágywún asón ání mléblí püká iwí lé ntéé alia mléle mó ənó. ¹² Tsúfə Əhe Wankihé amu obósuná mli alia mléblí alı bré ámvitó.”

Osikani Mimláhé Əkv Iwí Yébi

13 Ɔdəm amutə əku lébláa Yesu əbée, “Osunápú, bla mí déhen, əha mía mwnyo aye atóá anı sí lési yái anito.”

14 Támę Yesu léfité mu əbée, “Agya, ma léyaí mí asón ogyípú ntéé atótó oyépu há mlí?” **15** Múú əlebláa ahá ámu fée əbée, “Mlkı wankláán ənsípewasv, tsúfē nyankpusa nkpa ıma atonyahé tsətsəotsət.”

16 Inv əleha amú yébi əbée, “Osikani əku ndətə ató lehie wá alé ofi əku. **17** Múú əlefíté mu iwi əbée, ‘Nkálı nóbwe mí ató-abí? Mma ətínéá nóbwyái.’ **18** Inv əleblí əbée, ‘Nyin tóá nóbwe. Nóbwie mí ıdan, láwá akpənkpoñti. Mótá nópu mí atíkə pú mí ntobí ámu wá ní. **19** Fówun nabláa mí əkláa mbée, “Mí əkláa, ıklvn ıdí fú ası. Ki, fubv ató tsətsəotsəá ıda ha fú nfifni. Gyi, afvnu, ansí igyi fv.” **20** Inv Bulu lébláa mu əbée, ‘Oha mimláhe! Onyenı nde fú əkláa hóo le fú ıbítə. Ma obégyi ató ánfı fakle yái ánfı fée?’ ”

21 Yesu lómə mó ənó əbée, “Alí bóbwe əhá áni olekle ató yái há mu iwi əsulvú anfisv, támę əma tətə Bulu wá ní.”

Ansí Pvdinká Bulusv (Mateo 6:25-34)

22 Inv Yesu lébláa mu akasípú əbée, “Mú sv nde mlı bláa mbée, mlumáhan iwi tóá mlégyi, tóá mlónu pú tóá mlédidá sv. **23** Nyankpusa nkpa dehián dvn atogyihé. Mu əyulvú é ıdvn ató dıdáhé. **24** Mlkı ak-lankpa. Butamadú, bvtamasiéti wá ıdantə. Bvma ıdan ntéé ifa, támę Bulu tehá amú atogyihé. Mlumá labi dvn mbubwi? **25** Mlítə ma əbétalí han iwi pú bré kpalo bí tsía mu nkətə? **26** Ní mluméetalí bwé ıtó tükürííbi ánfı kúráá á, ntogyi sú mlidé iwi háan tráhe amosv? **27** Mlkı alia pututo-oyí ntswítswú tedan. Itamayó agyómá ntéé lú atati. Támę nde mlı

bláa mbéε, Owíe Salomo, mu inya féeétó a, əmetalí híhiε iwi wá akíle fé oyí ntswítswú anfitó kuku. ²⁸ Ní Bulu dé ifá ání nde ilú, əke ilawú, bawá mó ogyá tati dídá á, əmēetalí dídá mli atati dvn mó? Ntogyi sú mli hógyi mətsó alí?

²⁹ “Mó sú mlumágywún tóá mlégyi ntéé tóá mlónu iwi, iha mli ansí ipε. ³⁰ Tsúfε íní aná əmá-əmá butesrí gya ni. Mli Sí ámu yin ání idé mli hián. ³¹ Itóá mlugyánkpa dunka gyí Bulu iwíegyí, Bulu əbópv íní tsía móntó há mli.

Atonyahé Pvydí Osósú (Mateo 6:19-21)

³² “Opasua túkúríibi, mlumánya ifú. Tsúfε ibu mli Sí ámu ədwé ání əbópv iwíe ogyíkpá amu há mli. ³³ Mlífε mli iwísu ató, amlípv kóba amu kie ahá ání buvma tóto. Mlíbín akenteá iméeyintá ha mli iwi. Múgyí, mliyai mli siadie osósú. Inu mó á, kuku méedali móntó, tsúfε awikplu buvma inu, atéple é bvtamawí ató inu. ³⁴ Tsúfε ətínéá fó siadie bu a, inó fó agywun tetsiá.

Asúmpúa Bvtogyo

³⁵ “Mliwa atadie, amlinywe mli nkandíe. ³⁶ Mlibwe iwi fé asúmpúa bvde amú wíe əkpa kí, obótsu əká otsiákpá ba. Féki ní əbá beda klvnsu á, bífinkí há mu. ³⁷ Ansí bégyi asúmpú oduá amú wíe əbéba bót amú butsie bugyo mu. Ənəkwali nde mli bláa. Amú wíe amu əbésabáa tati, há amú bétssiá əpvnásı, mu onutó əbókənkí atogyihé amu há amú. ³⁸ Ansí bégyi amú, ní əbá bót amú butsie bugyo mu, oyinsiné ntéé bake. ³⁹ Támé mlínu asún ánfi. Ní wóyí mu wie yin bréá owikplu əbéba mu wóyító a, tekí omesi wóyí ámu tswí, owikplu móbwie wíe wí

mu ató. ⁴⁰ Ml̄i é ml̄igyo, tsúfē mí, Nyankpusa-Mu-Bi
ánfi néba bréá ml̄i ansí medín mísú.”

*Osúmpó Wankláán Pó ɔlaláhε
(Mateo 24:45-51)*

⁴¹ Petro léfité mu əbée, “Aní nkule fvde yébi anfi ha
lóó, ntéé ania ahá ánfi féeé?”

⁴² Yesu léblí əbée, “Ma mæe gyí osúmpóá əletun
ansí, əbu ɔnəkwali? Mu ibito mu wie tɔpú mu aba
atráhe wá, əbée əhá amú atogyihé dinka brésú.

⁴³ Ansí bégyi osúmpó amu ní mu wie amu əbá
bowun ání lélé əde mó bwε. ⁴⁴ ɔnəkwali nde ml̄i
bláa. Mu wie amu əbópu mu ató féeé wá mu ibito.

⁴⁵ Támē ní osúmpó amu léblí wá nwuntó əbée, ‘Mí
wíe ibábi məkúfvn, əbówa ɔpá.’ Iní su olefi así əde
mu aba asúmpó atsi móva ayin da, əde ató gyí si amú,
əde ntá núu bv á, ⁴⁶ mu wie amu əbéba bofwie mvtó
ɛkeá ɔmedín ansí. Mu wie amu əbéhie titi mvtó, trá
bití móva ahá ání bəməhə mu gyi isu kékéé.

⁴⁷ “Osúmpó oduá oyin tóá igyi mu wie apé, támē
ɔmela iwí bwé yái á, mu wie əbéhie pítí mu ató
wankláán. ⁴⁸ Támē osúmpóá omeyín mu wie apé,
əlbwε tóá ilehián ha ató pítí á, mu wie əbépití mu
kpalobí. Bulu tefíté tsətsə tsú əhá ání əleha mu tsətsə
wá, ətefíté tsətsə tsú əhá ání əleha tsətsə tsú wá.

*Ipian Yesu Lópvba, Megyí Iwilwii
(Mateo 10:34-36)*

⁴⁹ “Ogyá ədvákpa neba əsvlúv anfisv. Ní mí nkule
su mó á, tekí idetsií dodoodo. ⁵⁰ Asúbə ku ıda misvá
bóbə mí. Mí klvñ méedi mí así yófvn bréá ulamó
ənó. ⁵¹ Imábwε ml̄i fē iwilwii nəpvba əsvlúv anfisv.
Megyí iwilwii, ahá nsiné yintá nəpvba. ⁵² Tsúfē tsú
séi púya a, wóyí ání ahá abanú bvbu mító á, abasá

bókvusú lú abanyósú. Abanyó é bókvusú lú abasású.
53 Abi yinhé múa amú así nsiné békintá. Abi tsihé múa amú ayín é nsiné békintá. Osia tsihé múa mu sia tsihé nsiné é békintá.”

*Brétó Asún Asinu
(Mateo 16:2-3)*

54 Yesu létrá bláa ahá ámu əbée, “Ní nyankpu obílá bvsu á, mliteblí mliaa, nde nyankpu obótswie, lélé ototswie. **55** Ní nsainto itsú fúá á, mliteblí mliaa, nde owí əbelin, lélé itelin. **56** Apinabwébí abwepú! Mliyin alia bvtelé əsvlósv pú nwvlótáasu ató así. Ntogyi sú mlímétálí nú itó ánfí idébá séi ánfí mu así?

*Anyabá Nsinéla
(Mateo 5:25-26)*

57 “Ntogyi sú mlitamatatlí gyí asún wankláán há mlí iwi? **58** Ní əku əsáma fú á, wa əsa ha amliblí mu wóyító, meni fú onyabá móopu fú ya asún ogyíkpá. Fówun asún ogyípú méegyi fú asún, pú fú wá prósiyin ibitó, əwa fú obu. **59** Ní megyí alí á, mméemlé fú, nkéti faká tógyító tá asa fédalı inu.”

13

Mlidamli Iklvnto, Méní Mlimóowu

1 Ahá ámúv bvbv inu alibré ámvtó akv bæbla Yesu bæ, Pilato lamó Galileafó akv bréá bvdé afödies bá há Bulu, Yerusalem Bulu ətswékpa inu, há obugya lada afödies ámu. **2** Yesu léfíté amú əbée, “Mlikí mliaa, Galileafó ánfí bvgyi lakpan abwepú dvn Galileafó atráhe, sú bowun iwiəsin ánfí odu? **3** Nde mlí bláa mbée, megyí alí ígyi! Ní mlí é mlímédamli klvntó á, mlí fée mlówu fée amú. **4** Ntée ahá dükwe ámúv abansúrv lobwie dá mó Siloam əmantí ání ibu Yerusalemto ámu mé, mlíkí mliaa, lakpan abwepú

bugyi duñ aha atráhe ání betsiá Yerusalem alı bré ámvtó fée? ⁵ Nde mlı bláa mbéε, megyí alı ígyi. Ní mlumédamlí klvntó á, mlı é mlówu fे amú.”

Pəntə Məswiéhé

⁶ Móó əleha amú yébi əbée, “Oyin əku lótswíe pəntə mu ndətə. Eke əku əløyə yékı bęe, abí ku idün mótó. Əløyə á, kuku medín mótó. ⁷ Inı su əlebláa mu əpayin əbée, ‘Nfinsa ní, nna oyí ánfi ası. Mmækúwun kuvvukv mótó. Ntogyi sú ibéträ lí yíntá əsvlóv? Kun mó da!’ ⁸ Támə əpayin amu lébláa mu əbée, ‘Mí wié, fó mó si mó itra lí ofi əkulə, ampulipuli mó ası, kpa wúna wa mó ası. ⁹ Ní ofiébá iloswie á, ibu alé, támə ní imoswie á, nakun mó dá.’”

Ətsı Çkv Ilo Tsa Okpónú Ədaké

¹⁰ Yesu lóyo əde ató suná Yudafə ofiakpa okpónú ədaké iku. ¹¹ Ətsı əkvá əŋe laláhe lówa mu ilo nfi dükwe ní, ilahá mu alaklo, əmetálí bwíi nátí bu inu. ¹² Bréá Yesu lówun mu á, əleti mu bláa mu əbée, “Ani yín, iwí iwá fó ənlín!” ¹³ Inu ələpvu ibi da ətsı ámu. Inuñu olotswií lí kánfó Bulu.

¹⁴ Ofiakpa əhande amu lénya əbló ání Yesu latsá əha okpónú ədaké. Mú su əlebláa ahá ámu əbée, “Nkensié bu inu há agyómá yo. Mlıba nke ámvtó, abvtsa mlı ilə. Megyí okpónú ədaké!”

¹⁵ Ani Wíe Yesu léle mó ənó əbée, “Apinabwəbí abwəpó! Mlito okugyíəku təwóí mu nnantswie ntée afirimú lé ibantó, pó amú ya ntsu onúkpa okpónú ədaké. ¹⁶ Mú ıma aleá mí mó nésankí Abraham mu na ánfi Əbənsám lakíklı mu nfi dükwe kéké ánfi okpónú ədaké?” ¹⁷ Mu asvn blihé anfi léha péli lékitá mu alupó ámu, ansí légyi atráhe amu fée, ofüla kpənkəpənti ámúv ədebwé ámu su.

Takyí-akpin Ibí Yébi
(Mateo 13:31-32; Marko 4:30-32)

¹⁸ Inv Yesu léfité əbée, “Ntə Bulu iwíegyí ámu ləlian? Ntée ntə nápvkápú mu? ¹⁹ Igyi fé takyí-akpin ibí, oyin əkv lódu wá mu ndətə. Ilədan mlí oyi yilé, mbubwi bvtogyónká mó abámbito.”

Bodobodotu-afá Yébi
(Mateo 13:33)

²⁰ Yesu létrá blí əbée, “Ntə mpúkapu Bulu iwíegyí ámu? ²¹ Igyi fé Bodobodotu-afá ání ətsı əkv lópvtísá bodobodo nfúó kente kvlə, iləha mu ilotu.”

Obu-ənó Kplánħe
(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Bréá Yesu ɔyó Yerusalem a, əłotsvn nkudası pó awúlusv. Əna əde amú ató suná. ²³ Əha əkv léfité mu əbée, “Owíé, ahá kpalobí kv obénya nkpa?”

Yesu lébláa ahá ámu əbée, ²⁴ “Mlubø mbódí amlitsvn obu-ənó kplánħe amvto. Tsúfē ahá tsətsəatsə bóbø mbódí ání bótsvn wie inv, támē bvméetalí. ²⁵ Támē ní wóyí mu wie əkósú fin obu ámu, mlebá belí klvn əma, dá klvn amvsu mliaa, ‘Owíé, finki ha ani!’ á, əbébláa mlí əbée, ‘Mmeyín mlí, mmeyín ətínéá mlotsú.’ ²⁶ Inó mléblí mliaa, ‘Ania fuñyá létsiá gyi ató, nú ntá, fetsiá súná ató ani dünsu!’ ²⁷ Támē əbelé mó ənó əbée, ‘Mmeyín mlí. Mmeyín ətínéá mlotsú. Mlnatı tei mísú, mlí lalahé abwepú fée!’ ²⁸ Ní mlowun Abraham, Isak, Yakob pó Bulu ənósú atóipú amu fée bvbv Bulu iwíe ogýikpá, támē bvmeha mlí mó əkpa amliwie inv á, inv mlósu kpisíi ni. ²⁹ Ahá bótstu owí ədalikpa pó owí əkplíwíékpá, binasv múa gyɔpisv ba betsiá ató ogýikpá Bulu iwíegyí ámu. ³⁰ Ənəkwali, amapu

aku bémlí agyankpapu. Agyankpapu akv é bémlí amapu.”

*Yesu Lósú Ha Yerusalem
(Mateo 23:37-39)*

³¹ Inv Farisifó akv beba Yesu wá bεbláa mu bεε, “Dah Galilea əmátó nfi, tsúfē əmású ogýipú Herode dékléá əbómó fó.”

³² Yesu lébláa amó əbée, “Ml̄yεbláa əkpataku ámu mliaa, ‘Négya əŋe laláhe lé ahátó, tsá ahá il̄o nde, gya le əke, mó mu ənó klái.’ ³³ Támē ilehián ání nøyá mí ənáti amusu nde, əke múa klái. Tsúfē əkpa má invá bámo Bulu ənósó atɔípú əkvku ətinetiné, dvn Yerusalem!

³⁴ “Oo Yerusalemfó, Yerusalemfó! Mlitámó Bulu ənósú atɔípú, dá abí ání Bulu lawá sisí ml̄i abwi mó ní. Ntekleá nóbun ml̄i abísú brégyíbré, fé alia bate tobun mu abísú, támē mlitamahá mí əkpa.

³⁵ Mlikí, Bulu obési ml̄i ətswékpa tswi ml̄i. Ndē ml̄i bláa mbée, mluméetrá wun mi ekekeeké, yófvu ekeá mléblí mliaa, ‘Bulu oyúla əhá ámúv əbá mu dátó’ ámu.”

14

ɔlopv ɔkv Tsa

¹ Farisifó əhande əkv léti Yesu ató ogýikpá mu wóyító əkpúnú ədaké. Ahá bɔpv ansí yi Yesusu, bvdé mu téé. ² Inv oyin əkvá alapúnyá léba Yesu wá. ³ Yesu léfité Mose mbla asunápú pú Farisifó ámu əbée, “Ani mbla léha əkpa ání buntsáa il̄o əkpúnú ədaké lóó, ntéé ımeha əkpa?”

⁴ Amútó əkvku móbwíi ənó. Móó Yesu lékitá oyin ámu, tsá mu il̄o, olesi mu əlenatí. ⁵ Inv əlefíté ahá ámu

əbée, “Mlitə ma mu bi ntéé mu ənantswie əbékpadá wíé ibúntó əkpúnó ədaké, əmáokosí lé mu?”

6 Bumetalí lé mó ənó.

Iwiasiba

7 Inv Yesu lówun ání ahá ámúú bëti ató ogyíkpá inv ámvtə akv bvde otsiákpá yilé dunká bëtsiá. Múú əlsha amú yébi əbée, **8** “Ní əkv ətí fú əká otsiákpá a, máyétsiá əfvákpá. Fialı əleti əhande əkvá ədvun fú. **9** Inv əhá ámúú əleti mlı ámu əbëbláa fú əbée, ‘Mí wíé, kvsu pü obiá ha əhá ánfi.’ Inv péli békítá fú, fépetí yódunká ətinéku tsíá. **10** Mó sv ní əha ətí fú ató ogyíkpá a, yetsiá obiá kusubisv mboún, əhá ámu əbëbláa fú əbée, ‘Mí wíé, betsiá əfvákpá nfí.’ Inv obótsu fú ansító fúá ahá ámu fée ansító. **11** Tsúfē əhagyíha ání ototsú iwi á, Bulu teba mu asi. Əhagyíha ání əteba iwiasi é á, Bulu totsú mu fúá.”

12 Yesu lébláa əhá ámúú əleti mu atá ogyíkpá amu é əbée, “Ní fətswi əpúnó əpa onyé á, mätí fú anyawíe, fú apíó, fú abusuafə ntéé iwi anyapúá bëtsie mantáa fú. Ní fəbwé mó alí á, amú é bélati fú amó kle asi ká ikə. **13** Mboún tı ahiánfə, tsukvle asínpu, abubúpu pü ansibi abwiepó. **14** Bulu obóyulá fú, tsúfē buväta tətəá bópvká fú ikə. Bulu əbëka fú ikə ekeá əbókvusá aha yilé tsú afúlitə.”

Nkə Kpənkəpənti Kv Yébi

(Mateo 22:1-10)

15 Ahá ámúú amúa Yesu bëtsie əpúnvási ámvtə əkvle lónu mu asvn blihé anfi, əleblí əbée, “Ansí bégyi ahá ání bégyi ató Bulu əpúnó ətswíke mu iwíegyí ámvtə!”

16 Támé Yesu lébláa mu əbée, “Oyin əkv lótswi əpúnó kpənkəpənti kv, əleti ahá tsətsəatsə.

17 Bréá benniná atogyihé amu tá á, ələwa mu asúmpú əbée bøyébláa ahá ámúú əleti ámu bëe, ‘Babwé tá!’ **18** Támē amú féeé bëblí bëe amú iþi de. Ogyankpapu əbée, ‘Nahó əsulúv kó. Illehián ání néyéki mó. Mó su mlükita mótó ha mi.’ **19** Onyəəsi é əbée, ‘Nahó nnantswie yínhé idú, bópolipúli mí ndətə há mí. Neyékapú amú ki. Mó su mlükita mótó ha mi.’ **20** Əbambá é əbée, ‘Nwéen kótóó netsiá əká. Mó su mméetalí ba.’

21 “Inu osúmpú amu léyinkí bëbláa mu wie. Əblá lekitá mu wie amu, əlebláa mu əbée, ‘Wa əsa srı yeki dınsu pú brənvsu, afvkpa ahiánfə, tsukule asínpu, ansibi abwiepú pú abubúpu ba.’ **22** Iməwa əpá osúmpú amu léba bëbláa mu əbée, ‘Mí wíé, nayó sumbí ámu, támē otsiákpá trá da.’ **23** Mu wie amu lébláa mu əbée, ‘Tsvn mmuátse móá nkpakwí féeé. Ti əhagyíha ání fówun féeé əbá, méní ahá bóbulá mí wóyító. **24** Nekásə, ahá ámúú nehié tí ámuñə əkuku méeda mí ató ánfi ənó!’ ”

Yesu Büotə Ipian (Mateo 10:37-38)

25 Yesu mua ədəm kpənkpoŋkpənti ámu ná bøyá. Móó əledamlí bláa amú əbée, **26** “Əhagyíha ání əleba mí wá, támē əde mu si, mu yin, mu otsiába, mu abí, mu apíó, mu onutó kóráá iwí dwə dvən mi á, əméetalí bwé mí əkasípú. **27** Əhá ání omotsu mu oyikpalíhə bobuo mi mófvn ání əbóbwé mí əkasípú.

28 “Ml̄ta əməmu bó inu, ní obéyi obu kpənkpoŋti á, oméetsiá ası ki tóá obéyintá, wun ání mu kóba bófvn? **29** Ní əmeki mó alı, asa əlekvsú wá obu ámu ntswiası, pwé mó fvñ əkpatə, əmetalí mó mó ənó á,

obu ámu awúnpvu fée bóməsí mu. ³⁰ Béblí bεε, ‘Oyin ánfi lókvusó əde obu yíi, əmetalí mó mu ənó.’

³¹ “Ntēe owié əməmu bv iuvá ní owié əku dē akəpú mpím-advanyo (20,000) əbá bəkə mu a, oméetsia ası ki alia əbóbwe əbópu mu isá akəpú mpím-dú (10,000) yefia amú? ³² Ní owun ání əmémentalí á, əbówa abí əsasu bóyókokóli mu há ikvlebwé, bréá buvəkónyá kpúkpé ba. ³³ Iñi su mlitə əhá ání omesi mu tógyító əmagyáa əmémentalí bwé mí əkasípú.

*Nfəliá Ima Labi
(Mateo 5:13; Marko 9:50)*

³⁴ “Nfóli bv alé, támē ní itá ədwé á, ntə bélapúwá mu ədwé? ³⁵ Itráa ma ale há tötötə bwé. Tseí buvtetséi mu tsítsá wúnasu. Əhá ání əbu asu onúu asún ánfi.”

15

*Kufa Fwihé
(Mateo 18:12-14)*

¹ Eke əku lampoo ahópu pú lakpan abwepú bəba Yesu asun blíhē onukpá. ² Farisifə pú Mose mbla asunápó amu bowuntí mu bεε, “Oyin ánfi muva lakpan abwepú ténatí, buvwá ibi gyi ató kúráá.”

³ Mú su Yesu léha yébi púsúná amú ató əbée,

⁴ “Mlitə ma bó akúfa lafakvle (100), əkulə əfwí á, omesi adukwebá-kwebá (99) tráhe wá dimbitó iñu, yódunká mu alu kpéfvn bréá obówun mu?

⁵ Nahogyi mbée, ní owun mu a, ansí bégyi mu, obótsu mu wá nkənkə, ⁶ pú mu ya wóyítá. Obéti mu anyawié pú mu aba, bláa amú əbée, ‘Mliha anya ansigyí. Nawun mí kufa amóó ələfwí ámu!’ ⁷ Ali kén nde mlí bláa mbée, ní lakpan əbwepú əkulə pé ədámlí klvntə á, ansí béhié gyi ahá əsúsú iñu dvn alia

ibégyi amú aha wankláán adukwebá-kwebá (99) ání bwmetrá hián klvntđdamlí iwi.

Kéba Fwihé

8 “Ntée ní ətsi əkv bu sika futútú dú, móttó kvlé lafwí á, omóonywe əkandíe kíki mu wóyító wankláán, kpákpa ntobító ki, féí wóyí ámvtó wankláán yófún bréá alawun mó? **9** Ní owun mó á, əbétí mu apió aba, bláa amú əbée, ‘Mlíha anya ansigyi. Nawun mí sika futútú ámúú iləfwí ámu. **10** Ndë mlí bláa mbée, alí ansi békhe gyi Bulu-abəpv ní lakpan əbwepú əkvle ədamlí klvntó ní.’ ”

Obi Fwihé Əkv

11 Yesu létrá ha amú yébi əbée, “Oyin əkv létsiá, əbu abi yinhé anyo. **12** Əkvusv amu lébláa mu si əbée, ‘Mí sí, ye fú atótó, afvpv mí klé ha mi.’ Inu mu si lékitá mu atótó ye há amú. **13** Imegyi nké kvkv əkvusv amu lókvlaá mu ató fée, olotu əkpa yó tsútsúútsú emá kvtó. Inu oleyétsiá nkpa laláhe yíntá mu ató ámu fée. **14** Bréá oleyintá ató ámu tá á, akón kpənkپənti kv léba emá ámvtó, ələwa akón dí bi. **15** Mó su ələpv iwi yémantá inyin əkvusv, oyin ámu lékpa mu yáa mu ibúasi əbée, əyéki mu mprákuosv ha mu. **16** Teki olekleá obétsiá gyi mprákuo atogyihé amu kv, támē əhaa méha mu mó iwi əkpa. **17** Bréá mu ansi leyinkí ba mu iwisv á, əlefíté mu iwi əbée, ‘Apafə aməmu kóráá má mí sí wóyító, bwmedé ató gyí sian ekekegyíekə? Mó ntsie nfi, akón de mí mə? **18** Nókvusv yínkí yá mí sí wá, yébláa mu mbée, mí sí, napú ilá gyí Bulu, púgyi fú é. **19** Mmekanáá ání fétrá ti mí fú bi. Pv mí bwée fú apafə ámvtó əkvle.’ **20** Mó su ələkvusv pú əkpa əbá mu si wá.

“Bréá olowotií, mu sì lówun mu sí sí á, oléwa mu nwé, əlesrí yéfia mu, látá mu pútá. ²¹ Inu mu bi ámu lébláa mu əbée, ‘Mí sí, napú ilá gyí Bulu, púgyi fó é. Mmekanáa ání fétrá tì mí fó bí.’ ²² Támē mu sì léti mu asúmpó, bláa amú əbée, ‘Mlíwa əsa yotsu atadie wankláán ámu bəwa mu. Mlíwa mu opetia, amlíwa mu ntukuta. ²³ Mliyelé ənantswie yínhé kánáhe amúú alawá nfə ámu ba, amlibəmə mu, apugyi nkə ha mu. ²⁴ Tsúfē mí bí ánfí lawú tsínkí. Ələfwı, anilawun mu.’ Inu bəwa nkə gyí bi.

²⁵ “Alı bré ámu to á, obi dəhen amu bu ndətə. Bréá olotsu ndə ámu to əbá, alatá wóyító wie tá á, olonu ání pléi de wóyítá inu. ²⁶ Mú su əleti mu sì asúmpó amu to əkule, fité əbée, ‘Amansu lába?’ ²⁷ Osúmpó amu léle mu ənó əbée, ‘Fú píó laba. Mú su fú sí lahá bamó ənantswie kánáhe amu, tsúfē alayínkí bətu mu, əbu nkpa, əbu ənlın.’

²⁸ “Əblj lekitá ədéhen amu. Mú su olesin mmuáa. Mu sì lédalı ba bokokóli mu əbée, əbá wóyító. ²⁹ Támē əlele mó ənó əbée, ‘Mí sí, kí nfí dúdúvúdúá napútsiá fó wá súm fó. Mmekubwé mábúla kuvu kí. Támē fumékohá mí əkpalaibi fée mía mí aba apúwa iwi ansigyi kí. ³⁰ Támē fú bí ánfí alayíntá fó tógyítá, mua akipó bayégyi nkpa ánfí mó laba a, famó ənantswie yinhé kánáhe amúú alawá nfə ámu há mu!’ ³¹ Inu mu sì lébláa mu əbée, ‘Mí bí, yéé fó mó fóbü mí wá brégyíbré. Fóbü mí ató fée. ³² Fú píó ánfí lawú tsínkí. Ələfwı, anilawun mu. Mú su lehián ání abégyi mó nkε, nyá ansigyi.’ ”

16

Agyvmasí Əkipv Ansitínpv Əkv

1 Yesu lébláa mu akasípó əbée, “Iwí onyapú əku létsiá, əbu agyómású əkípu. Ahá bowi tsá mu wie amusu bée əde mu gyí. **2** Iñi su əleti oyin ámu, fíté mu əbée, ‘Ntə asún ndenu tsú fú iwí alí? Bobu akúnta ha mi, tsúfé fvuméetrá kí mí agyómású.’ **3** Agyómású əkípu amu léfíté mu iwí əbée, ‘Nkálí nóbwe? Mí wíe əbá begya mi. Mma əwvnlin ání nénatí dō ha ahá. Ibu mi péli ání nénatí kólí ató é. **4** Ibu alé! Nyin tóá nóbwe, méni ní osí mi á, nénya ahá ání bóhø mi wá amú wóyító.’

5 “Mú su əleti ahá ání bvde mu wie ikø kulekulé. Əlefíté ogyankpapu əbée, ‘Ikø afini fúde mí wíe?’ **6** Ikø əkitápú amu léle mó ənó əbée, ‘Nfø agbøngbó lafaanyø (200).’ Agyómású əkípu amu lébláa mu əbée, ‘Tsan fú adánsie əwvulú ámuñtø, afuwanlin lafakulé (100).’ **7** Əlefíté əku é əbée, ‘Ikø afini fúde?’ Ikø əkitápú amu lébláa mu əbée, ‘Bodobodo nfúó akente əpímkulé (1,000).’ Agyómású əkípu amu lébláa mu əbée, ‘Tsan fú adánsie əwvulú ámuñtø afuwanlin lafakwe (800).’

8 “Osikani ámu lékanfú agyómású əkípu anfí əma ənəkwali ánfi ání alatalí tún ansí alí.” Yesu lómo mó ənó əbée, “Ndembä-abí ání bvbuo oyító ató ansitún ání bøpu bøtsie amú abato idvn amúá buyin Bulu klé.

9 “Nde mlí bláa mbée, mlipu oyító ató bwé apío, méni ní itá á, Bulu əbóhø mlí wá mu wóyíá ibu inu bré féétó. **10** Ohá ání əletalí kítá ató túkúrííbi, olegyi ənəkwali mísú á, mu kén obégyi ənəkwali ató kpənkپənti ésú ni. Támé ohá ání əməwa ənəkwali ató túkúrííbisu əməwa ənəkwali ató kpənkپəntisú. **11** Mú su ní mlumá ənəkwali oyító atósú a, ma mée əbóhø mlisú gyí, pú əsúsú ató onutó wá mlí ibitó?

12 Ntée ní fvma ənəkwali əku klésu á, ma mee əbópu fú klé há fú?

13 “Osúmpú əkvku méetalí súm awie anyo. Əbódwé əkvle, lú əkvle. Ntée obóbu əkvle, omóobu əkvle. Fuméetalí súm Bulu, súm Kóba.”

*Yesu Asvn Blíhé Kv
(Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marko 10:11-12)*

14 Farisifá bútədwé kóba. Mó su bréá bonu Yesu asvn blíhé anfí á, bəbwé mu ahinlá. **15** Inv Yesu lébláa amú əbée, “Mlítelé iwi súná ání aha yilé mlígyí ahá ansító, támē Bulu mó yin mlı klvntó. Tsúfē tóá nyankpusa tekiá ibu labi igyi Bulu akisító.

16 “Mose Mbla ámu pú Bulu ənósú atəipú amu asvn wanlínhé løyä agyómá alu bəfvn Asú Əbəpú Yohane brésú. Tsú musu bude Bulu iwíegyi ámu iwi asvn wankláán əkan da, ahá é budeprú wie mütó. **17** Osú múa ası bétalí mó ənó, támē itoduáhé ntée asvnbi ıkvlé kúráá móowu Mose Mbla ámu.

18 “Oyin okíná mu ka láyétsiá ətsı bámbá á, alatá mbua. Oyingyioyin ání ətsiá ətsı anfí mu kulu lakíná mu é lató mbua.”

Iwi Onyapú Əkv Mva Lasaro

19 Yesu lébláa amú əbée, “Iwi onyapú əku létsiá. Atati wulihé ətedídá, otegyi nkpa wankláán ekek-egyíeké. **20** Ató əkúlápú əkvá mu iwi letsitsíi nlö é létsiá. Bütetí mu Lasaro. Betsiá pú ohiáni anfí yéyaí iwi onyapú ámu əkpa ənó. **21** Əkiá obénya atogyihé mpupubiá ibékpakpáa bun oyin ámu əpónvásı gyi. Akíá létsiá beyintá mu nlö ámu kúráátó.

22 “Bréá ohiáni anfí lówu á, Bulu-abəpú botsu mu ya, oleyétsiá anı náin Abraham wá əsúsú. Iwi onyapú anfí é lóbowu, bopulá mu. **23** Əløyä əbu ısvbití ogýá ání ıtamaduntó, əde iwləsin wúun.

Olotsu ansí fúá, olowun ání Lasaro tsie Abraham wá tsútsúútsú. ²⁴ Inu əlokplón əbée, ‘Aní sí Abraham-ée! Wun mi nwé, afvha Lasaro ɔyapu mu osrebi da ntsutso pubeda mí ədandusv, ilwii kplobí. Nde iwiəsín wúun ogyá ánfítə duví!’

²⁵ “Táme Abraham lébláa mu əbée, ‘Obí, kau, fú nkpatxiátó a, fegyi ədwé, Lasaro é letsíá əsíntə. Sái á, əbu ədwetə, fó é fóbu əsíntə. ²⁶ Əma a, ilán kpənkpaənkpənti ku da ania funyə nsiné. Mú su əhaa méetalí fá tsú nfí ba fó wá inu, əhaa é méetalí fá tsú inu ba aní wá nfí.’ ²⁷ Oyin ámu lébláa Abraham əbée, ‘Mómú nobwíí ipa, aní sí Abraham, wa Lasaro sisí mí sí wóyítá. ²⁸ Mbv apio yinhé abanú akv inu, ɔyeda amó əlá, méní bowú á, bvméεba bowun iwiəsín ánfí odu.’

²⁹ “Abraham léle mó ənó əbée, ‘Mose mva Bulu ənósú atəípó amu nwvló bv amó wá, ide amó əlá da. Bvnúu mó, abvgyi mósv.’ ³⁰ Oyin ámu léle mó ənó əbée, ‘Aní sí Abraham, asón ámu nu keke méeha amó abvdamlı klvntə. Mboún ní əkv əkúsú tsú afúlítə yó amó wá á, bédamlı klvntə.’ ³¹ Táme Abraham lébláa mu əbée, ‘Ní bvmegyi Mose mva Bulu ənósú atəípó amu nwvlítə asón ámusv á, əkv əkúsú tsú afúlítə yó inu kóráá á, bvmóonu əhá ámu asún.’ ”

17

Lakpanbwé

(*Mateo 18:6-7, 21-22; Marko 9:42*)

¹ Yesu lébláa mu akasípó amu əbée, “Ibwébwéébwé á, təkv béra nyankpusa əbóbwé lakpan, táme əhá ání una mosv mu ba lóbwé lakpan ɔgyówí ní. ² Ní əkv léha ahá ánfí bvməkúdan mísv hógyítə əkv

lóbwé lakpan á, ní beda nfúókwebu síán mu emetə, tswi mu wá ɔpv okluklúkpá pó á, ibu alé dvn. ³ Mú su mlíkí mlí iwi wankláán.

“Ní fó bá ɔpv ilá gyi fu á, wa iyin wa mu. Ní ɔledamlí klvntə á, sikie mu. ⁴ Ní ɔlopv ilá gyi fu tse sienó* ekewúle owító, ɔlela bobwií ipa há fó á, sikie mu.”

Hógyi

⁵ Yesu sumbí ayɔpv ámu bεbláa mu bεe, “Ha aní hógyi imoni tsia.”

⁶ Yesu lélé mó ɔnó ɔbée, “Ní mlí hógyi lómoní fé takyí-akpin ibí á, mlétalí bláa keli ánfi mliaa, ‘Puli yelú ɔpvta.’ Ibóbwé dínká móssú.

Osúmpó Gyumagyihé

⁷ “Ní mlítə ɔkv bu osúmpvá ɔtayó agyómá mu ndətə ntéé ɔtekí mu akúfasv, otsú agyómátó ba a, bláa mu wie tεbláa mu ɔbée, ‘Wa ɔsa bwé afugyi ató?’ Ekekéeké! ⁸ Bláa ɔtεbláa mu ɔbée, ‘Tsu tati saba, afubətswi ɔpvónu ha mi. Belú mí angyi ató. Negyi ta á, fayégyi fó klé.’ ⁹ ɔtedá osúmpó amu ipán ɔbée, alabwé tóá mɔwa mu bwé? Ekekéeké! ¹⁰ Iní su ní mlí é mləbwé tóá bɔwa mlí bwé tá á, mlibli mliaa, ‘Asúmpó keke anigyí. Tóá igyi aní bwəhé anilabwé á.’”

Ilo Pepe Alɔpv Dú Tsa

¹¹ Yesu ná Samaria pú Galileafó ɔkasv oyó Yerusalem. ¹² Bréá ɔleta wúlu kusv wie tá á, ilo pepe alɔpv dú akv bvná bεbá befia mu, besi lí tsútsú. ¹³ Iní bɔkplón bli bεe, “Yesu! Owié! Wun aní nwé.”

* **17:4** Idesuná ání tsé dódúá ɔlopv ilá gyi fu.

14 Yesu lótsu ansí kí amú, əlebláa amú əbée, “Mlipyu mli iwí yosuná Bulu igyí əhapú.†

Bréa bəpu əkpa bəyó á, amú iwí lépli. **15** Əkvle mó lówun áni mu iwí laplú a, oleyinkí ədəkplón kanfú Bulu kóklukúú. **16** Olebemlí bún Yesu ayabitó, əde mu ipán da. Samariayin oyin ánfí gyí. **17** Inv Yesu léfíté əbée, “Megyi ahá idú natsá? Mó kwebá atráhe mé? **18** Mó su amútó əkvku méba bəkanfú Bulu dvn Samariayin əfóó ánfí nkvlé?” **19** Inv əlebláa oyin ámu əbée, “Kvsu natu. Fú hógyi latsá fú ilo.”

*Bulu Iwíegyi Ámu Ibá
(Mateo 24:23-28, 37-41)*

20 Farisifó akv bəfíté Yesu bəe, “Əmenke Bulu iwíegyi ámu ibéba?” Yesu lébláa amú əbée, “Megyi tóá əha əbópu ansíbi wun Bulu iwíegyi ámu igyi. **21** Əhaa méetalí bli əbée, ‘Kí, móbu nfi.’ Ntée ‘Móbu nána á.’ Tsúfí mlı klvntó Bulu iwíegyi amu bv.”

22 Inv Yesu lébláa mu akasípó əbée, “Eke əkv ibá, mlódunká áni mlówun mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfí ekewóle pé, támē mlímóowun mó. **23** Ahá bébláa mli bəe, ‘Obu nfi.’ ntée ‘Obu nána,’ támē mlímásrí buo amú yéki. **24** Tsúfí mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfí əbáke bóbwe fé alı ámúú nyankpu təfwí ibi, butowun mó nsaintó féé ámu. **25** Támē négyankpá wun iwíosín tsotsaotsó, ndembá-abí ánfí é békina mí. **26** Alı ámúú ilegyi Noa brésú amu a, alı ibégyi mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfí é ibábi ni. **27** Ahá betsia, bvde ató gyí, bvde ntá núu; bvde aká tsiá, bvde atsi kítá há akúlu alı yófon ekeá Noa lówie mu dáka kpənkənti ámvtó, ntsu lóbulá bəmə amú féé. **28** Alı kén ileba Lot é brésú ni. Ahá betsia, bvde ató gyí,

† **17:14** Abubí áni mli iwí laplú Mose mbla əkpasv.

bude ntá núu, bude ató hóo, bude ató fe; bude ató du, bude ibu yíi, ²⁹ yéfón ekeá Lot lédalí Sodom wúluto, ogyá múa atonkodu lotswie tsu ɔsúsú behi amú fée. ³⁰ Alí kén mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfí iwlowanleké bófwie ahátó ní.

³¹ “Eke ámu a, ehá ání ədin obusu, mu ató ibu obuto əmákplí botsu tató. Alí kén ehá ání əbu ndató é máyinkí botsu tató ní. ³² Mlikain Lot mu ka asúnsú! ³³ Tsúféní əku lódunká ání əbépri mu nkpa á, əbáhvlí mó. Táme ní əku lóhvlí mu nkpa á, əbelanyá mó. ³⁴ Ndé mlí bláa mbéé, alí eke ámu onyé á, ní ahá abanyá bude əklan kulesu á, Bulu obótsu əkule sí əkule.

³⁵⁻³⁶ “Ní atsí abanyá bude nfúó kwé á, Bulu obótsu əkule sí əkule.” ³⁷ Yesu akasípó amu bëfté mu bee, “Aní Wíe, nkónú ibéba?”

Yesu lébláa amú əbéé, “Ótínéá itó wuhé da a, inó alása bùtefia ní.”

18

ɔsvrapv Mva Asún Ogyípó ɔkv

¹ Inv Yesu léha yébi ku púsúná ání bvbóo mpái brégyíbré, imákpon amó. ² Ólebláa amú əbéé, “Asún ogyípó əku létsiá wúlu kusv. Ótamanyá Bulu ifú, òtamanyá əhaa é péli. ³ Ósvrapv əku é létsiá wúlu amutó. Oletsiá bokokóli mu əbéé, ogyíi mu asún ənəkwaliṣu ha mu, əle mu tsu mu olupó ibitó! ⁴ Teki olekle okina, táme əma-əma a, əlebláa mu iwi əbéé, ‘Ibu mútóá ntamanyá Bulu ifú, ntamanyá əhaa é

[†] **17:32** Bréá omobu Bulu, əledamlí ki əma a, olemlí nfólisín. Kí Genesis 19:26. [§] **17:35-36** Mótó yée 36 bu nwóló dada amu akvó: Ní ayin abanyá bude agyómá yo ndó kuletó á, Bulu obótsu əkule sí əkule.

péli. ⁵ Táme alí ánfí əsvrapu anfí ná əde mí háan anfí sv á, négyi mu asún ənəkwalisv. Ní megyí alí á, oméesi mí tóí wa. Əméeħa mméenya əkpa bwé tħo.”

⁶ Yesu láy়o músú əbée, “Mlkı alia asón ogyípó anfí ətamagyí asón ənəkwalisv ánfí lablí. ⁷ Múmú nkálı Bulu mó méegyi mu ahá ámóó alalé, budesú kpolí mu əpa-onyé ámu asón ənəkwalisv? Obesi amú asón wá obiátó? Ekekeek! ⁸ Ndë mlı bláa mbée, obégyi mu ənəkwalisv há amú əsasv. Táme ndefitë mbée, ní mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí neyinkí bá a, nówun ahógyipu akv əsvlúv anfisv?”

Lampóo Əhópv Mu Farisiyin

⁹ Yesu létrá ha yébi kv pósúná amú ató tsú ahá ání butekí amú iwi yilé abwepú dvn amú aba. ¹⁰ Əleħa yébi amu əbée, “Ayin abanyó akv bədu yó mpái əbəkpá Bulu ətswékpá. Amútó əkvle gyí Farisiyin, əkvle é gyí lampóo əhópu.

¹¹ “Farisiyin amu lókvus líi, bó mpái wá nwuntə əbée, ‘Bulu, nedá fó ipán ání mmegyí fé akv. Mí mó mma ənsípe, ntamasísi əha, ntamató mbva, mmegyí fé Lampóo əhópv anfí é. ¹² Nteklí ənó tse nyə ndawótsví ikvletó. Nteye mí ató féeétó dū, lé idúsí há fó.’

¹³ “Táme lampóo əhópv amu mó léyelí tsútsú, oloko nwuntə wá. Omotsulá tsú ansí kóráá fúá kí əsúsv. Ələpv əbimáa dá ibítə, kókóli Bulu əbée, ‘Oo Bulu, wun mi nwe, lakpan əbwepú ngyi.’ ” ¹⁴ Yesu lómə mó ənó əbée, “Ndë mlı bláa mbée, asa beyinkí yó wóyí á, Bulu ansí légyi lampóo əhópv amu iwi dvn Farisiyin amu. Tsúfē əhá ání ototsú iwi á, Bulu əbéba mu ası. Əhá ání əteba iwiásı é á, Bulu obótsu mu fúá.”

*Nyebí Yulá**(Mateo 19:13-15; Marko 10:13-16)*

15 Aha akv bəpv amó abí ba Yesu bεε, ɔpúv ibi dinka amúsú, oyula amó. Mv akasípó bowun amó. Mó sv bəwa iyin wá amó. **16** Támé Yesu létí nyebí ámu ba mu iwi wá, əlebláa akasípó amv əbée, “Mlíha nyebí ámu abvba mí wá. Mlmátin amó ɔkpa, tsúfē ahá ánfí odu bú Bulu iwíegyí amv ni. **17** ɔnəkwali nde mlí bláa. ɔhá ání ɔməhɔ Bulu iwíegyí ámu fé kebi á, omóowie móntó.”

*Atonyahé Iwi Atosundhé**(Mateo 19:16-30; Marko 10:17-31)*

18 Eke əkv Yudafə əhande əkv lébəfité Yesu əbée, “Osunápó yilé, ntə nóbwe asa nénya nkpa ání itamatá?”

19 Yesu léfité mv əbée, “Ntogyi sv fvde mí tı əha yilé? ɔhā mégyí əha yilé, nkéti Bulu nkvlə. **20** Yéε foyin Bulu mbla ámu o. Múgyí, mátə mbva, mámo əha, máwi ató, máka asón dínká fó bású, bu fó si mva fó yín.”

21 ɔhande amv lébláa mv əbée, “Tsú mí nyebitɔ ɔpá nde mó féesú gyí.”

22 Yesu lónu mv asvn blíhé anfí á, əlebláa mv əbée, “Toku kvlə llasí ání fóbwε. Yεfe fó iwisu ató fée, afuye kóba amv ha ahiánfə, méní fénya siadie ɔsósú. Fəbwé mó tá á, ba afubobuo mi.” **23** Bréá oyin ámu lónu asón ánfi á, llətə mv klvn, tsúfē əhíé əbv ató.

24 Yesu lówun ání llahan mv. Mó sv əleblí əbée, “Ibv ənlın asa iwi onyapó obówie Bulu iwíegyí ámvto. **25** Lélé mó á, lləpən ha kpósó ání əbótsvn əbūnata əbótó, dvn ání iwi onyapó obówie Bulu iwíegyí ámvto.”

26 Ahá ání bonu asón ánfi bεfíté bεε, “Múmú ma mεε Bulu əbóhə nkpa?”

27 Támē Yesu lébláa amú əbέe, “Tóá nyankpusa méetalí bwé módún Bulu bwe.”

28 Inú Petro lébláa Yesu əbέe, “Mí Wíe, kí, anulasí ani wóyí tswi bobuo fv.”

29 Yesu lébláa amú əbέe, “Oñokwalı nde mlı bláa. Ohaa má inú obési mu wóyí, mu ka, mu apíó, mu akwíúpú ntée mu abí tswi Bulu iwíegyí ámu sv,
30 Bulu méelawá mó otsiákpá há mu tsé dú tsé lafa séi, láha mu nkpa ání itamatá bré ámúv ibá ámvtó.”

*Yesu Lowu Iwi Asón Blí Otse Saasi
(Mateo 20:17-19; Marko 10:32-34)*

31 Yesu léti akasípú dúanyø ámu ya itsétó, olébláa amú əbέe, “Ayó Yerusalem. Inú asón ámúv Bulu ənósú atóipú amu bəwanlín tsú mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfi iwi ámu féé béba mútó ní. **32** Béle mí há ahá ání bùmegyí Yudafø. Bóbwé mí ahinlá, síá mí, tú atsvnó wúlí mí. **33** Bépití mí ató, mó mí. Mú eke sáásí a, nókvusó tsú afúlitó.”

34 Akasípú amu bùmonu íní asi, tsúfé Bulu lópuñjáin amú. Bùmèbi tóá ədəblí é.

*Ansibi Obwiepú Əkv Ilə Tsa
(Mateo 20:29-34; Marko 10:46-52)*

35 Yesu léta Yeriko wúluto wie tá á, ansibi obwiepú əkv tsie əkpa ənó, əde ató kvlí. **36** Ansibi obwiepú ámu lónu ání ədəm bùdetsvn. Múv əlefíté əbέe, “Amansu igyi?”

37 Ahá bεbláa mu bεε, “Yesu Nasaretyin amu détsvñ.”

38 Inú ansibi obwiepó ámu lókplon blí əbέe, “Aní wíe Dawid mu na Yesu, wun mi nwε!”

39 Ahá ámúú bugya Yesu nkpá ámu bokplón wa ansibi obwiepú ámu bëe, ɔwáa ɔsa kpa ɔnó bun. ɔlelakplón duñ alı ɔbëe, “Ani wíe Dawid mu na, wun mi nwë!”

40 Yesu lési lú, ɔleha ɔbëe bukpá mu ba mu. Bréá bækpa mu ba a, Yesu léfité mu ɔbëe, **41** “Ntɔ fudéklé fëe mbwëe ha fu?”

ɔlele mó ɔnó ɔbëe, “Owíe, ha mí anwun ató!”

42 Yesu lébláa mu ɔbëe, “Fú hógyi latsá fú ilø. Wun ató.”

43 Invnú mu ansíbi lobwií, ɔlekplá buo Yesu, ɔdë Bulu kanfú. ɔdëm amu fëé bowun íní, amó é bëkanfú Bulu.

19

Yesu Mva Sakeo

1 Yesu déka tsvn Yeriko wúluto. **2** Lampóo ahópu ɔhande ɔkvá ɔbu kóba bu wúlu amuto, butetí mu Sakeo. **3** Oyin ánfi dékléá ɔbópu ansíbi wun Yesu, támë ɔma ıswí, ahá é bødvbi. **4** Mú sv ɔlesrí yódu pøntø-oyí kvá Yesu ɔbótsvn mó asi, méní obówun mu. **5** Bréá Yesu lówie oyí ámu asi á, olotsu ansí fúá, wun Sakeo, ɔlebláa mu ɔbëe, “Sakeo, wa ɔsa kplí ba. Ndë, fú wóyí náswí ní.”

6 Sakeo lówa ɔsa kplí, pú ansigyí kpá mu ya wóyító. **7** Ahá ání bowun mó fëé bowuntí bëe, “Oyin ánfi layóswí lakpan ɔbwepú wóyító.”

8 Sakeo lókvssú líi wóyító inu, bláa ani Wíe Yesu ɔbëe, “Mí Wíe, ki, néye mí atótó anyø, pú ifvn kié ahiánfø. Ní nasísi ɔkvá é á, nélahá mu mó aku ana.”

9 Yesu lébláa mu ɔbëe, “Ndë Bulu lahø wóyí ánfi nkpa, tsúfë Abraham mu na óni ánfi é gyí. **10** Ahá

ání bafwí odunkákpá mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfi neba, anhō amú nkpa.”

*Asúmpú Kéba Ha
(Mateo 25:14-30)*

¹¹ Ahá ámu bvde asún ámúú Yesu déblí ámu nu. Ali bré ámvtó á, Yesu latá Yerusalem wie tá. Mó sv əleha amú yébi pótswíí amú, tsúfē bvdesusúu bεe Bulu iwiegýí bέfi asi unu. ¹² Əleha yébi amu əbέe, “Iwí onyapú əkv lóbwε agywun əbέe, mótu əkpa yó amú owié dehen wá, əyai mu owié, oyinki begyi iwíe mu əmátó. ¹³ Asa əbóyo á, əleti mu asúmpú idú, oleye póonu kulekule há amú fée. Əlebláa amú əbέe bvpóyə agyómá yófun ekeá méba. ¹⁴ Támē mu wúluto ahá bolu mu, wá abí buo mu bεe, bumedékléa əbwéé amú owié.

¹⁵ “Támē mó óó á, owié dehen amu léyaí mu iwíe amu, əlesankí ba wóyí. Olenya wíe pé əleha beti mu asúmpú amu, əki tóá banyá dínká kóba amusv. ¹⁶ Ogyankpapu léba bεbláa mu əbέe, ‘Mí wíé, nanyá póonu dú tsía fú klé amvtó.’ ¹⁷ Móó əlebláa osúmpú amu əbέe, ‘Fabwé ató. Osúmpú wankláán fúgyi. Inia fawá ənəkwali itó tükürííbi ánfi iwí sv á, nópv awúlu idú wá fú ibító, féki mósú.’ ¹⁸ Onyɔɔsi léba bεbláa mu əbέe, ‘Mí wíé, nanyá póonu anu tsía fú klé amvtó.’ ¹⁹ Owié amu lébláa mu əbέe, ‘Fú é féki awúlu anusv.’

²⁰ “Obambá é léba bεbláa mu əbέe, ‘Mí wíé, fú sika ámu ni. Neda mó wá dúkubi ənó yáí. ²¹ Nyin fv. Ndè fú ifú nya, tsúfē fú asún bv ənlín. Fvtotsú ató ətínéá fuməpu tətə yáí, fvtakpótí ató é ətínéá fumodu tətə.’ ²² Mu wie amu lébláa mu əbέe, ‘Osúmpú laláhe. Fú ənótó asún nópvgyi fv asón. Yéé fvyn ání mí asún ihié bv ənlín, ntotsú ató ətínéá mməpu tətə tswi,

kpótí ató ɔtínéá mmodu tətə a? ²³ Mú ntogyi sú fumɔpu mí kóba amu yótswí sika ɔyaikpá. Féki ní neyinkí ba a, nýɔhɔ múa mósú abí?”

²⁴ “Inu owié amu lébláa ahá ání bvbv inu ɔbée, ‘Ml̄swu osúmpó anfí kóba amu ha ɔmvamúv olenya idú ámu.’ ²⁵ Támē ahá ámu bεbláa mu bεe, ‘Nanáin, ɔbu pɔɔnu dú dodo o!’ ²⁶ Owié amu lébláa amú ɔbée, ‘Nde ml̄i bláa mbée, ɔhá ání odeckléá obónu mí atosunahé amu así á, Bulu ɔbópu iku tsia mító há mu. Támē ɔhá ání omedékléá obónu mí atosunahé amu así á, Bulu ɔbóswu mu kpaloibí ámúv alabí ámu kúráá. ²⁷ Séi á, ml̄ikpa ahá ámúv bəkvsú líi mísú bεe mmágyi iwíe amu ba, amlibəməmáa amu mí ansító nfí! ”

*Bəhɔ Yesu Fέ Owié Yerusalem
(Mateo 21:1-11; Marko 11:1-11; Yohane 12:12-19)*

²⁸ Yesu léha amú yébi anfí tá á, ɔlətsuŋ gyankpá pú ɔyá Yerusalem. ²⁹ ɔleta Betfage múa Betania awúluá idin Nfɔ-nyíbu* ámvsu wie tá á, ɔlowa mu akasípó abanyó gyankpá, ³⁰ bláa amú ɔbée, “Mlyɔ wúlu anfí ɔda ml̄i ansító ánfisu. Ní mlowié wúlu ɔnó á, ml̄owun afrímú kanáhe ɔku da ɔfétó, ɔhaa mókútsiá mvsu kí. Mlsankí mu ba mi. ³¹ Ní ɔku ɔfíté ml̄i ɔbée, ‘Ntogyi sú mlidé mu sankí?’ á, ml̄ibla mu mliaa, ‘Ani Wíe dé mu hián.’ ”

³² Akasípó abanyó ámu bɔyówun afrímú kánáhe ámu fé aliaá Yesu lébláa amú. ³³ Bréá bvdε mu sankí á, mu awié bεfíté amú bεe, “Ntogyi sú mlidé mu sankí?”

³⁴ Bele mu ɔnó bεe, “Ani Wíe dé mu hián.” ³⁵ Besi békpa afrímú kánáhe amu ba Yesu, bεyaí amú atati

* **19:29** Nfɔ-nyíbu igyi obubwí kvá ibu mantáa Yerusalem, bvtetí mó Olifbu.

dínká mvsu, tsú Yesu bian mvsu. ³⁶ Bréá Yesu tsie mvsu oyó á, ahá ámu békpa amú atati yái tswí okpató, əlenatí mósú tsvn.

³⁷ Bréá Yesu lówa Nfɔ-nyíbv ámu kplí oyó Yerusalem wúluto bí a, mv abúopu amu féeé bətswi opé kánfú Bulu kóklókúv, ofúla amúv əlobwé, bowun amu féeé sv. ³⁸ Beε, “Bulu oyúla owié anfi əbá mu dátó ánfi! Iwilwii bu əsúsú. Numnyam ibwéé Bulu klé əsúsúvúsv únv.”

³⁹ Farisifó akv bvbu ədəm amvto. Inv bebláa Yesu beε, “Osunápú, ka fú abúopu anfi itin!”

⁴⁰ Yesu lébláa amú əbée, “Nde mlı bláa mbéé, ní ahá ánfi behié kpá ənó bun kóráá á, abwi ánfi bókplvñ kanfú Bulu.”

Yesu Lósú Yerusalem Sv

⁴¹ Bréá Yesu léta Yerusalem wie tá, olowun wúlu amu sisí á, olosu ha mó. ⁴² Əbée, “Yerusalemfó, teki ilehián ání mlébi tóá itəpú iwilwii ba nde, támē mlumétálí bí mó. ⁴³ Bré ku ibá, mlı alupó békafia mlı abuntíi, pwé okpó wá mlı, sá mlı tin əkpagyíokpasv. ⁴⁴ Béhi wúlu anfi pú móttó atsiápú. Buméesi ibwi kvle dínká mó básv, tsúfē mlumébi bréá Bulu léba mlı nkpa əhókpá!”

Ibiá Agyípú Gyáa Le Bulu Ətswékpa Wunsinésú (Mateo 21:12-17; Marko 11:15-19; Yohane 2:13-22)

⁴⁵ Bréá Yesu lówie Yerusalem a, əloyo Bulu ətswékpa wunsinésú. Olenya wíé inv ali, ələwa ibiá agyípú gyáa bí. ⁴⁶ Əlebláa amú əbée, “Bəwanlín wá Bulu asón ámutó beε, ‘Béti mí ətswékpa beε, mpái əbəkpá.’ Támē mlılapú inv mlı awikplu əŋaínkpá.”

⁴⁷ Oletsiá súná ató Bulu ətswékpa inv ekek-egyíke. Bulu igyí ahapó dəhen, Mose mbla

asunápú pú Yudafə ahande amu bodunká əkpa ání bótsvn mósú mó mu. ⁴⁸ Támə bvmenya, tsúfē ahá ámu fée bubuo mu asvn blíhé.

20

Yesu Túmi Iwi Asvn Fitéhé (Mateo 21:23-27; Marko 11:27-33)

¹ Eke əku Yesu bu Bulu ətswékpa wunsinésú inu əde Bulu asún wankláán ámu əkan da, əde ató suná. Inu Bulu igyi ahapú dəhen, Mose mbla asunápú pú Yudafə ahande bəba bətu mu. ² Befitē mu bəe, “Ma léha fú əkpa fúde ntobí ánfi bwə? Ma léha fú túmi?”

³ Yesu lélé mó ənó əbée, “Mí é nfítə mlı asvn kua kvlə. ⁴ Bulu wá Asú Əbəpú Yohane lénya túmi púbó ahá asú lóó, ntéé nyankpusa? Mlbla mlı.”

⁵ Amó wolewule bəyo asún ánftə bəe, “Ní ablí aniaa itsú Bulu wá á, əbéfité anı əbée, mó ntogyi sú anumáhə mu gyi? ⁶ Ní ablí aniaa nyankpusa wá é á, ədəm anfi bédə anı abwi mó, tsúfē bohogyi ání Bulu ənósú ətəípú Yohane gyi.” ⁷ Mú sv bele mó ənó bəe, “Ohwée! Anuméyín ətínéá olenya mu túmi tsú.”

⁸ Yesu lébláa amú əbée, “Mómó mí é mméébláa mlı túmi oduá ndəpvbwé ntobí ánfi.”

Apafə Laláhə Akv (Mateo 21:33-46; Marko 12:1-12)

⁹ Inu Yesu létrá ha amú yébi əbée, “Ədətəpu əkv lóðə wáin ndə, ələpə ndə ámu wá apafə ibitə, tú əkpa yó əmá kvtə yétsiá inu nfi-nfi. ¹⁰ Bréá wáin-abí ámu kpətibí ləfvn a, ələwa mu osúmpú apafə ámu wá əbée, əyəhə mu ogiykpá ba mu. Támə apafə ámu bəda obí ámu, gya mu sisí ibikpan. ¹¹ Ədətəpu amu lélawá mu osúmpú nyəəsi amú wá. Apafə ámu bəda mu, súpa mu, gya mu é sisí ibikpan. ¹² Olétrá lawá

oba sáásí. Apafə ámu bepilán mu, gya mu lé ndə ámu to. ¹³ Múú ndə mu wie amu léblí əbée, ‘Nkálí kúráá nóbwe? Nówa mí onutó mí bí ədwepú amu wá. Fialı bóbú mu mó.’ ¹⁴ Táme bréá apafə ámu bowun mu bi ámu sísi á, bebláa aba bée, ‘Ini obégyi mu sí ató ní. Mlíha amo mu, méní ndə ámu ibémlí aní klé.’ ¹⁵ Inu bekítá mu, bítía mu dálí ndə ámu to yómə mu.

“Ntə mlılahogyi mlıaa ndə mu wie amu əbóbwé apafə ánfi? ¹⁶ Obéba bəmə amu, pó ndə ámu wá apafə bámbá ibitə.”

Bréá ahá ámu bonu asón ánfi á, beblí bée, “Ini mó itsúvn anisuv!”

¹⁷ Yesu léki amu ansító díín, əlefíté amu əbée, “Bulu asón ánfi ası mé?”

‘Ibwi ámu obu ayípu bekiná ámu
lébemlí okonkísúbwi ní.’

¹⁸ Obagýoha ání əledida ibwi ámu sv obébiabía blúblúblúblú. Ní ibwi ámu isúnkí dá əkvsv é á, ibókwé mu fíkófíkófíkó fé nfúó.”

Lampóoka

(Mateo 22:15-22; Marko 12:13-17)

¹⁹ Iləwankí Mose mbla asunápú pó Bulu igyí ahapú amu ání amu iwi yébi alahá. Inu bekleá bekítá mu, táme benya ahá ámu ifú. ²⁰ Mú sv bodunká əkpa ání bótsvn mósú kítá Yesu. Inu bélé ahá bée bpína bwé iwi fé aha wankláán, abuté mu ki bée bónu asvankv tsú mu ənó, méní bélí mósú kítá mu ya əmású ogyípú. Mvbúv túmi gyi mu asún. ²¹ Yesu atépu amu bëfité mu bée, “Os-unápú, aniyin ání ənəkwaliþu fügyi, fútosúná mu é. Fvtamakí əhaa ansító. Mboúñ fvotosúná Bulu əkpa ámu ənəkwaliþu. ²² Afíté fú! Aní mbla leha əkpa ání

akáa lampóo ha Roma owíe dəhen Kaesare, ntéε anumáka?”

²³ Támē Yesu lówun amú agywun. Mú sv əlebláa amú əbée, ²⁴ “Mlípu kóba amu kv ba mí anki.” Bəpʊba mv. Múv əlefíté amú əbée, “Ma nwun pú mv idá dín mósú?”

Bele mó ənó bεε, “Kaesare.”

²⁵ Múv əlebláa amú əbée, “Múmú mlípu tάá igyi Kaesare klé ha Kaesare, amlípu móá igyi Bulu klé ə ha Bulu.”

²⁶ Mú sv bvmetalí líí Yesu asvn blíhē anfisv kítá mv ahá ámu ansító. Ənó é lobwie amó, bvmetalí trá bwii ənó.

*Kvsú Tsú Afúlito Iwi Asvn Fitéhé
(Mateo 22:23-33; Marko 12:18-27)*

²⁷ Sadukifō əpasua bvtéblí bεε, kvsú tsú afúlito ma iñv. Amótó akv bεba Yesu wá, ²⁸ befité mv bεε, “Osunápú, Mose lówanlín tswi anı əbée, ‘Ní əkv mva mv ka bvməkwíi asa olowu sí mv ka ámu a, mv pio otsú mv ka ámu tsia, fékí əkwu ha owupú ámu.’ ²⁹ Oyin əkvle abí abasiénó akv betsiá. Amótó ogyankpapv létsiá əká, támē əməkwíi asa olowu. ³⁰ Mv gyama lótsu əsvrapvka amu tsia, támē mv é əməkwíi. ³¹ Əsaasi é lótsu ətsı ámu tsia. Mv é əməkwíi. Alu yótv osienésí amu. Amótó əkvku mókwíi asa olowu. ³² Əma-əma a, əsvrapv amu é lóbowlu. ³³ Afúli əkvusvké a, amótó əməmu əbóbwē mv kulu? Tsúfē amó abasiénó ámu féé betsiá mv.”

³⁴ Múv Yesu lélé mó ənó əbée, “Oyí ánfitc ahá tétsia aká móá akúlu. ³⁵ Támē iméeba ali bré ámuú ibá ámu. Ahá ámuú bəfvn ání bókvusú tsú afúlito, tsia nkpa oyí ámuú ibéeba amu. Ámu mó bvméetsiá akúlu, bvméetsiá aká. ³⁶ Bvméetrá wu, tsúfē bóbwe fé Bulu-abəpv. Bulu ahá bvgyi, tsúfē

bakósú tsú afúlito. ³⁷ Anı náin Mose kúráá lówanlín ató tsú afúlikusú iwl. Tsúfē ələwanlín əbée, eke ámúú olowun oyíbi kv de ogyá tsíi, támé imedéhóo amu a, əleti Bulu əbée, ‘Abraham mu Isak pú Yakob Bulu.’ ³⁸ Megyí awupú Bulu ógyi, akiankpapu Bulu ógyi, tsúfē mu ansító mó á, amú féé bvbv nkpa.”

³⁹ Inv Mose mbla asunápú amu akv bəblí bəe, “Osunápú, fabí lé mó ənó!” ⁴⁰ Mú sv amótó əkvkvukv métré wa klvn fité mu asvansu.

Ma Gyí Kristo Amu?
(Mateo 22:41-46; Marko 12:35-37)

⁴¹ Inv Yesu léfité mbla asunápú amu əbée, “Nkálı uləbwə asa ahá bəe, Owíe Dawid mu na gyí Kristo amu? ⁴² Tsúfē owíe Dawid onutó léblí Israelfo ilv ámvtó əbée,

‘Anı Wíe Bulu lébláa mí Wíe əbée,
Tsia mí gyɔpisu,

⁴³ yéfvn bréá nópv fú alupú bwé fú ayabi oyíkpka.’

⁴⁴ Owíe Dawid létí Kristo amu əbée, mu wie. Mó nkálı sv ətráa ogyi mu na?’

Mose Mbla Asunápú Tsiátó
(Mateo 23:1-36; Marko 12:38-40)

⁴⁵ Inv əlebláa mu akasípú ahá ámu ansító əbée,

⁴⁶ “Mlíki Mose mbla asunápú anfi wankláán. Butekle ligá wa náti kí. Butekle bəe ahá bvbún ha amú itsiá dınsu. Otsiákpá yilé butekle tsiá Yudafó ofiakpa pú nke ogyíkpá. ⁴⁷ Butəswíi asurapu amú wóyí, butepina bə mpái tıntı́ntın ahátó púbun amó lalahesu. Bulu əbébití amú ısu kínkíinkín!”

21

ɔsvrapv ɔkv Tswitswi (Marko 12:41-44)

¹ Bréá Yesu tsie mantáa tswitswí dáka ámv Bulu ɔtswékpa inu á, olowun alia ahá ání amú ibitó bv odwin budepv kóba akpənkpənti bəwa dáka ámvtó.
² Inv ɔsvrapv ohiáni ɔkv é lópv mv kóba ana bəwa mótó. ³ Múó Yesu léblí ɔbée, “Onəkwali nde mlı bláa, tswitswiá ɔsvrapv anfi, ɔma tətə anfi lawá á, idvn ɔhagyíøha klé. ⁴ Tsúfē atráhe amv fée á, amó kóba tsətsətsətə balé kplobí tsú bəwa. Támē ɔsvrapv anfi mó inuá ɔma tətə sv táá ɔbv fée alapv bəwa á.”

Bulu ɔtswékpa Amv Bwie (Mateo 24:1-2; Marko 13:1-2)

⁵ Yesu akasípó akv budejtóí tsú alia bəpv abwi ání ibv bíá yi Bulu ɔtswékpa amv, pú atokiehé wan-kláán lá mótó. Támē Yesu lébláa amó ɔbée, ⁶ “Bré kv ibá, bóbwie mó fée bun. Ibvi kule kóráá méesian dinká mv bású.”

Iwɔsin Múa Iklplán (Mateo 24:3-14; Marko 13:3-13)

⁷ Móó mv akasípó amv bəfité mv bée, “Osunápó, bré məmvto inu fée bέba? Osúna məmv abópvbía bré amv lafun?”

⁸ Inv Yesu lébláa amó ɔbée, “Mlíki wankláán, méni ɔhaa méemlé mlı. Tsúfē ahá tsətsətsə bópv mí dá ba bée, amógyí Kristo amv ni. Mú bré lafun ta, támē mlímábuo amv. ⁹ Ní mlonúá isá móa kpokiti ladá á, opúni mátsií mlı. Tsúfē ilehián ání inu aná bégyankpá bá, támē ɔyí ɔnáməké iméeba invnv.”

¹⁰ Inv ɔlebláa amó ɔbée, “Omá bókə aba. Awié bókvsv líi abasv. ¹¹ ɔsvlvv ibékpünkí ntíné-ntíné.

Akón múa ilɔ tsánkíhé é béba ntíné-ntíné. Ntobíá ihié bv ifú pú osúna akpənkپənti béba tsú ɔsúsú. **12** Támē asa mó fée béba a, békítá mlı, béhie dínká mlisú, pú mlı ya Yudafə ofiakpa yégyi mlı asón, wá mlı obu. Mí su békpa mlı ya awié pú ɔmásó agyípú ansító. **13** Iní ɔbéha mlı ɔkpa mlétalí gyi mí iwi adánsié súná amó ní. **14** Támē mlímáhan mlı iwi susúu alia mléle iwi ɔnó. **15** Tsúfē néha mlı nyánsa móa ɔnəwankí, mlı anyabá ámvtó ɔkvku méetalí gyi mlı nwéen. **16** Mlı akwíupú, mlı apió, mlı wóyító ahá pú mlı anyawié kóráá bélé mlı há, bómə mlító akv. **17** Mí su ahá fée bólú mlı. **18** Támē mlı nwunsv-imi kvle kóráá móofwi. **19** Ní mletálí líi kínkín á, mlénya nkpa ání itamatá.

*Yerusalem Bwie Iwi Asún Blí
(Mateo 24:15-21; Marko 13:14-19)*

20 “Ní mlowun ání ɔsá akəpú bakáfia Yerusalem wúlu a, mlíbiá wúlu amu ibá obwiekpá. **21** Múmó ahá ání bvbu Judea ɔmátó bvsrú yó abvsu. Ahá ání bvbu Yerusalem wúluto bvdáli. Amúá bvma wúlu amvtó é bumáyinkí ba. **22** Tsúfē alí nke ámu ibébwé Israelfə ɔsabití nke fée alia Bulu ɔnósú atɔípú amu bōwanlín tswí. **23** Amenyapú pú abí ayín ání bvpia abi bəbwé alí bré ámvtó, bvgyówí ní. Tsúfē asvn wunhe amu ɔnó bówa ɔnlín. Ikplán kpənkپənti béba ɔsvlósv, ɔsabití kpənkپənti é ibéba mvsú atsiápósv. **24** Amútó akv bésin ɔdayí ɔnó. Békítá amú akv é ndoun ya ɔmá-ɔmájtó. Yerusalem wúlu bétsiá ɔmá bámbásúfə ası, alı yófvn bréá amú ɔmá ámu asitsiábí lamó ɔnó.

*Nyankpvsá-Mv-Bi Ámu Ibábi
(Mateo 24:29-31; Marko 13:24-27)*

25 “Bówun osúna owí, otsra pú ntsrakpabisu. Ḍpu béda ifúsú. Ḍsulúsú atsiápú bénya ifú, bwméebí tóá bwbwéé. **26** Nwvlótáa múa móttó ató féeé békpinkí. Mú su ahá bénya ifú, tún ñé tóá idébá su. **27** Alí bré ámvtó á, ḍhagyíoha obówun ání mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfi napó túmi múa numnyam kpənkpoñti mbu nwvlótáatá tsú ḋsúsú nebá. **28** Ní ntobi ánfi idé móssú yo á, mlíkvsu lui, amlitsu ansí fva kí, tsúfē mlí nkpahábi lafvn.”

ɔyí Ḍnómə Iwi Osúna (Mateo 24:32-35; Marko 13:28-31)

29 Yesu léha amú yébi ḋbée, “Mlípvki pəntó múa nyí atráhe. **30** Ní idé ate pəpwé le á, mlítowun mó, bí ání awikpan bré lafvn ta. **31** Alí kén, ní mlowun ání ntobi ánfi féeé idé móttó bá a, mlíbí ání Bulu iwiegýí amú ulawíé wóyí tá.

32 “ጀnəkwali nde mlí bláa. Ndembá-abí ánfi féeé bwmóowu tá, asa iní féeé bέba móttó. **33** Ḍsú múa así féeé bótvn, támē mí asvn blíhé móotsvn ekekeeké.

Iwsvda

34 “Mlíkí wankláán, méní opotsuawa, ntábu pú oyító ató ḋmagyáa méegyi mlí agywünsu, méní mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfi ḋbáke amu méebekítá mlí féeé yibi. **35** Tsúfē ibέba oyító ahá féeésú. **36** Iní su mlígyo, amlibó mpái, méní mlényá ḋwvnlin tálí tsvn ofúla amu féeetó, belíú mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfi ansító.”

37 Nke ámvtó á, Yesu létsiá yósuná ató Bulu atswékpá inu ḋpa. Onyé á, alanátí yó Nfó-nyílbú ámvsu. **38** Ahá tsotsaotsa bútakósú ba Ḍtswékpá inu bake, bonu mu asvn blíhé.

22

*Bekiklí Yesu Nwunsu
(Mateo 26:1-5; Marko 14:1-2; Yohane 11:45-53)*

¹ Israelfə Bodobodo MátúhēNke, igyi amúsú Katsvn Nke ámu gyí ibá bəfvn. ² Bulu igyí ahapú dəhen pú Mose mbla asunápú amu bodunká əkpa ání bótsvn mósú kítá Yesu ḥáintə, mó mu, tsúfē bvde ahá ámu ifú nya.

*Yuda Iskariot Lótsulá Ání ḥéle Yesu Há
(Mateo 26:14-16; Marko 14:10-11)*

³ Inv ḥəvnsám lówie Yuda Iskariot, ogyi Yesu akasípú duányə ámutə əkolətə. ⁴ Mú sv oløyə Bulu igyí ahapú dəhen pú Bulu ətswékpə agyópu dəhen wá, bəkitá agywun alia əbélé Yesu há amú. ⁵ Ansí légyi amú. Mú sv botsulá ání békə mu ikə. ⁶ Yuda lótsulá. Mú sv olodunká əkpa ání əbótsvn mósú híéé lé Yesu há amú, bréá ahá tsətsəətsə ámu bvma inv.

*Katsvn Atogyihə Gyi
(Mateo 26:17-19; Marko 14:12-21; Yohane 13:21-30)*

⁷ Bodobodo MátúhēNke ámutə ekeá bvtəmō Israelfəsv Katsvn Nke akúfa ləfvn. ⁸ Yesu lówa Petro mva Yohane əbée, bvyóbwə Israelfəsv Katsvn atogyihə amu yaí ha amú.

⁹ Petro mva Yohane bəfité mu bəε, “Ani Wié, nkónu ayóbwə mó yaí?”

¹⁰ Móóv əlebláa amú əbée, “Ní mlowié wúlu ənó á, mléfia oyin əkvá əsv ntsu-əló. Mlibuo mu yo wóyító. ¹¹ Mlowié á, mlifite wóyí mu wie amu mliaa, ‘Osunápú əbée, afite fú, nkónu afəó əswiíkpá bu, ání mí akasípú abéba begyi Katsvn atogyihə amu?’ ¹² Obósuná mlı abansórv yilé kvá balá mójtó yáí. Mlibwə ató ámu yaí inv.”

13 Petro mua Yohane bəpu ɔkpa. Boyówun tógyító ali ámúú Yesu lébláa amú ámu péréépé, bəbwə Katsvn atogyihé amu yáí inu.

*Yesu Ntúpwə Atogyihé Tráhe
(Mateo 26:26-30; Marko 14:22-26; 1 Korintofə 11:23-25)*

14 Ató ámu gyíbi ləfvn, Yesu mua mu sumbí ayəpó bəba betsiá ɔpónú ámu ası. **15** Yesu lébláa amú ɔbée, “Nhíé ndeklé mbée, mía mlınyə abégyi Katsvn Nketə atogyihé anfı asa mí anwun iwiəsin. **16** Tsúfē nde mlı bláa mbée, mméetrá gyi mó ekekeekə yófvn ekeá itó ámúú atogyihé anfı ilí há ámu laba móttó Bulu iwíegyí amvtə.”

17 Inv olotsu ntá-ewə, dá Bulu ipán, əlebláa amú ɔbée, “Mlhə amlinu ha aba. **18** Tsúfē nde mlı bláa mbée, mméetrá nu wáin-abí ntá ánfı ekekeekə yófvn bréá Bulu iwíegyí ámu ibéba.”

19 Inv əlele bodobodo ipín, əleda Bulu ipán, bíábía móttó póhá amú, bli ɔbée, “Mí ɔyulvá mlı sv nasí há ní. Mlıtsia bwə íní pukau mísóv.” **20** Alı kén, bréá begyi ató ámu tá á, olotsu ntá-ewə ámu há amú, bli ɔbée, “Ntá-ewə ánfı gyí Bulu ntam pəpwə áni nétséi mí obugya wólí pósí mósú há mlı ní.”

21 “Iníá ndəblí á, mía əhá ámúú ɔbélé mí há ámu ibi da əlepe əkvletə. **22** Mí, Nyankpusa-Mv-Bi ánfı nówu fę aliaá Bulu léhię yáí, táme əhá ámúú ɔbélé mí há ámu ɔgyówi.”

23 Inv befi ası bvde aba fité bęe, “Ngya anitə ma əbóbwə íní?”

Ma ɔbóbwə ɔhandə?

24 Nwéengyí léba sumbí ayəpó ámvtə, amótó əmvá əbóbwə əhandə sv. **25** Yesu lébláa amú ɔbée, “ɔmátófə

awíe buvu túmi amú ahásu. Ahá ámu hvitetí amú ahande bée, ‘Bvalé agyípó.’ ²⁶ Táme mlítə mó á, umába ali. Ohá ání odekléá əbóbwə mlítə ohandə əbwéé mu iwí ətráhe. Ohá ání odeklé əbée, móbwə mlí nkpa ogýápó é əbwéé mu iwí fé osúmpó. ²⁷ Ma dún mu ba? Ohá ání otsie əpónúasi lóó, ntéé ohá ání odesúm əpónú ámu así? Megyí ohá ámúvú otsie mu así ámu dvn? Táme mbu mlítə fé osúmpó.

²⁸ “Mlílówa klon buo mí mí isóki féeétó ni. ²⁹ Alí ámúvú mí Sí layáí mí owié amu a, alí mí é nde mlí yaíní, ³⁰ méní mlétsiá mí əpónúasi, gyi ató, nú ntá mí iwíe ogýíkpá iuv. Mlétsiá awíe mbíású, gyi Israel abusuan dúanyó ámu asón.”

*Petro Əbósuwí Əbée Mvmeiyín Yesu
(Mateo 26:31-35; Marko 14:27-31; Yohane 13:36-38)*

³¹ Yesu lébláa Simon Petro əbée, “Simon, Simon! Ki, Əbunsám dé əkpa kvlí əbée, obófuní mlí fé ayó. ³² Táme nakókóli Bulu há fú mbée, fvumádida hógyitə. Ní feyinkí ba mí wá á, wa fú aba ámu é əwvnln.”

³³ Petro lébláa mu əbée, “Mí Wíé natsúlá, ní obu igyi kórará mía fvnyó abédi. Ní lowu ígyi é á, mía fvnyó abówu.”

³⁴ Yesu lébláa mu əbée, “Petro, nde fú bláa mbée, nde, asa bate əbélé ənó á, fósuwí pú ibi wá ogýá tse sa fée fvmeiyín mí.”

Iwiklí Ání Ibéba Ekeekú

³⁵ Iuv Yesu léfité akasípó amu əbée, “Bréá nəwa mlí sumbí, mlímédé sika akente, mlímédé akpankogyo ntéé ntukvta nyɔɔsi a, tóku lehián mlí?”

Bele mu ənó bée, “Ekekeké! Tətə mehián anı.”

³⁶ Múú əlebláa amú əbée, “Támē séi mó á, fúá fóbu sika kente, ntéé akpankogyo a, tsu kíta. Ní mlito əku má ədayí iya anyo á, əfē mu tati puhó kv! ³⁷ Tsúfē ilehián áni mí iwi asún ámúú ibu Bulu asún wanlínhéto ámu ibéba mótó. Bəwanlín bee, ‘Bekla mu wá lakpan abwepótá.’ Tsúfē asún ámúú bəwanlín tsú mí iwi ámu ibá lafun ta.”

³⁸ Akasípó amu bəbláa mu bee, “Ani Wié, ki, ndayí anyo ní.”

Múú Yesu lébláa amú əbée, “Itsó.”

Mpáiba Nfə-nyíbvsu

(Mateo 26:36-46; Marko 14:32-42)

³⁹ Yesu lédalı wúluto yó Nfə-nyíbu ámúsu, fé alia otetsíá yó inu yáí. Mu akasípó é bobuo mu. ⁴⁰ Bréá bowie inu á, əlebláa amú əbée, “Mlíkokoli Bulu, méní mlumóowie isókitó.”

⁴¹ Múú əledalı amútó yó nkpa kpalobí fé nfí múa nfí, yéda akpawunu bá mpái əbée, ⁴² “Mí Sí, ní fótsulá á, ha ntá-ewé ánfí* itsun misu. Támē megyi téá ndeklé, múa fvdeklé ibá mótó.” ⁴³ Inu Bulu-əbəpu lótsu əsúsvá bá bele iwi əwan súná mu, wá mu əwvunlin. ⁴⁴ Asún ihíé de mu háan. Mú su ələbə mpái kínkíínkín. Iléha mu apípi lemlí fé obugya, idetún da əsvlúto ta-ta-ta.

⁴⁵ Bréá ələkvsú tsú mpái ámu əbəkpá, yínkí ba akasípó amu wá á, olowun áni bvdedidí. Awírehó de amú. Mú su iwi lawú amú. ⁴⁶ Múú əlefíté amú əbée, “Ntogyi sú mlidédidí? Mlíkusú amlíkokoli Bulu, méní mlumóowie isókitó.”

Yesu Kitá

(Mateo 26:47-56; Marko 14:43-50; Yohane 18:1-11)

* **22:42** Ntá-ewé ánfí igyi iwiásin áni Yesu obówun.

47 Yesu ḥnó mesi, ḥdəm bowotí amúsú. Akasípú dúanyo ámvtə ḥkvleá bvtetí mu Yuda gyá amó nkápá. Inu ḥlenatí tú Yesu ḥbée, amvlata mu puta, **48** támē Yesu léfité mu ḥbée, “Yuda, latá félata mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí pútá, pólé mí há?”

49 Akasípú amóú bubu Yesu wá ámu bowun táká ibá. Mú sv bēfíté Yesu bēe, “Akáo amó? Anibu ndayí.” **50** Inu amótó ḥkvle lótswi mu ḥdayí kpá Bulu igyí ḥhapú dēhen osúmpú ḥku gyɔpi-isu lé.

51 Yesu lébláa ḥkasípú amu ḥbée, “Mábwe! Isii mlí ḥka!” Inu ḥləpu ibi da osúmpú amu isu ámu, ileyinkí tsá.

52 Móó Yesu léfité Bulu igyí ahapú dēhen, Bulu ḥtswékpá agyópu ahande pú Yudafá ahande amóú bēba mu ḥkitákpá amu ḥbée, “Ogyo otswapú ngyi, só mlilatsú nkpotí pú ndayí mlebá mí ḥkitákpá? **53** Ntsie mlí wá Bulu ḥtswékpá wunsinésú ekek-egyíeké, mlumópu ibi da mi ekekéeké. Támē mlí bré ní, oklún túmi dé iwíe gyí.”

Petro Lóswiú ḥbée Mmeyín Yesu

(Mateo 26:57-58, 69-75; Marko 14:53-54, 66-72; Yohane 18:12-18, 25-27)

54 Inu ahá ámu békítá Yesu, kpá mu ya Bulu igyí ḥhapú dēhen wóyító. Petro lépetí obuo amó ḥma tsútsúútsú. **55** Támē bréá bosun agyabi wunsinésú inu, b̄utsie mó así á, Petro léyétsiá amó wá. **56** Otsibi ḥkvá ogyi osúmpú inu lówun ání Petro tsie ogyá ámu así, ḥlekí mu díín, blí ḥbée, “Oyin ánfi é buo Yesu!”

57 Támē Petro lópu ḥnolí blí ḥbée, “ᬁtsi, mmeyín mu ḥtinetine!”

58 Iləbwé kplobí á, ḥha ḥku é lówun Petro, ḥlebláa Petro ḥbée, “Fú é fúbu amótó.”

Támē Petro lébláa mu əbée, “Owíé, megyí mí ní!”

⁵⁹ Fé dənhwíri kule əma a, əha bambá é léba botsulá mísú əbée, “Lélé, oyin ánfí é létsiá mu wá, tsúfé Galileayin ogyi.”

⁶⁰ Támē Petro lélé mív ənó əbée, “Agya! Ki, mmeyín asún ánfí iwí kuku.”

Petro ənó mesi, bate lóbən. ⁶¹ Anı Wíe Yesu lédamlí ki Petro. Inv Petro lékaín asún ámúv anı Wíe lébláa mu əbée, “Fóswú tse sa fée fumeyín mí asa bate əbélé ənó onyenı.” ámvsu. ⁶² Inv əledalı yó kpankpá híé yósu.

Yesu Ahinlá Bwε (Mateo 26:67-68; Marko 14:65)

⁶³ Yesusu akípu befi ası bvdé mu ahinlá bwε, bvdé mu da. ⁶⁴ Bəpu ató klí mu ansíbi, fíté mu bée, “Bulu ənósú ətəípú, maládá fú? Bla anı.” ⁶⁵ Békpa mu asiabí, bláa mu nyányála.

Yudafə Asún Agyípú Ansító Lí (Mateo 26:59-66; Marko 14:55-64; Yohane 18:19-24)

⁶⁶ Yudafə ahandé, Bulu igyí ahapú dəhen pú Mose mbla asunápú amu befia ɔyi kehé nyankı-nyankı, bəbitía Yesu belí amó ansító. ⁶⁷ Bebláa Yesu bée, “Ní fúgyí Kristo, (əhá ámúv Bulu ladá mu ofúli amu) a, bla anı.”

Yesu lébláa amú əbée, “Ní nebláa mlı kóráá, mlımóohogyi. ⁶⁸ Ní nefité mlı asvankv é á, mlıméelé mu ənó. ⁶⁹ Támē tsú séi póya a, mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfí nétsiá Bulu Otúmípv amu gyəpisu.”

⁷⁰ Amú fée befité Yesu bée, “Mó su fúgyí Bulu mu Bi ámu ní?”

Yesu lébláa amú əbée, “Ee, ənəkwali amu mlılablí á.”

71 Inv bəfité aba bəε, “Ntogyi sú abétrá dunká adansifó bámbá? Mú anilanú tsú mv onutó ənó á.”

23

Yesu Kpa Ya Pilato

(*Mateo 27:1-2, 11-14; Marko 15:1-5; Yohane 18:28-38*)

1 Inv ahá ámúú befia inv ámu bokusú kpá Yesu ya əmású ogyípú Pilato. **2** Beka asón dínká mvsu bəε, “Anilawun ání oyin ánfí dé əmá ánfító ahá yintá. Əde amú bláa əbée, bvmátra ka lampoo há Roma owié dehen. Ədeblí é əbée, mvgýí Kristo, (əhá ání Bulu ladá mu ofúli amu), idesuná ání owié ogyi.”

3 Pilato léfité Yesu əbée, “Fúgyí Yudafó owié amu ni?”

Yesu lélé mó ənó əbée, “Ee, mó fablí á.”

4 Pilato lébláa Bulu igyí ahapú dehen pú ədəm amu əbée, “Mməkvwun tsitsa kvkvá oyin ánfí labwé.”

5 Támē amú mó bvde móttó kótató bəε, “Ədepv mu atosunáhé tí itré múa ikó wá Yudea əmá ánfító. Olefi mó ası tsú Galilea, alapú bowie nfi.”

Yesu Líi Herode Ansító

6 Bréá Pilato lónu asón ánfí á, əlefíté əbée, “Galileayin oyin ánfí gyí?” **7** Bréá əlebi ání Yesu otsú Galilea, ətinéá owié Herode dé iwé gyí a, əleha bækpa mu ya Herode. Ali bré ámvtó á, Herode bv Yerusalem wúluto inv. **8** Bréá owié Herode lówun Yesu a, ansí lehié gyí mu. Tsúfé olodunká ání obówun mu dodoodo, mu iwi asón ání alanú sv. Odekklé ání Yesu əbwéé osúna ku suna mu. **9** Mú sv əlefíté Yesu asón tsətsətsə, támē Yesu méle kuku ənó. **10** Bulu igyí ahapú dehen amu pú Mose mbla asunápú amu bvlí inv, bvdeklplón ka asón dínká

muſu. **11** Owíe Herode muva mu ıſá akəpú ámu é bəſupáa mu, bwé mu ahinlá. Bəpu sríkí ligá ku wá mu, beyinkía mu ya Pilato. **12** Owíe Herode muva Pilato bemlí anyawíe tsú eke ámu. Teki amú nsuné ıma ale yáí.

Yesu Lowu Ipón Ha

(*Mateo 27:15-26; Marko 15:6-15; Yohane 18:39–19:16*)

13 Pilato léti Bulu igyi ahapú dəhen, Yudafə ahandə pú əmá ámu fée befia. **14** Múú əlebláa amú əbée, “Mlukpa oyin ánfi ba mi mliaa, əde əmá ámu agywün yintá. Nafité mu ənátó asón mli ansító, nawun ání asón ámuú mlukpa dínká muſu ámu ıma móttó. **15** Owíe Herode é lawun mó alı. Mó só alayínkia mu sísi ani ní. Oyin ánfi mókúbwé tətəá bómə mu. **16** Inı su néha běpití mu ató, mí ansi mu ənatı.”

17-18 Inu ədəm amu fée bəkplón bli bęe, “Le mu inu, afusi Baraba ha ani!”* **19** (Baraba anfi da obu, tsúfę ələkvusú lú wúlu amuſu, ələmo əha é móttó.)

20 Pilato lékléá obési Yesu. Mó su əletrá tó kplá ədəm amu. **21** Támę bəkplón kóklókúú bliáa mu bęe, “Da mu manta oyikpalihesv! Da mu manta oyikpalihesv!”

22 Pilato lébláa amú otse saasi əbée, “Tsitsa məmu alabwé? Mməkówun tóá alabwé, só néha bómə mu. Néha abupití mu ató, ənatı.”

23 Támę buvu mósú bədəkplón kóklókúú bęe, əháa abuda mu manta oyikpalihesv. Inu bədvn mu ənolí. **24** Mó su Pilato lóbwę dínká tó ámuú bədedunká

* **23:17-18** Mótó yée 17 bu nwolú dada amu akuto: Katsən Nke kugyíkuto á, lehián ání Pilato obési obu ədipó əkvle ání Yudafə ámu bədeklé há amú.

ámusvu. ²⁵ Olesi oyin ámúú ələkvusú líí əmá ámusp, mó əha móntó sú əda obu ámu, olesi Yesu há mu isá akopú əbée bvbwéé mu alia ahá ámu bvdeklé.

*Yesu Da Mántá Oyikpalihesv
(Mateo 27:32-44; Marko 15:21-32; Yohane 19:17-27)*

²⁶ Bréá bækpa Yesu bøyó á, befia Kireneyin əkvá bvtetí mu Simon. Otsú abúasi. Isá akopú ámu beka mu híe bée əsúra oyikpalihé amu buo Yesu.

²⁷ Ədəm bobuo Yesu. Atsiá bvbv amótó bvpv amú anyáp, bvhíe budesú ha Yesu. ²⁸ Yesu lédamlí, əlebláa amú əbée, “Yerusalemfə atsi, mlumásu mi. Mlisu mlı iwi pó mlı abi. ²⁹ Tsúfē nke kv ibá mléblí mliaa, ‘Bulu layúlá atsiá bvməkúkwí kí, obí mókódí amú opúnító kí, obí mókónyápú amú é kí.’ ³⁰ Alí bré ámvtó á, ahá bébláa abu bée, ‘Mlbwie bun anisv. Nkúku, mlipula anı.’ ³¹ Tsúfē ní bvde oyi bəbwə ogýá wa alı á, nkálí bóbwe oyi wvlhé?”†

³² Isá akopú ámu bækpa lalahé abwəpú abanyó é mántá Yesusu, bøyómə amú. ³³ Bréá bowie ətinəkvá bvtetí inu “Nwun Okokobi” a, beda Yesu mántá oyikpalihesv. Beda amú abanyó ámu é mántá nyikpalihesv. Əkvle bv Yesu gyəpisv, əkvle é bv mu binasv. ³⁴ Inu Yesu léblí əbée, “Mí Sí, sikie amú, tsúfē bvmeyín tázá bvdebwé.”‡

Isá akopú ámu bətswi abi ye Yesu atadieto. ³⁵ Ahá tsətsəətsə ámúú bobuo amú yó inu ámu besi bvlú inu bvde mu kí. Yudafə ahande amu bəbwə mu ahinlá bée, “Olhə ahá nkpa. Ní lélé mvgyí Kristo, (əhá

† **23:31** Ní mí ánfí mí asón da əkpa ánfí kóráá bvdebwé ali á, nkálí Bulu əbóbwe ahá ání bégyi pón mu ansító? † **23:34** Mótó yée 34 ıma nwvlú dada amu akoto.

ámúú Bulu ladá mu ofúli), mu Bulu lalé ní á, əhóo mu iwlí nkpa!”

36-37 Isá akəpú ámu é bəpu ntá ədái tin mu ənó, bwé mu ahinlá bεε, “Ní fúgyí Yudafə owíe amu ní á, le fó iwlí!”

38 Bowanlín ató mántá oyikpalíhε amu awunso bεε, “YUDAFƏ OWÍE AMU NI.”

39 Lalahε abwepú ámúú bəda mántá oyikpalíhesu ámuñtə əkule léblí Yesu iwlí abususu əbée, “Megyí fúgyí Kristo amu ní? Le fú iwlí, afule anı mee!”

40 Támε onyəosı amu lówa iyun wá mu əbée, “Fumedé Bulu ifú nya! Fúa munyo fée dé ısubití kule hóo. **41** Anı mu á, anı ısubití ida əkpa, anı lakpan ání anılóbwε su. Támε oyin ánfı mó mákúbwé laláhε kuku.” **42** Múú əlebláa Yesu əbée, “Yesu, ní febá fú iwlíe ogyíkpá a, kain míssú!”

43 Yesu lébláa mu əbée, “Oñəkwali ndε fú bláa. Ndε, mía fuñyə abétsiá Paradiso.”

*Yesu Lowu
(Mateo 27:45-56; Marko 15:33-41; Yohane 19:28-30)*

44-45 Alı bré ánfı ibóbwε fē əpa dóduanyə. Owí leta əsulúu amusu fée alı yófn ntúpwε dəsatə. Owí metrá lin ε. Inv á, tati ámúú bəpvká Bulu Ətswékpə obu ámuñtə ılebalí anyə. **46** Yesu lókpluñ kúklókúú blí əbée, “Mí Sí, napó mí ənjé wá fú ıbitə.” Olenya blí alı tá pé, əlele ənjé.

47 Bréá isá akəpú əhande amu lówun tóá ılabə a, əlekanfú Bulu əbée, “Lélé, əha yilé oyin ánfı gyí.”

48 Ahá ámúú bulú inv ámu fée bowun tóá ılabə, bəpu awirehə nátí bəyó wóyí. **49** Támε amúá buyin Yesu pó atı ámúú bobuo mu tsú Galilea əmátó ámu besi bulú tsútsúútsú bude itóá ıde mósú yo kú.

*Yesu Pulá
(Mateo 27:57-61; Marko 15:42-47; Yohane 19:38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Oyin əkvu létsiá, bvtetí mu Yosef. Otsú Yuda wúlu kvá bvtetí mó Arimateató. Əha yilé ogyi, obú é bv mu sv. Ibv mítóá əbu əmá ámu asún agyípútó, támē omotsulá dínká amú agywun pó amú bwéhé ánfisu. Otsie ogyo Bulu iwíegyi ámu. ⁵² Oyin ánfi lóyá Pilato wá, yókulí mu əkpa əbée, osii Yesu fúli amu ha mu. Pilato léha mu əkpa. ⁵³ Inv Yosef léyesieí Yesu fúli, ələpu əhráda kíkli mu iwi, pó mu yówa əbó kvá mu onutó əleha beda bvtátó há mu iwi, bvməkópulá əhaa mító ki. ⁵⁴ Eke ámu igyi Fieda. Eke ámu igyi ogyá ədvadáké. Owí inyá tá pé, əkpúnú ədaké ámu lafi ası.

⁵⁵ Atsí ámúv bubuo mu tsú Galilea amu bobuo Yosef yéki Yesu opulákpá pó alia ələpu fúli amu tswí əbó ámu. ⁵⁶ Beyinkí yó wóyi yókwé ohuam, əhíén pú ofobí fánfán ání bópu yékpa Yesu. Botsutsúa abvbwe ta á, owí latá, beda əkpónú əkpónú ədaké ámu fé alia Mose Mbla leblí.

24

*Yesu Kvsú Tsú Afúlito
(Mateo 28:1-10; Marko 16:1-8; Yohane 20:1-10)*

¹ Kwasieda, igyi ndawótswító eke gyankpapu baké a, atsí ámu bəkvusú tsú afá ámúv bəkwé yái ámu yó Yesu ntsán ámu ası. ² Bowun ání bamína ibwi ámúv bəpvtin əbó ámu ənó ámu lé inv. ³ Mú sv bebitíwié əbó ámu, támē bvmowun Yesu fúli amu. ⁴ Besi bvlú, bvde nwuntó bu. Bekí a, ayin abanyó akv lú amú wá inv á. Amú atadie de ogyá kpa. ⁵ Ifú lekitá atsí ámu, beda akpawunu pú ansító bun

əsulútə. Támə ayin ámu bəfité amú bəee, “Ntogyi sú mlidé əkiankpapu dunká afúlitə? ⁶ Əma nfi, alakósú! Mlkaiñ asún ámuú əlebláa mli bréá mlia monyo mlibu Galilea əmátó ámusv. ⁷ Əbée, ‘Ilehián ání bélé mí, Nyankpusa-Mu-Bi ánfı há lakpan abwepú. Béda mí mántá oyikpalihesu. Mó eke sáásí a, nökvsú tsú afúlitə.’ ” ⁸ İnu atsı ámu bəkaín Yesu asún ánfisv. ⁹ Beyinkí tsú ntsán ámu ası bəbláa sumbí ayəpú dúokvun ámu pú aha atráhe amúú bvbv iwu ámu fée táá bayówun.

¹⁰ Atsiá bəyə ntsán ámu ası gyí, Magdalayintse Maria, Yohana pú Yakobo mu yin Maria. Amúa atsı akvá bvbv amútó lékla asún ánfı suná sumbí ayəpú ámu. ¹¹ Asún ámu ləbwə sumbí ayəpú ámu fée mimláala. Mó su bvməhə mósú gyi. ¹² Támə Petro mu lókvusú, tsíi əsrı yó ntsán ámu ası. Olobun kpelékı əbó ámutə. Tati ámuú bəpvpulá Yesu nkvlə olowun ání ıda ifúntá. Oleyinkí yó wóyítá, əde nwuntə bu tsú asún ánfı ilaba anfı iwi.*

Emaus Wúluto Yə (Marko 16:12-13)

¹³ Eke ámu kén á, abúopu amu abanyó benatí bəyə wúlu kvá butetí mu Emausto. Tsú Yerusalem ya iwu bóbwe fée málı asiená. ¹⁴ Amú nkvlə buna bvde nkəmbə gyí tsu asún ámuú ilaba amu iwi. ¹⁵ Bréá bvde mütó yə á, Yesu onutó é lóbətv amú, mua amónyo buna. ¹⁶ Bulu létin amú ansí. Mó su bvməbı mu. ¹⁷ Yesu léfité amú əbée, “Amansu iwi nkəmbə mlıná mlidégyí ali?”

Besi lí tikpa, awirehə lekitá amú. ¹⁸ Amútó əkvleá butetí mu Kleopa léfité əbée, “Fó nkvlə gyí əfəó

* **24:12** Mótó yée 12 iwu nwuló dada amu akvto.

Yerusalem wúluto, fúmeyín asón ání llaba iwu nké ánfító?”

19 Yesu léfité mu obéε, “Amansu igyi?”

Bébláa mu bεε, “Yesu, Nasaretyin amu iwi asón igyi. Bulu ɔnósú atóipú ogyi. Olébwé ofúla akpɔnkɔntí, bli Bulu asón túmisu, Bulu mua anyánkpósa fée ansító. **20** Aní Bulu igyí ahapú dēhen pú wúlu ahandé bapú mu há ahá, bahá mu lowu ipón, dá mu mántá oyikpalíhesu. **21** Tekí muγyí ɔhá ání anlékí okpa aniaa, obéha aní Israelfo abégyi iwi ní. Nde eke sáásí ɔpá asón ánfí lóbá. **22-23** Móá idon kóráá á, anito atsi akv bayó mu ntsán ámu ası bakieni, támé bwmowun mu fúli amu. Beε, bayówun Bulu-abɔpu akv babláa amú bεε, obu nkpa. Tóá beyinkí bεbláa aní lawá aní wánwan. **24** Iní su anito akv é basrí yó ntsán ámu ası, bayówun mó fé alia atsi ámu bεba bεblí. Amú é bwmowun fúli amu.”

25 Yesu lεbláa amú obéε, “Mlíméimilá o! Ml agywun tamayó agyómá ɔsasu. Nkálí igyi só mlímáhó asón ámúú Bulu ɔnósú atóipú amu bεblí tswí amu féesú gyí? **26** Mlméyín mluaa, ilehián ání Kristo, (ɔhá ání Bulu ladá mu ofúli amu) obówun iwiəsin, asa obénya mu numnyam?” **27** Inu Yesu lélé mu iwi asón ání bɔwanlín wá Bulu asuŋ wanlínhé amuto, tsú Mosesu bɔtu Bulu ɔnósú atóipú amu féesú ası súná amu.

28 Bréá bowie wúlu amuto bɔyó á, Yesu lóbwé fέ ɔdetsúun ɔyó ɔtine bambá. **29** Támé abúopu amu bεbláa mu bεε, “Aní sí, owí lapɔn, dí aní wá nde.” Mó su Yesu lébaí yó amú wá. **30** Bréá bvdé ató gyí a, Yesu lélé bodobodo ipín, dá Bulu ipán. Móó olebiabía mótó púhá amu. **31** Inuṇu amú ansísú letitú

amú, bεbι mv, támē ələfwι sí amú. **32** Inv bεfíté aba bεε, “Ansí mεhιe gyí anı bré ámúó ania monyo aniná, əde anı asín bláa, əde Bulu asvn wanlínhέ amu ası le súná anı ámu?”

33 Bøkvusú invnu yínkí ba Yerusalem. Beba a, sumbí ayɔpú dúækvn ámu pú aha tráhe bafia, **34** bvdéblí bεε, “Lélé, anı Wíe lakósú. Alalé iwi əwan súná Simon!”

35 Mú sv ahá abanyó ámu é bεblí tóá bayówun əkpató. Tóá bøpvbí mv gyí bodobodo amúó oleye ha amú ámu.

Yesu Iwewanle Súná Mv Akasípó

(*Mateo 28:16-20; Marko 16:14-18; Yohane 20:19-23; Gyumagyihé 1:6-8*)

36 Ahá abanyó ámu bvbv mósú bvdetó alı á, Yesu onutó léba bεlú amú nsiné. Əleblí əbée, “Iwi ilwii mli.”†

37 Opúni letsíí amú, bøwan. Iləbwε amú fέ fúli bvdevúun. **38** Inv Yesu léfité amú əbée, “Ntogyi sú mlidé ifú nya, mlidé nwéen gyí mli kluvtó al?

39 Mlikı mí ibı, amlıkı mí ayabiasi. Megyí mí onutó ní? Mlikita mí amliki. Fúli má ɔyvlívú múa awú fέ alıá mbv.”

40 Bréá əleblí asón ánfi tá á, ələpv mv ibı pó mv ayabi súná amú. **41** Ansí lchιe gyi amú, asvn ámu é lówa amú wánwan. Mú sv bvmohogyi ání lélé mv nı. Inv əlefíté amú əbée, “Mlíbv atogyihé kv nfí?” **42** Beha mv iye tøhé itin kv, **43** ələhə mō, wí mv amú ansító inv.

44 Inv əlebláa amú əbée, “Iní gyí asón ání nebláa mli bréá mbv mli wá ní. Nebláa mli mbée, ilehián ání mí iwi asón kugyíkvá bøwanlín wá Mose Mbla,

† **24:36** Əleblí əbée, “Iwi ilwii mli.” ıma nwvló dada amu akvto.

Bulu ənósú atəípú nwulú pú Israelfə ilu əwulútó féeé béba mótó.”

⁴⁵ Inv olowií amó agywun, méní bónu Bulu asvn wanlínhé amó ası. ⁴⁶ Əlebláa amó əbée, “Bəwanlín tswi bęe, Kristo, (əhá ámów Bulu ladá mu ofúli amó) amó obówun iwiəsın, wú. Bulu əbókvusúa mu mó eke sáásí tsú afúlitó. ⁴⁷ Mó əma a, ahá bédä Bulu asvn wankláán ámu əkan mí idátó há əmá féeé bęe bvdámlı klvntó, fékı Bulu obési amó lakpan kié amó. Béfi mó ası tsú Yerusalem. ⁴⁸ Mligyí mí adansıfó há asón ánfı ní. ⁴⁹ Nópv Əjə Wankihé amóú mí Sí léhie yáí há mlı ámu sisí mlı. Mó sv mlıtsia wúlu anftı alı yófon ekeá Əjə Wankihé amó obótsu əsúsú bá bëha mlı túmi.”

*Yesu Əsüsú Yə
(Marko 16:19-20; Gyumagyihé 1:9-11)*

⁵⁰ Bréá Yesu lëblí asón ánfı tá á, əlekpa amó dálı, bøyə Betania wúluto. Inv olotsu ibı fóá, yúlá amó. ⁵¹ Bréá əde amó yulá á, mva amúnyə nsiné lówa ifó wa bı, Bulu lótsu mu ya əsúsú. ⁵² Inv bëda akpawunu súm mu, bəpvı ansigyı kpənkپəntı yínkí yétsiá Yerusalem. ⁵³ Betsiá yó Bulu ətswékpa inv brégyibré, yékanfú Bulu.

**Bulu ntam pɔpwɛ; Nkonya
New Testament in Nkonya (GH:nko:Nkonya)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nkonya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nkonya

nko

Ghana

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nkonya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

xcix

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

01b09958-fa53-51d1-aae0-88c7e9302503